

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE MARUZ KALINAN
ŞİDDETİN FLÖRT ŞİDDETİNE KARŞI TUTUM VE
BENLİK SAYGISI İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Gizem ÇAKIR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Özlem ALTUNSU SÖNMEZ

Konya-2020

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gizem ÇAKIR
	Numarası	174211001010
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Aile Danışmanlığı ve Eğitimi
	Programı	Aile Danışmanlığı ve Eğitimi
	Tezin Adı	Çocukluk Döneminde Maruz Kalınan Şiddetin Flört Şiddetine Karşı Tutum ve Benlik Saygısı ile İlişkisinin İncelenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası
(İmza)

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gizem ÇAKIR
	Numarası	174211001010
	Anabilim/Bilim Dalı	Aile Danışmanlığı ve Eğitimi
	Program	Tezli Yüksek Lisans(X) Doktora ()
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Özlem ALTUNSU SÖNMEZ
	Tezin Adı	Çocukluk Döneminde Maruz Kalınan Şiddetin Flört Şiddetine Karşı Tutum ve Benlik Saygısı İle İlişkisinin İncelenmesi

ÖZET

Bu araştırmada çocukluk döneminde maruz kalınan şiddetin ve flört şiddetinin benlik saygısı ile ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya Konya ilinde bulunan Selçuk Üniversitesi'nde eğitim ve öğrenimine devam eden 462 kişi katılmıştır. Örneklem tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmada çocukluk çağında maruz kalınan şiddeti ölçmek amacıyla “Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği”, flört şiddetini ölçmek için “Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği”, benlik saygısını ölçmek için ise “Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri” kullanılmıştır. Katılımcıların yaş cinsiyet gibi özelliklerini belirlemek adına “Demografik Veri Formu” kullanılmıştır.

Elde edilen verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler frekans (n), yüzde (%), ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler olarak belirlenmiştir. İki grubun karşılaştırılmasında normal dağılım olmadığı için Spearman Rho korelasyon katsayısı ve Mann Whitney-U, üç ve üstü sayıya sahip

grupların analizine ise Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. İstatistiksel anlamlılık incelenirken tip 1 hata değerinde .05' in altında olması anlamlı kabul olarak edilmiştir-

Araştırmanın sonucunda değişkenlerimiz arasında anlamlı ilişki elde edilmiştir. H1 hipotezimiz olan çocukluk çağı travması ile flört şiddeti arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. Çocukluk çağı travma puanı arttıkça flört şiddetine yönelik olumlu tutum puanı da artmaktadır Flört şiddeti ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelediğimiz H2 hipotezimiz de kabul edilmiştir. Bu sonuca göre flört şiddetin kabul edip destekleyen kişilerin benlik saygıları düşüktür. Çocukluk çağı travması ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelediğimiz H3 hipotezimizde ise negatif yönlü anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. Çocukluk çağında şiddete maruz kalan kişilerin benlik saygısının düştüğü görülmektedir. Elde edilen sonuçlar literatür çerçevesinde tartışılmıştır ve sonuçlar ışığında bu alanda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk çağı şiddeti, flört şiddeti, benlik saygısı.

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gizem ÇAKIR
	Numarası	174211001010
	Anabilim/Bilim Dalı	Aile Danışmanlığı ve Eğitimi
	Program	Tezli Yüksek Lisans (X) Doktora ()
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Özlem ALTUNSU SÖNMEZ
	Tezin Adı	Çocukluk Döneminde Maruz Kalınan Şiddetin Flört Şiddetine Karşı Tutum ve Benlik Saygısı İle İlişkisinin İncelenmesi

ABSTRACT

The focus of this research is to investigate the relationships between violence in childhood and flirting violence and self-esteem.

462 people who have continued to their education and have trained at Selçuk University in Konya Province, participated in this study. In the research, "Childhood Traumas Scale" was used to assess the people's experiences of violence in their childhood. The sampling of this research was established by " Convenience Sampling Method ", which is one of the non-random sampling methods. In this study, "Childhood Traumas Questionnaire" was used to measure violence in childhood, "Attitude Scale towards Flirting Violence" was used to measure violence in dating relationships, and "Rosenberg Self-Esteem Scale" was used to measure one's self-esteem.

Descriptive statistics were used in the analysis of the obtained data was determined as frequency(n), percentage (%), average, standard deviation, minimum and maximum values.

Spearman Rho correlation coefficient and Mann Whitney-U were used while the two groups were compared as there was no normal distribution; Besides, Kruskal Wallis test was applied to the analysis of groups of three and more members. While statistical significance was being examined, Type 1 error value less than 0.5 was considered relevant. The results obtained at the end of this research were discussed within the framework of the literature and in the light of these results, suggestions were made on these issues.

As a result of the study, a significant relationship was found between our variables. An uncertain negative relationship was detected between childhood trauma, which is the H1 hypothesis, and the severity of dating. The more childhood trauma score steps up, the more positive attitude score towards dating violence increases. The H2 hypothesis, which examines the relationship between dating intensity and self-esteem, was also approved. According to this result, people who accept and support dating violence have low self-esteem. The H3 hypothesis, where we examined the relationship between childhood trauma and self-esteem, we achieved significant negative results. It is observed that the self-esteem of people who were exposed to violence in childhood is lowered. The results obtained were discussed within the framework of the literature and recommendations were made in the light of the results.

Keywords: Childhood violence, dating violence, self-esteem.

ÖNSÖZ

Tez sürecimde tüm iyi niyetiyle her an yanımda olan her zaman destek olan, güç veren, motive eden, ilgisini ve bilgisini esirgemeyen çok sevgili danışman hocam Doç. Dr. Özlem ALTUNSU SÖNMEZ' e sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunuyorum.

Her koşulda bana inanan, beni destekleyen, iyi kalbiyle hep yanımda olan sevgili annem Nedime ÇAKIR' a, maddi manevi desteğiyle her zaman yanımda olan babam Selim ÇAKIR' a, bu süreçteki tüm kahrımı çeken bana güvenip inanan canım kardeşim Anılcan ÇAKIR' a desteklerinden dolayı teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez sürecimde yanımda olan, ilgilerini esirgemeyen her türlü yardımı sağlayan, bilgilerini paylaşan tüm arkadaşlarıma ve değerli dostlarıma teşekkür ederim. Özellikle tez yazım sürecimde özel destekçim olan Bilge ATAN, Nazlı ÇAKIR ve Sezen SİVRİ' ye teşekkür ederim.

Gizem ÇAKIR

Konya-2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ivii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR.....	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ.....	1
1.1.ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
1.2.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	4

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. FLÖRT ŞİDDETİ	5
2.1.1. Şiddet.....	5
2.1.1.1. Şiddetin Nedenleri ve Şiddetle İlişkili Kuramlar	7
2.1.1.2. Şiddet Döngüsü.....	11
2.1.1.3.Şiddetin Alt Başlıkları.....	12
2.1.1.4.Flört Şiddeti.....	14
2.1.1.5. Flört Şiddetinin Tarihçesi.....	15
2.1.1.6. Flört Şiddetinin Etiyolojisi.....	16
2.1.1.7. Flört Şiddetinin Epidemiyolojisi.....	18
2.1.1.8. Flört Şiddetinin Türleri	20
2.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI.....	22

2.2.1. Çocukluk Çağı Travmalarının Tarihçesi.....	24
2.2.2. Çocukluk Çağı Travmalarının Etiyolojisi.....	25
2.2.3. Çocukluk Çağı Travmalarının Epidemiyolojisi.....	26
2.2.4. Çocukluk Çağı Travmalarının Türleri.....	27
2.3. BENLİK SAYGISI.....	32
2.3.1. Benlik.....	32
2.3.2. Benlik Saygısı.....	35
2.3.2.1. Benlik Saygısı Yüksek Olan Bireylerin Özellikleri	37
2.3.2.2. Benlik Saygısı Düşük Olan Bireylerin Özellikleri	37
2.3.2.3. Benlik Saygısı ile İlgili Araştırmalar	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL MODELİ VE METODOLOJİSİ.....	43
3.1.1. Araştırmanın Kavramsal Modeli.....	43
3.1.2. Araştırmanın Alt Amaçları ve Hipotezleri.....	44
3.1.3. Araştırmanın Metodolojisi.....	46
3.1.3.1. Araştırmanın Örneklemi.....	47
3.1.3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Sayıltılar.....	48
3.1.3.3. Veri Toplama Araçları.....	49
3.1.3.3.1. Demografik Bilgi Formu.....	49
3.1.3.3.2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği.....	49
3.1.3.3.3. Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri.....	50
3.1.3.3.4. Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği.....	51
3.1.3.2. Test İstatistiklerinin Belirlenmesi ve Verilerin Düzenlenmesi.....	52

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Araştırma Verilerinin Analiz ve Bulguları.....	53
---	----

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma.....	75
4.2.Sonuçların Diğer Çalışmalarla Karşılaştırılması.....	79
4.3. Öneriler.....	85
4.3.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	86
4.3.2. Çalışmalara Yönelik Öneriler	86
KAYNAKÇA.....	88
EKLER.....	100
Ek1: Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	100
Ek2: Demografik Bilgi Formu.....	101
Ek3: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği.....	102
Ek4: Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri.....	104
Ek5: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği.....	105
ÖZGEÇMİŞ.....	107

ŞEKİLLER

Şekil 2.1: İç İçe Geçmiş Ekolojik Sistem Modeli.....	9
Şekil 2.2. Ekolojik Sistem Modeli Tanım ve Örnek Tablosu.....	10
Şekil 2.3: Şiddet Döngüsü.....	11
Şekil 3.1: Kavramsal Model Gösterimi.....	43
Şekil 3.2: Kavramsal Modele İlişkin Hipotezler.....	45
Şekil 3.3: Araştırmada İzlenen Metodoloji.....	46

TABLULAR

Tablo 3.1.Çocukluk Çağı Travması Ölçeği Güvenirlik Analizi.....	50
Tablo 3.2.Benlik Saygısı Envanteri Güvenirlik Analizi.....	51
Tablo 3.3.Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Güvenirlik Analizi.....	52
Tablo 4.1: Ölçeklerin Geçerlik Analiz Sonuçları.....	53
Tablo 4.2: Demografik Özellikler.....	54
Tablo 4.3: İlişki ile İlgili Değişkenler.....	56
Tablo 4.4: Çocukluk Şiddeti ile İlgili Değişkenler.....	57
Tablo 4.5: İlişki Şiddeti ile Değişkenler.....	58
Tablo 4.6: One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test.....	59
Tablo 4.7: H1 İçin Spearman Korelasyon Analizi	61
Tablo 4.8: H2 İçin Spearman Korelasyon Analizi.....	61
Tablo 4.9: H3 İçin Spearman Korelasyon Analizi.....	62
Tablo 4.10: Cinsiyet Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi Mann Whitney-U Testi....	63
Tablo 4.11: Yaş Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi.....	64
Tablo 4.12: Anne Eğitimi Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi Kruskal Wallis Testi.	64
Tablo 4.13: Baba Eğitimi Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi Kruskal Wallis Testi.	65
Tablo 4.14: Yaşanılan Yer Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi Kruskal Wallis Testi.	66
Tablo 4.15: Aylık Gelir Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi.....	67
Tablo 4.16: Mevcut İlişki Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi Mann Whitney-U Testi.....	68
Tablo 4.17: Mevcut İlişki Süresinin Değişkenler ile İlişkisi.....	69
Tablo 4.18: Fiziksel Flört Şiddetinin Değişkenler ile İlişkisi.....	69

Tablo 4.19: Psikolojik Flört Şiddetinin Değişkenler ile İlişkisi.....	70
Tablo 4.20: Ekonomik Flört Şiddetinin Değişkenler ile İlişkisi.....	71
Tablo 4.21: Cinsel Flört Şiddetinin Değişkenler ile İlişkisi.....	71
Tablo 4.22: Fiziksel Çocukluk Çağı Şiddetinin Değişkenler ile İlişkisi.....	72
Tablo 4.23: Psikolojik Çocukluk Çağı Şiddetinin Değişkenler ile İlişkisi.....	73
Tablo 4.24: Ekonomik Çocukluk Çağı Şiddetinin Değişkenler ile İlişkisi.....	73
Tablo 4.25: Cinsel Çocukluk Çağı Şiddetinin Değişkenler ile İlişkisi.....	74

SİMGELER VE KISALTMALAR

BSE: Benlik Saygısı Envanteri

ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

DSM-IV: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fourth Edition
(Akıl Hastalıklarının Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı, 4. Baskı)

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

FŞTÖ: Flört Şiddeti Tutum Ölçeği

LGBT: Lezbiyen Gay Biseksüel Transeksüel

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: Statistical Package of Social Science (Sosyal Bilimler için İstatistiksel Program)

TDK: Türk Dil Kurumu

TPD: Türk Psikologlar Derneği

TSSB: Travma Sonrası Stres Bozukluğu

WHO: World Health Organization

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Şiddet son zamanlarda dünya genelinde ve ülkemizde sıkça tartışılmaktadır ve günümüzün önemli sorunlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelişmiş, gelişmekte olan veya gelişmemiş tüm ülkelerde şiddet varlığını sürdürmektedir. Toplumun her kesiminde şiddet mağdurları ile karşılaşmamız olasıdır. Çünkü şiddet her yaşta, cinsiyette, medeni durumda, kültürde, sosyoekonomik düzeyde, eğitim düzeyinde vb. durumlarda yaşanmaktadır. Şiddet kavramı literatür incelendiğinde birçok farklı tanımla karşımıza çıkmaktadır. En kapsamlı tanımlardan biri Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından yapılmıştır. WHO'ya göre şiddet *“fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması”* dir. Altunsu Sönmez (2019; 129) ise şiddeti toplumların tümünde görülen zaman, mekan tanımayan refah düzeyinden bağımsız olarak karşımıza çıkan bireysel veya toplumsal hastalıklardan travmalara kadar geniş bir etki alanı olan bir olgu olarak tanımlamıştır. Tanımlar farklılıklar içerse de tüm tanımlarda bahsedilen ortak bazı öğeler mevcuttur. Bunlar hedefine ulaşmak için bireyin canını acıtma, yaralama, öldürme veya öldürmeye teşebbüs etme, yasalara aykırı güç kullanma, tehdit etme, psikolojik açıdan zarar verme olarak sıralanabilir. Şiddet değerlendirirken şiddet mağduru kişilerin 10 başlık altında ele alınabileceğini belirtmiştir. Bunlar; çocuğa yönelik, yaşlıya yönelik, kadına yönelik, engellilere ya da bakıma muhtaç kişilere yönelik, akranlar arası ya da kardeşler arası, eş ya da flörtler arası, mültecilere yönelik, Lezbiyen Gay Biseksüel Transeksüel (LGBT) bireylere yönelik şiddet ve kişinin kendine uyguladığı şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde şiddete en çok maruz kalan grupların bu başlıklar altındaki çocuklar, yaşlılar ve kadınlar olduğu düşünülmektedir. Çocuklukta maruz kalınan şiddet çocuklarda ruhsal travmaya neden olarak çocukluk çağı travmalarını oluşturmakta ve yetişkinlik dönemini etkilemektedir. Flört şiddeti de çocukluk çağı şiddeti gibi şiddetin bir türü olarak kabul edilmektedir. Ergenlik çağından çıkmış üniversite eğitimine başlayan bireyler Türkiye şartlarında çoğu zaman ailesinden

uzak şehirlerde eğitim almaya gitmektedirler. Yetişkinliğe adım atılan bu yıllarda birey yeni bir şehir, yeni bir okul, yeni arkadaşlıklar, yeni bir iş gibi birçok duruma adapte olmak zorundadır. Bu döneme karşı cinsle yakın ilişkiler kurma da eşlik edebilir. Birey için yeni bir deneyim olan romantik ilişki onun çeşitli deneyimler edinmesine ortam hazırlamaktadır. Bu deneyimlerden biri de romantik ilişkilerde ortaya çıkan sorunlarla baş edebilmedir. Sorunlarla baş etmede güçlük yaşayan gençlerde ise şiddet tepkileri gözlemlenebilmektedir. Romantik ilişkilerin yaşandığı evlilik öncesi gerçekleşen bu evre flört aşaması olarak kabul edilmektedir. Flört ilişkisi sırasında yaşanan partneri kontrol etmeye yönelik, saldırganlık içeren sözel, fiziksel, duygusal ve seksüel davranışlar ya da istismar edici şiddet içerikli tüm davranışlar flört şiddeti olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatürde flört şiddetinin araştırıldığı birçok çalışma bulunmaktadır. Yapılan bu çalışmalarda flört şiddeti ve çocukluk çağı şiddetinin yaş, cinsiyet, anne baba eğitim durumu, yaşanan yer, aylık gelir, ilişki süresi gibi ortak değişkenlerden etkilendiği bilgisi edinilmiştir ((McKinney, Caetano, Ramisetty-Mikler & Nelson, 2009'dan akt. Cinal, 2018; 13; İftar, 2016; 10, Türk ve Tekin, 2018; 88-89). Çocukluk çağı şiddeti ve flört şiddetinin etkilendiği değişkenlerden birinin de benlik saygısı olduğu bilinmektedir (Yıldırım, 2016; 75; Güneri Yöyen, 2017; 275). Bireyin kendini değerlendirmesiyle beraber ortaya çıkan, bireyin kendisini olduğundan daha yukarıda ya da daha aşağıda görmeden olduğu gibi kabul etmesi ve kendinden memnun olması hali olarak tanımlanan benlik saygısı, çocukluktan itibaren kişilerin kimlik gelişiminde önemli bir yere sahip olan psikososyal bir özellik olarak düşünülebilir. Bireyin gelişiminin sürekliliği sebebi ile benlik saygısının etkisi bir ömür boyu devam etmektedir. Organizmanın kendine duyduğu güven ve kendisine verdiği değeri gösteren benlik saygısı bazı durumlara göre artış ve azalış göstermektedir. Bireyin kendisine yönelik olumlu tutumlarının benlik saygısını arttırdığı, olumsuz tutumların ise benlik saygısını azalttığı bilinmektedir. Çocukluk döneminde maruz kalınan şiddet çocuğun kendisiyle ilgili olumsuz tutumlar geliştirmesine yol açması, kendisini değersiz görmesi ve kendisiyle ilgili olumsuz bir benlik saygısı geliştirmesine sebep olması bakımından önemlidir. Güneri Yöyen' in (2017; 275) çalışmasına göre çocukluk çağı

travmasının mevcut olmasının benlik saygısını düşürdüğü bulgusu elde edilmiştir. Benzer şekilde 2015 yılında Diaz-Aguado ve Martinez' in İspanya'da yapmış olduğu Yıldırım ve Terzioğlu'nun aktardıkları çalışmada (2018; 287) erkek egemenliğini ve kadına yönelik şiddeti savunan erkeklerin benlik saygılarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka çalışmada ise kadınların benlik saygıları yükseldikçe daha az oranda flört şiddetine maruz kaldıkları bildirilmiştir (Milner ve Baker' dan akt. Yıldırım ve Terzioğlu, 2018; 288). Tüm bu bilgilerle birlikte çocukluk döneminde maruz kalınan şiddetin de benlik saygısını olumsuz etkilediği bilinmektedir (Onat ve ark., 2016; 14). Çocukluk çağı travmaları, flört şiddeti ve benlik saygısı birbirleriyle temas halinde olan kavramlardır. Literatürde çocukluk çağı şiddeti ile flört şiddeti arasındaki ilişkiyi inceleyen, flört şiddetiyle benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen ve çocukluk çağı şiddetiyle benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Fakat ülkemizde bu üç kavramı inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmamızda da bu kavramlar üzerinde durulacak, aralarındaki ilişki incelenecek ve diğer değişkenlerle olan ilişkisine bakılacaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Şiddet hayatın her alanında karşımıza çıkan can sıkıcı bir konudur. Yaş, cinsiyet, dil, din, ırk, eğitim, ekonomik veya kültürel düzeye bakmaksızın her alanda görülmektedir. İnsanlığa yapılan bu kabul edilemez durum kitle iletişim araçlarının artması habere ulaşabilmemizin kolaylaşmasıyla daha çok duyulmakta ve şiddetle mücadele edilmeye çalışılmaktadır. Günümüzde şiddetin her türüne karşı durulmaya çalışılmakta her türlü mecra üzerinden toplumlar bilgilendirilmeye çabalanmaktadır. Çocukluk çağı psikolojik açıdan çok önemli bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişiliğimizin oluştuğu bu dönem benliğimiz de gelişmektedir. Bu dönemde maruz kalınan şiddet çocuğun içinde bulunduğu dönemi etkilediği gibi ileriki dönemlerde de sorunlar yaratarak karşımıza çıkmaya devam etmektedir. Çocuğun ebeveynleri, kardeşleri, öğretmenleri veya herhangi bir yetişkin tarafından maruz kaldığı şiddet yetişkinlik dönemi ilişkilerini de etkilemektedir. Maruz kalınan şiddet eş seçiminden

flört ilişkisine yahut kendi çocuklarıyla olan ilişkisine kadar etkili olmaktadır. Şiddet alanında yapılacak bu çalışma şiddeti daha iyi anlamamızı çocukluk çağı travması ile flört şiddeti arasındaki ilişkiyi belirlemeyi ve benlik saygısına etkisini araştırmayı amaçlamaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Çocuklar özellikleri, farklılıkları ve yetenekleri konusunda tektir ve her çocuk özeldir. Özel oluşun diğerleri tarafından fark edilmesi çocuğun tek ve biricik olma ihtiyacını karşılar, benliği pozitif şekilde etkiler ve benlik saygısını geliştirir. Kendine güvenen çocuğun, diğerleri ile bağ kurması, çevresindeki sosyal gruplara katılması ve gruplara kabul edilmesi ve gruptan onay alması çocuğun kendisine saygı duyulduğunu hissetmesine yardımcı olur. Bu da benlik saygısının gelişimini besler. Yeterli ilgi ve sevgi ihtiyacı çocukluğundan itibaren yeterli olarak karşılanan çocuk temel güven duygusunu kazanır. Temel güven duygusu ise bireyin olumlu benlik geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Aksi olarak çocukluktan itibaren yeterli ilgiden, sağlıklı güven ilişkisinden ve sevgiden yoksun kalan bireyler benliklerini kendilerine yönelik olumsuz tutumlarla inşa ederek büyümektedirler (MEB, 2007; 4). Çocukluk çağında fiziksel, duygusal, psikolojik, ekonomik, cinsel şiddete ve istismara maruz kalmış olmak çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkiler ve dolayısıyla benlik saygısında bir olumsuzluk meydana getirir (Yıldırım, 2016; 79). Bu olumsuzluk hayat boyu devam edebilir ve çocuğun kim olduğunu yani kimliğini etkileyen en önemli faktörlerden biri haline gelir (Şahin Demirkapı, 2013; 46). Çocuğun ileriki yaşam olaylarını yordayan bu olumsuz yaşam olayının partner istismarı, yakın partner şiddeti olarak da adlandırılan flört şiddetiyle de ilişkili olduğu düşünülmektedir. Yapılan araştırmanın; çocukluk çağı şiddetinin flört şiddetine yönelik tutum ile ilişkisi irdelenecek, elde edilen sonuç göz önünde bulundurularak çocuk sahibi olmak isteyen ve yeni çocuk sahibi olan ebeveynlere çocuklarının benlik gelişimi için rehberlik etmek ve yeni yapılacak çalışmalara örnek teşkil etmek adına literatüre katkı sağlayarak önem arz edeceği düşünülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, şiddet, flört şiddeti, çocukluk çağı travması ve benlik saygısı hakkında kuramsal bakış sunulacaktır. Şiddet gelişmiş, gelişmekte olan veya gelişmemiş olan tüm toplumlarda bir sorun olarak varlığını devam ettirmektedir. Çocukluk çağında maruz kalınan şiddetin ileride bireyin ilişkilerinde şiddete başvurma riskini artırdığı görülmektedir. Literatürde de ilişkili bulunan bu iki kavramın benlik saygısını da etkilediği söylenebilir. Bu çalışmada da çocukluk çağı travmaları, flört şiddeti ve benlik saygısı ilişkisi ele alınacaktır.

2.1. Flört Şiddeti

2.1.1. Şiddet

İlk çağda yaşayan insanlar iletişim becerilerinden yoksundular. Bu sebeple bir problemle karşılaştıklarında ya problemle savaşmış ya da o problemde kaçmışlardır. İşte tam da savaşılan bu yer o zamanlarda şiddeti oluşturmaktaydı. İlk çağlardan günümüze kadar gelmiş olan bu şiddet günümüzde bireyi etkileyen en büyük etmenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiddet kavramını incelediğimizde birçok tanımla karşılaşmaktayız. Bu kavramın en kapsamlı tanımlarından biri adalet bakanlığı tarafından yapılmıştır. Şiddet, adalet bakanlığının yapmış olduğu tanıma göre, “Bireyin psikolojik, cinsel, fiziksel veya ekonomik yönden acı çekmesi ile sonuçlanması olasılığı olan ya da acı çekmesiyle, zarar görmesiyle sonuçlanan tüm baskı ve tehdit ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren; psikolojik, cinsel, fiziksel veya ekonomik her türlü tutum ve davranıştır” (https://evicisiddet.adalet.gov.tr/SIDDET_NEDIR.html Erişim tarihi:08.08.2020). TDK (2019) ise şiddeti “1. Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğenlik, sertlik. 2. Hız. 3. Bir hareketten doğan güç. 4. Karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma. 5. Kaba güç. 6. Duygu veya davranışta aşırılık” şeklinde tanımlamaktadır. WHO ise

şiddeti; ‘sahip olunan fiziksel güç ya da kuvveti kasıtlı bir biçimde, tehdit yoluyla ya da doğrudan; kendine, bir başkasına, bir gruba ya da bir topluluğa karşı yaralanma, ölüm psikolojik zarar, gelişme bozukluğu ile sonuçlanan ya da sonuçlanma olasılığı yüksek olan bir biçimde uygulanması’ tanımlamaktadır (akt. Altunsu Sönmez, 2019; 132). Budak’a (2017, 716) göre, “öfkenin ve düşmanlık içeren duyguların, bireyin etrafındaki kişi ya da nesnelere yönelerek eylemsel, yıkıcı fiziksel zor yoluyla dile getirilmesi” şeklinde tanımlanmaktadır. DSÖ’nün (2002) yapmış olduğu tanıma göre ise şiddet kişinin görüş ayrılığı bulunduğu kişilerle problemi çözmeye çalışma, uzlaştırma, inandırma gibi yöntemlere başvurmak yerine; kasıtlı olarak zarar verme, yaralama, öldürmeye teşebbüs etme, psikolojik zarar verme, gelişmesini engelleme ya da ihmal etme ile sonuçlanabilen, kasıtlı olarak güç kullanımına dayalı zarar verici davranışlara başvurusu olarak tanımlanmıştır. Şiddet üç grup olarak incelenmektedir: bunlar kendine yönelik şiddet, kişilerarası şiddet ve toplumsal şiddettir (akt. Özcebe ve ark., 2015, s:91; Balcı, 2019; 6):

1. Kendine Yönelik Şiddet: Bireyin bilinçli bir şekilde kendisine yönelik şiddet uygulamasıdır. Kendine zararın en uç noktası ölümlle sonuçlanan intihardır. Birey kendini öldürme amacı olmaksızın da kendisini yaralayabilir (ör: kesici aletlerle bedeninde yaralar açmak).
2. Kişilerarası Şiddet: Bireylerin tek taraflı ya da karşılıklı birbirlerine zarar vermeleridir. Bu tür şiddet aile içinde, okulda, işyerinde, toplu taşımada vb. gibi bireyin bulunduğu toplum içinde görülür. Zorbalık, istismar ve cinayet bu kategoride yer almaktadır.
3. Toplumsal Şiddet: Toplumsal, ekonomik veya politik durumlar sebebiyle yaşanan politik gruplar veyahut toplumsal gruplar tarafından gerçekleştirilen şiddet içerikli eylemlerdir. İç savaş veya ülkeler arası savaşlar ve çatışmalar bu tür şiddetin en son noktasıdır. Nefret suçları, terörist saldırıları, çete ve mafya savaşları, kan davaları ve savaşlar bu şiddet içinde sayılabilir

Şiddet çok çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilmektedir. Sözel olan kaba, incitici sözler söylemek, tehdit ve hakaret etmekten taciz, tecavüz, yaralamaya, cinayetten, gaspa; çocuğun bakımını yerine getirmeme, ihtiyaçlarını karşılamama, bireyin

birincil ihtiyaçlarını sağlamama, ekonomik olarak bağımlı kılmaya kadar birçok biçimde görülmektedir. Birçok farklı şekilde karşımıza çıkan şiddetin nedenleri konusunda farklı açıklamalar yapılmaktadır.

2.1.1.1. şiddetin Nedenleri ve şiddetle İlişkili Kuramlar

şiddet kavramının nedenini açıklamada kullanılan kavram saldırganlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Saldırganlık eyleminin nedeni, niteliği, yönü, ortaya çıkış biçimi, boyutu ve sonucu şiddet konusunda farklı tanımlamaları ile bize farklı açılardan bakma imknı sunmaktadır.

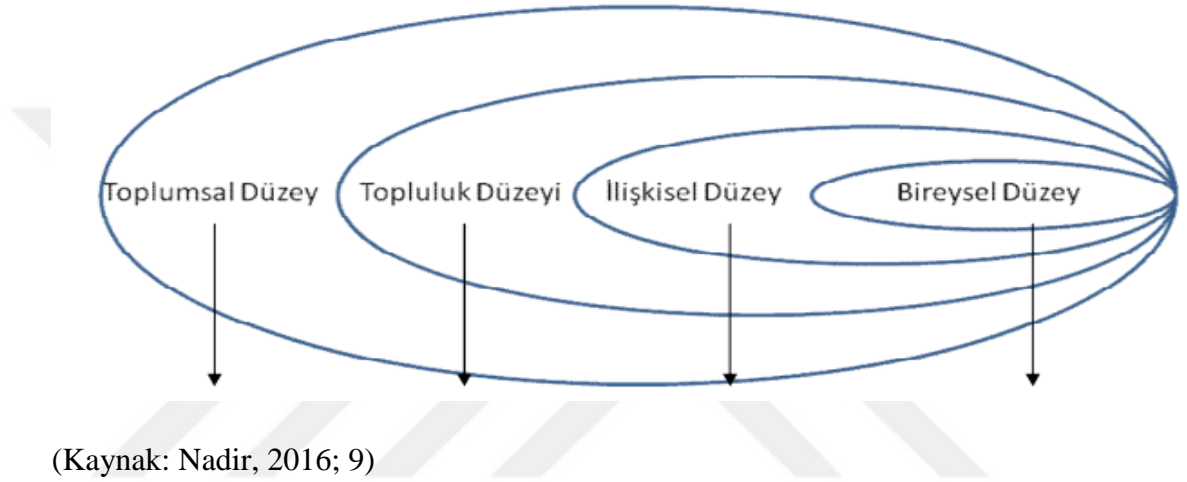
şiddetin sebebini açıklayan birçok kuram bulunmaktadır. Bu kuramlardan bazısına göre şiddetin biyolojik yönü önemli bulunurken, diğerlerine göre ise sosyal yönü önemli bulunmaktadır. Yani şiddet eğilimini sosyal etkenlerin arttırdığı düşüncesi savunulmaktadır. Kimi görüşler ise hepsinin etkileşim içerisinde olduğu görüşüne bağlıdır (Ayan, 2006 s:193; İnanđı ve Yıldız, 2014, s:138).

1. Biyolojik Kuramlar: Bireyin saldırgan tutumu ve şiddet eğilimini fizyolojik faktörler ile açıklamaktadır. Saldırganlık dürtüsünün doğuştan geldiğini davranışların kontrol altında tutulabileceği fakat dürtünün değişmeyeceğini savunur. Gen aktarımıyla şiddetin aktarıldığını savunmaktadır. şiddet eğilimini çevresel faktörleri ve zihinsel süreçleri dışlayarak genetik yatkınlıkla açıklamaktadır. Hormon düzeyleri, nörotransmitterler, beyin fonksiyonları üzerinde durmaktadırlar (Greene ve ark, 1997'den akt. Baykal, 2008, s: 10)
2. Psikodinamik Kuram: Freud'un insanda tanımladığı iki iğd vardır. Bunlardan biri yaşam diğeri ise ölüm iğds. Freud saldırganlığın ve dolayısıyla şiddetin temelini insanda bulunan ölüm iğdsnn dışa yönelmesi şeklinde açıklamıştır (Freud, 1930'dan akt. Nadir, 2016, s: 13).
3. Psiko-sosyal Kuram: Psiko-sosyal kuramlardan biri olan Hayal kırıklığı–saldırganlık hipotezi, kişinin hayal kırıklığına uğraması, istediğini

gerçekleştirememesi beklentilerinin karşılanmaması ve engellenmesi ile ortaya çıkan duygunun saldırgan davranışlara ve dolayısıyla şiddete sebep olduğunu savunmaktadır (Gerrig ve Zimbardo, 2013'den akt. Nadir, 2016; 13). Zillman ise şiddeti Heyecan transferi modeli ile açıklamaktadır. Bu modele göre kişi heyecan yaşamadığı bir zamanda dingin diyebileceğimiz bir duygu durumunda iken normal karşıladığı bir olayla, heyecan düzeyi yüksek olduğu bir zamanda aynı olayla karşılaştığında bu heyecan duygusunu aktarıp saldırganca tepki göstermesini şiddet olarak görülmektedir (Nadir, 2016; 14).

4. Sosyal Öğrenme Kuramı: Saldırganlığın ve şiddetin sebebi Albert Bandura (1977)'ya göre çevredir. Çevremizden öğrendiğimiz diğer davranışlar gibi şiddet davranışını da gözlemleyerek ediniriz (Sallan Gül,2013; 25). Bu kurama göre öğrenme iki şekilde gerçekleşir; edimsel koşullanma ve model alma/taklit. Pekiştirilen ya da ödüllendirilen davranışın gerçekleşme olasılığının artması edimsel koşullanmadır. Model alma/taklit ise gözlenen figürün davranışlarının gözleyen kişi tarafından uygun zamanda tekrarlanmasıdır (Bilican Gökkaya ve Ayan, 2017; 390-391).
5. Toplumsal Cinsiyet Kuramı: Toplumsal cinsiyet erkeklere ve kadınlara içinde buldukları toplum tarafından verilen rollerdir. Toplumsal cinsiyet kuramına göre kadın erkek rollerinin inşasında bulunan cinsiyet eşitsizliği ve erkek egemen topluluğu erkeklerin kadın üzerinde otorite kurmasını desteklemektedir. Dolayısıyla kadına yönelik şiddete yol açmaktadır (Gök,2016; 461)
6. Feminist Kuram: Feministler, ataerkil yapının getirisiyle erkeklerin kadınlar üzerinde baskı kurduklarını ve kendilerine boyun eğdirdiklerini bildirmektedir. Toplumun aile kurumunu kadını bu baskı altına almak için kullandığını ve bu yolla kadınlara şiddet uygulandığını savunmaktadır (Nadir, 2016; 23; Gök,2016; 465)
7. Ekolojik Sistem Kuramı: Ekolojik sistem kuramına göre şiddet ne sadece biyolojik ne sosyal ne psikolojik ne çevresel olarak açıklanamaz. Şiddet tüm bu kuramlarla etkileşim halinde fakat salt birisi ile ilişkili değildir. Şiddeti

Ekosistem yaklaşımı çerçevesinde incelediğimizde karşımıza dört düzey çıkmaktadır. Bunlar bireysel düzey (biyolojik, psikolojik, demografik faktörler, madde kullanım öyküsü, şiddet tarihçesi gibi), ilişkisel düzey (aile, akrabalar ve arkadaşlarla ilişkiler), topluluk düzeyi (yaşanılan semt, okul yaşamı, sağlık sistemi gibi) ve toplumsal düzeydir (kültürel normlar, toplumsal cinsiyet algıları, adalet sistemi, refah modelleri gibi) (Nadir, 2016;8).

Şekil 2.1.: İç İçe Geçmiş Ekolojik Sistem Modeli

Toplumsal Düzey	Topluluk Düzeyi	İlişkisel Düzey	Bireysel Düzey
Geniş toplumsal, kültürel, dinsel, ekonomik ve politik faktörlerin; hukuksal yapının özellikleridir. <ul style="list-style-type: none"> Geleneksel cinsiyet rolleri 	Formal ve informal sosyal yapı ve kurumların oluşturduğu sosyal çevrenin özellikleridir. <ul style="list-style-type: none"> Ekonomik ve sosyal 	İki ya da daha fazla kişi bağlamındaki özelliklerdir. <ul style="list-style-type: none"> Ailenin boyutu ve yapısı Arkadaş 	Kişinin şiddet yaşantısını, şiddet mağduru ya da faili olmasını etkileyen bireysel özelliklerdir. <ul style="list-style-type: none"> Yaş

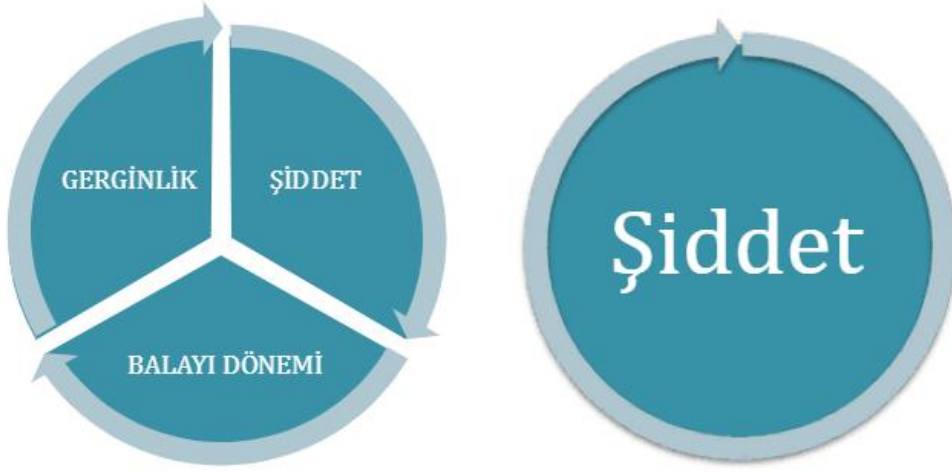
<ul style="list-style-type: none"> • Kültürel normların varlığı • Sosyal eşitsizliğe • Politik çatışmalar • Güvenlik güçlerinin vatandaşları üzerinde aşırı güç kullanımı • Yüksek suç oranı • Silahlı çatışma 	<ul style="list-style-type: none"> • kaynakların yetersizliği • Şiddetin cezalandırılmasında caydırıcılık olmaması • Yaygın sosyal izolasyon • Yüksek nüfus yoğunluğu • Toplumun şiddete yönelik bakış açısı • Şiddetin sorun çözme aracı olarak kullanılması 	<ul style="list-style-type: none"> • çevresi • Evlilik çatışması • Düşük aile işlevselliği • Ekonomik güçlük • Erken yaşta evlilik • Erkek egemenliği • Aile içinde kadını güçsüz bırakma • Ailenin kutsal algılanarak her şeyin üstünde tutulması 	<ul style="list-style-type: none"> • Cinsiyet • Eğitim • Gelir • İşsizlik • Alkol ve madde kullanımı • Bireyin saldırganlık düzeyi • Şiddet geçmişi • Bireyin engelinin bulunması
--	---	--	---

Şekil 2.2. Ekolojik Sistem Modeli Tanım ve Örnek Tablosu

Bireysel düzey, bireyden kaynaklanan ve davranışlarına yön veren biyolojik özelliklerin ve kişisel geçmişin temsil edildiği kısımdır. İlişkisel düzey, istismarın aileyi ve yakın çevreyi içine aldığı ortamdır. Daha geniş çevre, sosyal ağlar ve akran gruplarını içine alan toplumsal düzey istismarı üçüncü düzey olarak karşımıza çıkarken kültürel normların dahil olduğu en geniş sosyal ve ekonomik çevre ise toplumsal düzeydeki şiddeti niteler. Araştırmamızda da şiddetin tek bir nedeni

olamayacağını şiddet davranışının biyolojik, psikolojik, sosyal bir çok etmene bağlı olarak çoklu nedeni olduğunu savunan ekolojik sistem modeli esas alınacaktır.

2.1.1.2. Şiddet Döngüsü

Şekil 2.3.: Şiddet Döngüsü

Şiddet bir döngüdür. Bu döngü gerginlik, balayı dönemi ve şiddet evrelerinden oluşur. Gerginlik süreci şiddet uygulayan kişinin çeşitli sebeplerle gerginlik yaratmasıdır. Ardından fiziksel, cinsel, ekonomik ve/veya psikolojik şiddet davranışları meydana gelir. Mağdura olumsuz duygular yaşatır. Balayı döneminde ise şiddeti uygulayan bundan pişmanlığını dile getirir, değişeceğine dair kararlar alır mağdur inanır bazı durumlarda kendi davranışlarından şüphe eder şiddet sebebiyle kendini sorumlu hisseder fakat döngü her seferinde tekrarlanır (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı e-Bülteni). Şiddet döngüsü kırılmadığı sürece devam eder.

2.1.1.3. Şiddetin Alt Başlıkları

Şiddet içerisinde birçok alt başlığa sahip bir kavramdır. Bunlar; şiddet uygulanan kişiye, gruba, topluluğa göre farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır (Polat, 2017; 16). Kategorileştirilmiş alt başlıklara aşağıda değinilmektedir.

Kadına yönelik şiddet bireyin kadın olmasından dolayı maruz kaldığı cinsiyet ayrımcılığına dayanan cinsel, psikolojik, ekonomik ve fiziksel gibi türleri bulunan günümüzde hala büyük bir sorun olarak devam eden insan haklarına bir saldırı olan ve ihlaline sebep olan her türlü davranış ve tutumlardır (http://www.evicisiddet.adalet.gov.tr/SIDDET_NEDIR.html Erişim tarihi 03.12.2019). Günümüzde en çok karşılaştığımız şiddet türü olan kadına yönelik şiddet aile içi şiddetin de bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Aile içi şiddet aile bireylerinden birinin ailenin diğer bireylerine uyguladığı şiddet olarak tanımlanmaktadır (Altunsu Sönmez, 2019;133). Kişilerarası şiddet kapsamında ele alınabilen bir diğer şiddet türü ise flört şiddetidir. Kadına yönelik şiddeti kapsayan flört şiddeti, romantik ilişki içerisinde olan bireylerin birbirlerine karşı fiziksel ya da sözel olarak zarar vermesi olarak tanımlanabilir. Aile bireylerinden olan büyük ebeveynlere karşı uygulandığında kişilerarası şiddet altında görülebilen bir diğer şiddet türü ise yaşlılara yönelik şiddettir. Yaşlıya yönelik şiddet, genellikle aile içi şiddetin içinde görebileceğimiz fakat huzurevleri, yaşlı bakım merkezleri ve toplumun diğer alanlarında da karşımıza çıkan yaşlıya yönelik şiddet bireyin sağlığını ve iyiliğini tehdit eden veya zarara uğratan sağlık sorunlarını görmezden gelme, hijyene önem vermeme, eve hapsetme, gelirine el koyma, yetersiz beslenme ve uygunsuz barınma olarak karşımıza çıkan tutum ve davranışların tümüdür (Killick, 2009'dan akt. Polat, 2017; 21). Tüm bu davranışların ebeveynler tarafından çocuğuna uygulanması ise çocuk ihmali ve istismarı olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuğun ihtiyaçlarını karşılamama, okula göndermeme, çalıştırma, gelişim özelliğine uygun olmayan sorumluluklar yükleme, kasıtlı olarak zarar verici davranışlarda bulunma, cinsel olarak kötüye kullanma, harçlık vermeme gibi şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Bu şiddet türüne ebeveynler tarafından maruz alınırsa aile içi şiddet içerisinde yer alır. Aile içi şiddete giren şiddet türlerinden bir diğeri olan şiddet ise kardeşler arası şiddettir. Son zamanlarda dikkat çekmeye başlayan bir konu olan kardeşler arası şiddet konusunda belirsizlikler hala vardır. Gelişimin bir parçası olarak görülen kardeş çatışmasında hangi davranışın şiddet olarak kabul edileceği konusunda çalışmalar devam etmektedir (Polat, 2017; 22).

Kardeşler arası şiddete benzeyen bir diğer şiddet türü ise akranlar arası şiddettir. Özellikle okullarda sıklıkla rastladığımız çocuklar arasında görülen şiddet türü olan akranlar arası şiddetin kişiye doğrudan ya da dolaylı yolla etkisi olmaktadır. Bu şiddet türü fiziksel ve/veya sözel olarak görülebilir. Okulda bulunan engelli bireylere karşı olabileceği gibi toplumdaki herhangi bir engele sahip bireylere karşı da başvurulabilen şiddet türü ise engellilere yönelik şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyin engeli sebebiyle diğer bireyler tarafından fiziksel, cinsel, duygusal şiddete maruz kalmasıdır. Engelli bireyin yardım arayışının kısıtlılığı sebebiyle bu şiddet türünde gerçeğin çok az bir kısmını yansıttığı düşünülmektedir (Polat, 2017;22). Bireyin farklılığından dolayı maruz kaldığı diğer bir şiddet türü ise LGBT şiddetidir. Lezbiyen, gay, biseksüel, transgender (transseksüel veya travesti) ve interseks bireylerin tercihlerinden ötürü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kalmalarıdır LGBT şiddeti olarak karşımıza çıkmaktadır. Farklılıkları öne sürülerek şiddete maruz bırakılan bir diğer grup ise mültecilerdir. Dili, dini, ırkı, milliyeti, bir topluluğa dahil olması veya siyasi fikirleri nedeniyle ülkesinde eziyet çeken veya çekme endişesi duyarak bir başka yere ya da ülkeye sığınan kimse mülteci olarak adlandırılır. Kendi ülkesinde de sığındığı ülkede de karşılaştığı olumsuz tutum ve davranışlar mülteci şiddeti olarak adlandırılır (TDK, erişim tarihi 03.12.2019; Polat, 2017; 23). Buraya kadar bahsedilen tüm şiddet türleri bireyin başkaları tarafından şiddete maruz bırakılmasıyla ortaya çıkmaktadır. Bir de kişinin kendine yönelik uyguladığı şiddet vardır. Küçük yaralamalardan ölüme kadar uzanan geniş bir aralığı temsil eden bu şiddet türünde kişi şiddeti kendi kendisine uygulamaktadır.

Bu kategoride yer alan flört şiddeti ve çocukluk çağı şiddeti araştırmamızın konusunu oluşturmaktadır. Flört şiddeti ve çocukluk çağı şiddeti ilerleyen bölümlerde daha detaylı olarak ele alınacaktır.

2.1.1.4. Flört Şiddeti

İki kişi arasındaki arkadaşlığın ötesinde yaşanan cinsel, duygusal ve psikolojik çekimi içeren birliktelik flört olarak adlandırılmaktadır (Mihçioğur ve Akın, 2015; 9). Sünnetçi ve arkadaşlarının çalışmasında gençlerin flörtü “bireylerin birbirleriyle duygusal olarak bağ kurmadan önce, sevgililik aşamasına geçmeden önce yaşadıkları diyalog kurma aşaması” olarak belirttikleri görülmektedir (2016; 73). Diğer ilişkilerden farklı olan flört ilişkisi bireyler arasında duygusal yakınlık, sosyal destek, sevmek ve sevilmek ihtiyacının karşılanmasına hizmet etmektedir. Fakat kimi zamanlarda bu ihtiyacın karşılanmasında problemler çıkmakta her ilişkide olduğu gibi flört ilişkisinde de çatışmalar yaşanabilmektedir. Yaşanan bu çatışmalar sırasında çiftler birbirlerine karşı güç kullanabilmekte, birbirlerini istismar edebilmekte, baskı altında tutabilmekte, tehdit edebilmekte; psikolojik cinsel, fiziksel anlamda birbirlerine zarar verebilmektedirler. Bireylerin yaşadıkları bu şiddet içeren tutum ve davranışların tümü flört şiddeti olarak karşımıza çıkmaktadır (Sünnetçi ve ark., 2016; 59; Fidan ve Yeşil, 2018; 17; Mihçioğur ve Akın, 2015; 9). İlişkisel düzey şiddet türleri altında değerlendirilebilen flört şiddeti kişilerarası şiddet türlerinden biridir (Özcebe ve ark., 2002; 21). Tanımsal anlamda incelediğimizde flört şiddeti Amerikan Hastalık Koruma ve Önleme Merkezi (CDC)’ne göre duygusal olarak kötü muamele uygulama, sözel şiddet veya fiziksel şiddet gösterme, cinsel saldırıda bulunma; bunlardan biri birkaçı ya da hepsinin olması flört ilişkisi kapsamında değerlendirilmektedir (CDC’ den akt. Aslan ve ark., 2008; 9). Aslan ve arkadaşlarının Amerika Birleşik Devletler Adalet Bakanlığı’ndan aktardığı tanıma göre ise “Bir flört ilişkisi sırasında taraflardan birinin ya da her ikisinin evli olmadığı diğer bireye şiddet içerikli eylemde bulunması” flört şiddeti olarak tanımlanmaktadır (2008; 9). Ely, Dulmus ve Wodarski (2002) ise flört şiddetini, “sevgilerden (kız arkadaş ya da erkek arkadaş) birinin diğerine kasıtlı olarak psikolojik, fiziksel, ekonomik veya cinsel saldırıda bulunmasıdır şeklinde tanımlamaktadırlar (akt. Terzioğlu ve ark., 2016; 225). Lavoie ve arkadaşlarının (2000) flört şiddetiyle ilgili modern tanımda “partnerin cinsel, fiziksel veya psikolojik bütünlüğünü tehlikeye atmak, onun hem gelişimi hem de sağlığı için zararlı olan çeşitli davranışı sergilemek

ve cinsel, fiziksel ve psikolojik olarak partnere karşı yönetim ya da kontrol amacıyla şiddeti belirli bir seviyede kullanmak flört şiddeti kapsamına girmektedir.” (akt. Ayyıldız ve Taylan,2018; 465). Literatür incelendiğinde flört şiddetinin romantik partner şiddeti, sevgili şiddeti, yakın partner istismarı, partner istismarı, yakın partner şiddeti, eş istismarı veya ilişki içi şiddet gibi kavramlarla da ifade edildiği görülmektedir. Şiddetin kişilerarası türlerinden biri olan flört şiddetinin de içinde bulunduğu yakın duygusal ilişki şiddetlerinin, şiddetin en yaygın türünü oluşturduğu bilinmektedir (Polat, 2017 ;22).

Literatürde flört şiddetiyle ilgili çalışmaların son zamanlarda arttığı görülmektedir. Bu artışla birlikte bir çok tanım yapılmıştır. Bu araştırma kapsamında flört şiddeti şu şekilde tanımlanmaktadır: arkadaşlıktan öte bir duygusal birlikteliği olan, aralarında nikah bulunmayan kadın ya da erkeğin fiziksel ve psikolojik bütünlüğüne saldırıda bulunan sağlığını tehlikeye atan, cinsel açıdan baskı uygulayan, ekonomik açıdan kısıtlayan, kontrolcü her türlü davranışı flört şiddetidir.

2.1.1.5. Flört Şiddetinin Tarihçesi

Şiddetin bir çeşidi olan flört şiddeti terim olarak kullanılması çok yeni olmakla beraber kadına yönelik şiddetin tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğu düşünülmektedir. Arkeologların yapmış olduğu çalışmalarda erkek ve kadın mumyalarındaki kemik kırıkları incelenmiş kadınların vücutlarında erkeklerden daha fazla bireysel şiddetle oluşmuş olduğu düşünülen kafa kırıklarına rastlanmıştır. Eski Roma yaşantısında da erkeklerin eşlerini dövme ve boşama hakkına sahip olduğu, zina yapan, sarhoş olan eşi ise öldürme hakkına sahip olduğu bilinmektedir. İngiltere’de 1700’lü yıllarda ABD’de 1800’lü yıllarda kadının boşanmasında erkeğin kadını fiziksel olarak cezalandırılmasının yasalarla desteklendiği bilinmektedir. 1900’lü yılların ortasında kadar böyle giden düzen kadının mal olarak görülmesini, cinsiyet eşitsizliğini kadının aşağılanmasını ezilmesini destekleyerek erkeğin şiddet içeren davranışlarını onaylamıştır (Özcan, 2009; 18; Çetiner, 2006; 1). 1960’lı yıllara kadar görmezden gelinen kadına yönelik şiddet İngiltere ve ABD’de başlatılan kadın

hareketleriyle gündeme gelmeye başlamış fakat akademik olarak çalışılması 50 yıllık bir tarihi içine almaktadır. 1980'lere kadar Türkiye'de gündeme alınmayan şiddet bu tarihlerden sonra çalışılmaya başlanmıştır. 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair kanun 1998 yılında yürürlüğe girmiştir, yaşanan aksaklıkların giderilmesi için yapılan değişiklik ise 2007'de yürürlüğe girmiştir. Kadınların mağdur edildiği birçok suçu Yeni Türk Ceza Kanunu'nu bireye karşı işlenen suçlar kapsamına almıştır. Töre, namus cinayetleri için ağırlaştırılmış müebbet cezaları getirilmiştir (TC. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2007; 54). Flört şiddeti ise modern dünyanın getirdiği bir sorun olarak görülmekle beraber son zamanlarda dikkatleri üzerine çeken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır (Aba, 2008; 34). Son zamanlarda gündemde bulunan güzel çalışmalara şahitlik ettiğimiz bu konunun önemi günümüzde fark edilmekle birlikte tarihinin çok eskilere dayandığı düşünülmektedir.

2.1.1.6. Flört Şiddetinin Etiyolojisi

Şiddet tespit edilmesi güç bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerek bilgisizlik, gerek korku ve kaygılar gerekse mecburiyet algısı şiddete boyun eğip bunun paylaşılmasını engellemektedir. Bazı sözler de bunu kanıtlamaktadır: 'anne baba döver de sever de, seven insan kıskanır, kızını dövmeyen dizini döver gibi'. Bu sözlerle büyüyen bireyler şiddete maruz kaldığında herhangi bir yardım aramamaktadır. Bu sebeple şiddetin nedenleri hakkında sınırlı bilgiye ulaşılmaktadır. Bazı çalışmalar şiddetin bazı durumlarda ortaya çıkma ihtimalinin daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Bu durumlar bireyden kaynaklanan özellikler, bireyin ailesinden kaynaklanan özellikler, içinde bulunduğu toplumdan kaynaklanan özellikler ve sosyal yapıdan kaynaklanan özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bireyden Kaynaklanan Özellikler: Mağdurun problemi çözebilecek yeterliliği olmadığını düşünerek kontrolü dışa atfetmesi, bebekliğinde anneden yeterli ilgi ve desteği alamaması sebebiyle kaygılı/kararsız bağlanma stili geliştirmesi, bağımlı kişilik yapısına sahip olması veya şizoid kişilik bozukluğunun olması; saldırganın ise

kıskançlık, kaçınan bağlanma stili geliştirmiş olması, nevrotik yapıda olması, antisosyal, paranoid, sınırda veya narsistik kişilik bozukluğu bulunması bireyden kaynaklanan psikolojik özelliklerdir (Solmuş, 2010; 26-44). Ayrıca depresif ruh hali, saldırganlık, bireyin travma öyküsü, alkol madde kullanması, herhangi bir engelinin bulunması, yeme ve uyku bozuklukları, intihar düşüncelerinin veya intihar geçmişinin olması, erken yaşta cinsel aktivitede bulunmak bireysel özelliklerden kaynaklanan problemler altında incelenmektedir (Yumuşak, 2013; 7; Mihçioğur ve Akın, 2015; 11; Polat, 2017; 22). Özetle bireyin psikolojik durumunun kötü olması, kişilik bozukluğuna sahip olması, zorlayıcı duygularla baş etmede yeterli olmaması, alkol ve/veya madde kullanması ve engele sahip olması bireyin kendisinden kaynaklanan özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bireyin Ailesinden Kaynaklanan Özellikler: Şiddette dezavantajlı olmanın bir diğer nedeni bireyin ailesinden kaynaklanan özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Aile içinde şiddete maruz kalma ya da şiddete tanıklık etme, ebeveynin çocuk yetiştirme tutumu, ilgisiz ebeveyn, aşırı kontrolcü tutum, erken yaşta flört ilişkisi yaşamak bu faktör içinde ele alınabilir (Yumuşak, 2013; 7). Bu özellikler bireyi yaşadığı ilişki içerisinde değerlendirir. Özellikle ebeveynlerinde gözlemlediği olumsuz ilişki ve yetiştirilme stili şiddet uygulama ve şiddete maruz kalma sebebi olarak görülebilir.

Bireyin Bulunduğu Sosyal Yapıdan Kaynaklanan Özellikler: Bireyin içerisinde bulunduğu sosyal durumun getirdiği özelliklerdir. Sosyal izolasyonun olması, sosyokültürel normlar (Polat, 2017; 22). İşsizlik, evsizlik, düşük eğitim düzeyi, iş yaşamında başarısızlık, evlilik dışı çocuk olması, sosyal destek ağlarının zayıf olması, sağlık, bakım ve sosyal hizmet olanaklarına ulaşımın zor olması bu faktör içerisinde ele alınabilir (Aba, 2008; 9). Kişinin baş etmekte güçlük çektiği bu ve benzeri sosyal problemler şiddete sebep olabilir.

Bireyin Bulunduğu Toplumdan Kaynaklanan Özellikler: Hepimiz bir toplum içerisinde yaşamımızı idame ettiriyoruz. Bu toplum içerisinde belirli kurallar barındırıyor. Şiddete karşı koyulan cezaların caydırıcı olmaması şiddetin en büyük

nedenleri arasında görülebilir. Ayrıca toplumsal cinsiyet rolleri, bazı toplumlarda davranışın şiddet olarak değerlendirilmemesi, ataerkil toplum yapısı, kadına verilen değerin yeterli olmaması, sosyal eşitsizlikler, şiddetin meşru kabul edilebilirliğinin bulunması bunun disiplin olarak değerlendirilmesi, iç dış savaşın varlığı, zayıf sosyal yardım sistemleri, koruyucu hizmetlerin yetersiz olması toplumdan kaynaklanan şiddet nedenleri olarak karşımıza çıkmaktadır. (Polat, 2017; 22; Aba, 2008; 9). Görüldüğü üzere flört şiddeti bir çok faktör ve sebebe dayanabilmektedir. Günümüzde şiddete karşı çalışmalar hız kazanmıştır. Şiddetin toplumsal kısmı, üzerinde en çok durulan konular arasında karşımıza çıkmaktadır.

2.1.1.7. Flört Şiddetinin Epidemiyolojisi

Şiddet günümüzün sorunlarından biri olarak devam etmektedir. Şiddet çalışmaları çocuklara yönelik şiddet ve kadına yönelik şiddete odaklandığından uzun yıllar flört şiddeti gerekli ilgiyi görememiştir. Flört şiddetinin geçmişinin eski olduğu tahmin edilmesine karşın bu alandaki çalışmaların başlangıcı 1980'lere dayanmaktadır. 1981'de Makepeace tarafından yürütülen çalışmada; çalışmaya katılanların %21'inin bireysel olarak en az 1 kez fiziksel şiddete maruz kaldığı, %61'inin ise şiddete maruz kalan başka kişiler tanıdığı sonucuna ulaşılmasının sonrasında flört ilişkilerinde görülen saldırganlık ve şiddet konusunun birçok araştırmacının dikkatini çektiği görülmekte ve alana giderek artan ilgiyle birçok çalışmanın ilgi odağı haline geldiği bilinmektedir (Jackson, 1999; Miller, 2011'dan akt. Uysal Venema, 2018; 3). Flört şiddetinin sıklığına bakıldığında ırka, dine, kültüre, yaşa göre farklı verilerle karşılaşmaktayız ayrıca flört şiddetinin türlerinin net bir ayrımı olmaması da flört şiddetini araştıran araştırmacıların farklı verilere ulaşmasına sebep olan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır (Uysal Venema, 2018; 8). Flört şiddetiyle ilgili yapılmış çalışmalara baktığımızda Straus'un 2004'te yapmış olduğu çalışmada fiziksel şiddet davranışı gösterme sıklığının %17 ile %45 arasında değiştiği bildirilmiştir (Uysal Venema, 2018; 9). Murray ve Kardatzske'nin 2007'de yapmış olduğu çalışmada ise şiddetin cinsel boyutuna odaklanmış yaklaşık 3 kadın

üniversite öğrencisi ve 10 erkek üniversite öğrencisinden birinin şiddet gördüğü aktarılmıştır (akt. Toplu ve Hatipoğlu Sümer, 2011). 2008 yılında Akdeniz Üniversitesinde yapılan bir çalışmada ise psikolojik şiddetin diğer şiddet türlerinden daha fazla uygulandığı bilgisi edinilmiştir (Aba, 2008; 38). Aba' nın çalışmasını 2019'da Akış ve arkadaşları tarafından yapılan çalışma desteklemiştir. Ayrıca çalışmada öğrencilerin %4.2'si fiziksel, %1'i ise cinsel şiddete uğradığını, %3.5'inin ise ısrarlı takibe maruz kaldığı bildirilmiştir (Akış ve ark., 2019; 298). 2011'de yapılan bir çalışmada flörtü bulunan 640 üniversite öğrencisinin yaklaşık % 25'i psikolojik şiddete, % 10'u ise fiziksel şiddete ve % 6'sı cinsel şiddete uğradığını bildirmiştir (Toplu ve Hatipoğlu Sümer, 2011). Mason ve arkadaşlarının 645 öğrenciyle yapmış olduğu çalışmada katılımcıların 51.6'sı yani katılımcıların ortalama yarısı flört ilişkisi olduğunu bildirmiştir. Flört ilişkisi olan bu katılımcıların ise yüzde 52.9'u flört ilişkisinde şiddete uğradıklarını aktarmıştır. Ayrıca çalışmada duygusal şiddetin en sık rastlanan şiddet türü olduğu bildirilirken cinsel şiddet en az rastlanan şiddet türü olarak karşımıza çıkmaktadır (akt. İftar, 2016; 3). Dünya Sağlık Örgütü'nün 2013 senesinde yayınladığı kitapçıkta, global düzeyde bakıldığında kadınların %30'nun flört ilişkilerinde fiziksel ya da cinsel şiddet gördüklerine yer verilmiştir (akt. Dağlı, 2009; 22). Literatürle paralel giden bir çalışma da Dağlı (2009) tarafından yapılmıştır. Dağlı flört şiddetine yönelik çalışmasında kızların % 62.4, erkeklerin % 51.4 oranında duygusal şiddete maruz kaldığını bunu kızlarda % 39.5, erkeklerde % 31,7 ile fiziksel şiddetin takip ettiğini ve en az rastlanan ya da en az bildirilen cinsel şiddete maruz kalma oranını ise kızlarda % 4.6, erkeklerde % 4.3 olduğunu bildirmektedir (Dağlı, 2009; 93).

Flört şiddeti gereken ilgiyi uzun yıllardır görememiş bir alandır. Günümüzde flörtleşmeye toplum tarafından daha kabul edilebilir bir şekilde bakılmaktadır. Bu da bu alandaki çalışmaların yaygınlaşmasına yardımcı olmuştur. Şiddet flört ilişkilerinde de sıkça karşılaşılan bir sorundur. Türü fark etmeksizin fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik her alanda flört şiddeti karşımıza çıkmaktadır.

2.1.1.8. Flört Şiddetinin Türleri

Flört şiddeti türleri 3 temel tür altında ele alınabilmektedir. Bunlar cinsel flört şiddeti, fiziksel flört şiddeti, psikolojik/duygusal flört şiddetidir. Fakat farklı kaynaklarda daha farklılaşmış türler de görmek mümkündür. Bunlar ısrarlı şekilde takip (stalking) etmekten, dijital ortamda/sanal ortamda rahatsızlık vermeye, sosyal anlamda sıkıntıya düşürmekten ekonomik olarak bağımlı kılmaya ya da baskılamaya ve sözel olarak şiddet göstermeye kadar birçok farklı alanı içermektedir.

Fiziksel Flört Şiddeti: itme, vurma, tokat atma, tekmeleme, çimdikleme, yumruklama, ısırma, kesici aletle yaralama, boğmaya çalışma, gibi partnerlerden birinin veya her ikisinin diğerinin bedenine kasti olarak zarar vermesidir (Solmuş, 2010; 19; Fidan ve Yeşil, 2018; 19; Aba, 2008; 10-11). Fiziksel bir göstergesi olduğu için en kolay tespit edilebilen şiddet türüdür.

Cinsel Flört Şiddeti: Partnere cinsel bir nesneymiş gibi davranma, tecavüz etme, kaba kuvvetle ilişkiye zorlama, cinselliği cezalandırma yöntemi olarak kullanma, partnerin mahremini korumama, başka kişilerle ilişkiye zorlama, kürtaj olmaya veya çocuk doğurmaya zorlama, ensest ilişkiye zorlama, çocukların önünde cinsel davranışlar sergilemesini isteme şeklinde görülebilen cinsel birliktelik ve yakınlık konusunda zorlamak ve olumsuz yanıtları kabul etmemektir (Solmuş, 2010; 19; Fidan ve Yeşil, 2018; 19; Aba, 2008; 10-11). Genellikle konuşulmaktan kaçınılan bir konu olan cinsellik şiddet konusunda da yeterli bilgi edinmemizi engellemektedir. Ayrıca cinsel olarak baskı kurma hak olarak görüldüğü için de konunun şiddet olduğu çoğu zaman gözden kaçırılmaktadır.

Psikolojik/Duygusal Flört Şiddeti: Partnerin ihtiyacı olan sevgi, ilgi, şefkat gibi ihtiyaçları görmezden gelme veya karşılamama, aşağılama, azarlama, küçük düşürme, materyallerine zarar verme, çalışma hayatından ailesinden sosyal çevreden izole etme, kıskançlık ve kısıtlama şeklinde gerçekleşen partnerin diğerine korku vererek, öz saygısını düşürecek davranış ve tutumlarda bulunmak psikolojik/duygusal flört şiddeti olarak tanımlanmaktadır (Solmuş, 2010; 19; Fidan ve Yeşil, 2018; 19; Aba, 2008; 10-11). Genellikle diğer şiddet türleriyle birlikte

görülen psikolojik flört şiddetinin farkedilmesi diğer şiddet türlerinden daha güçtür. Bireyi psikolojik olarak çökertmeye yönelik yavaş ilerleyen uzun vadeli bu tür gündün güne kendini kötü hissettirerek, özgüvenini zedeleyerek, benlik saygısını olumsuz etkiler. Bu bağlamda kişi örselenir ve ruh sağlığını kaybeder.

Ekonomik Flört Şiddeti: ekonomik anlamda partnerin özgürlüğünü kısıtlama şeklinde görülmektedir. Ailenin tüm gelirine el koyma, partneri zorla çalıştırma ya da işten çıkarma, partnerin maaşına veya gelirine el koyma, para vermeme veya çok kısıtlı para verme, iş yerinde taciz etme, tüm parayla alkol alma, kumar oynama benzeri davranışlar ile partneri bağımlı duruma getirmek veya fakirleştirmek ekonomik flört şiddeti olarak adlandırılmaktadır (Solmuş, 2010; 22; Sünnetçi ve ark., 2016; 59). Ekonomik şiddetin bir şiddet türü olduğunun farkında olan birey sayısının çok az olduğu bilinmektedir. Olağan bir durum olarak görülen bu davranışların şiddet davranışı olduğu genelde bireyler tarafından fark edilmemektedir.

Sosyal Flört Şiddeti: Psikolojik şiddete de girebilen bu tür partnerin diğerinin veya her ikisinin de sosyal çevresini kontrol etmesi, sosyal ilişkilerini kısıtlaması ve sosyal çevreden soyutlamasıdır (Fidan ve Yeşil, 2018; 19). Herhangi bir sebeple arkadaşlarıyla konuşmasını engelleme, arkadaşlarıyla buluşmasına izin vermeme, gezi tur gibi sosyal faaliyetlere katılmasına izin vermeme sosyal flört şiddetidir.

Dijital Flört Şiddeti: Teknolojinin daha fazla kullanılmaya başlanmasıyla ortaya çıkmış bir şiddet türüdür. Partneri kontrol etmek, takipçisi olmak, eylemlerini izlemek için teknolojiyi ve teknolojik aletleri kullanması, bu araçlar aracılığıyla gözdağı vermesidir (Fidan ve Yeşil, 2018; 19). Sosyal medya hesaplarını kapatmasını istemek, şifrelerini alma, istemediği kişileri partnerin hesabından çıkarmak masum gibi görünse de flört şiddeti olarak kabul edilmektedir.

Israrlı Takip (Stalking): Beraber ya da ayrılmış olan partnerlerin birinin veya ikisinin korku uyandırmak gözünü korkutmak ve güvencesiz hissettirmek hedefi ile sürekli izlemesi, takip etmesi, ev okuluna gelmesi, sürekli araması, mesaj atması ve bu gibi yollarla rahatsızlık vermesi olarak tanımlanmaktadır (Fidan ve Yeşil, 2018; 19). Yine toplum tarafından şiddet olarak kabul edilmeyen bu durum diğer partnerin ilişkisi

için çabalaması olarak değerlendirilebiliyor. Bu şiddetin farkında olmayan bunu ailesi, arkadaşları ya da kolluk kuvvetleriyle paylaşmayan birey tacizden tecavüze kaçırılmaya kadar bir çok insanlık dışı duruma maruz kalabiliyor.

2.3. Çocukluk Çağı Travması

Yaşamı tehdit eden olaylar savaşlar, çatışmalar, deprem, yangın, sel gibi doğal afetler, hastalıklar, tacizler ve tecavüzler, kayıplar ve ayrılıklar olumsuz ve çoğunlukla kişi için yıkıcı sonuçlara neden olabilecek yaşam deneyimleridir. Bireyler hayatlarında bazen stres veren bu tür olaylara maruz kalırlar ve her birey bu stres verici olaylara kendine özgü birtakım tepkiler geliştirir. Bu tepkilerden birisi de travma tepkisidir. Türk Dil Kurumu'nda yer alan tanıma göre travma insan ya da hayvan gibi canlıların vücut bütünlüğü veya ruh sağlığı açısından ya da her ikisini de barındıran açıdan etkili ve önemli yaralanmalara sebep olan durumdur (Erişim tarihi:27.08.2019). Bir psikoloji sözlüğünde ise dış etkenlerce ortaya çıkan bireyde bedensel veya ruhsal iz bırakan olaylar olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2017; 765). Türk Psikologlar Derneği Travma ve Afet Kriz Birimi'nin tanımına göre ise kişinin fiziksel olarak zarar görmesine sebep olan, ruhsal bütünlüğüne ve sağlığına zarar veren, can mal kaybına sebep olan, inandığı değerlere ve dünyaya olan güveninin zedelenmesine neden olan bireyin dengesini bozan ve kontrolü dışında gerçekleşen olaylar/durumlar travmatik olarak tanımlanmaktadır. Travma, ruh sağlığı çalışanlarının tanılama kitabı olan DSM IV de ise “bireyin başına gelen yaralanmadan ölüm riski yaşamaya ya da ölüme kadar geniş bir yelpazeyi içeren zorlayıcı bir olayı yaşamak ya da yaşanmasına şahit olmak veya yaşama ihtimali bulunmuş olmak” olarak karşımıza çıkmaktadır. (APA, 2001).

18 yaşını doldurmamış her birey çocuk olarak kabul edilmektedir. Çocukların travmaya maruz kalmış bireylerin büyük bir kısmını oluşturduğu bilinmektedir (Şar, 1998; 828). Çocukluk çağında yaşanan ya da maruz kalınan tüm bu olaylar çocukluk çağı travmalarını oluşturmaktadır. Literatür incelendiğinde çocukluk çağı ile ilgili pek çok tanım bulunmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), 1999 senesinde gerçekleştirdikleri Çocuk İstismarını Önleme Toplantısında yayınladıkları raporda

çocukluk döneminde yaşanan travmaları tanımlamışlardır. Bu tanıma göre; “çocuğun sorumluluğunu alan ve bakımını üstlenmiş olan kişilerin onlara sağlanmış olan bu güveni ya da fiziksel güçlerini kullanmak koşulu ile çocuğun gelişimi, sağlığı ve hatta yaşam hakkına zarar verecek eylemler göstermesi” şeklinde tanımlanmaktadır (Runyan’dan akt Kara, 2018; 4). Ebeveynlerden herhangi bir veya tümü veyahut başka bir yetişkinin, uzman kişilerce belirtilen ve toplum kurallarına uygun olmayan, çocuğun gelişimini engelleyen eylemlerde bulunmak ya da çocuğun gelişimi için gerekli olan eylemlerde bulunmamak şeklinde çocuğun psikolojik, sosyal, cinsel ya da fiziksel açıdan ihmal ya da istismar edilmesine, çocuğun güvenliğinin ve sağlığının zora düşmesine sebep olan olayların tümü olarak tanımlanabilir (Taner ve Gökler, 2004; 82). Tanımdan hareketle çocuk istismarı ve ihmalinin özünde çocukluk çağı travmaları ile aynı faktörleri içerdiği görülmektedir. Bu sebeple araştırma kapsamında çocukluk çağı travmaları kavramı için çocuk ihmali ve istismarı ele alınacaktır.

Çocuk ihmali ve istismarı alanlara göre farklılaşan birçok tanımlı bulunan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Sağlık alanı uzmanları bedende oluşan rahatsızlıkları ele alarak bu kavrama tıbbi açıdan, güvenlik alanı ve hukuk çalışanları suç ve masumiyet açısından, sosyal alan çalışanları ise bakım verenlerin yükümlülükleri ve çocuğa karşı tutumları açısından ele almaktadırlar. Tüm bu alanlarda çalışan profesyonellerin çocuk istismarı ve ihmalinin Türkiye’de araştırılmasını konu alan çalışmada çocuk istismarı “Şiddetin her türlü boyutunun uygulanarak 18 yaş altındaki bireyin zihinsel, fiziksel, duygusal ve toplumsal gelişimlerini engellemesi istismar; bakım verme, beslenme, eğitim gibi temel ihtiyaçlarından mahrum etmek ise ihmaldir.” şeklinde tanımlanmaktadır (Zeytinoğlu’dan akt. Uslu, 2019; 3). Zeren ve arkadaşlarının (2012; 536) tanımına göre ise “Ülkelerin gelişmesi ve ilerlemesi, ülkedeki çocukların psikolojik, sosyal ve bedensel açıdan iyiliğine bağlıdır. Bakım verenler ya da diğer yetişkinler tarafından çocuğun şiddete maruz bırakılması uzmanlar tarafından uygun görülmeyen davranışların sergilenmesi ya da toplumsal kuralların gözetilmemesi, çocukta hasar yaratan birçok yönden gelişimini engelleyen davranışlarda bulunması, kazaya bağlı olmayan yaralanmalara sebep olunması,

gelişiminin kısıtlanması ya da gelişimini engelleyecek şekilde davranılması çocukluk çağı istismarı ve ihmali olarak tanımlanır.” Yaşlarının küçük olması sebebiyle bilişsel ve fiziksel kapasitelerinin yeterli olmaması dolayısıyla çocuklar şiddet karşısında dezavantajlı grup olarak bulunmaktadır. Şiddetin her türü açısından risk altında bulunmaktadırlar. Ortaya çıkma ihtimali diğer şiddet türlerinden daha fazla gibi görünmektedir. Gerek hastaneye başvurma durumunun fazla olması gerek çocukların gizlemeye yönelik tutumlarının azlığından tespiti aile içi şiddete nispeten daha kolaydır. Bu çalışma için çocukluk çağı travması 18 yaş altı bireyin gelişimi için gerekli olan basamakları çıkmasını engelleyen her türlü tutum ve davranış ihmal, yapılmaması gereken davranışları yaparak gelişimini engelleyen ve zarar verici her türlü davranış ise istismar şeklinde tanımlanacaktır. Ve tüm bu ihmal ve istismar davranışları çocukluk çağı şiddeti olarak adlandırılacaktır.

2.3.1. Çocukluk Çağı Travmasının Tarihçesi

Çocukluk çağı ihmali ve istismarının geçmişinin insanlığın varoluşuna rastladığı düşünülmektedir fakat literatürde 1860 yılına kadar böyle bir kavramla karşılaşmamıştır. Fransız adli tıp doktoru olan Tardieu dövülerek öldürülen çocuklardan bahsederek ilk çocuk istismarı ve ihmalden bahseden kişi olarak karşımıza çıkmaktadır. 1946 yılında çocuğa kötü muameleyle ilgili ilk modern çalışma yapılmış, çalışmayı yürüten John Caffey çocuğa kötü muamelenin ilk tanımını yapmış ve bunu ‘Caffey Sendromu’ olarak adlandırmıştır. 1959 yılında çocukların yetişkinlerden farklı olduğunu bildiren ve bu sebeple toplum sorumluluğunda olduğunu vurgulayan ‘Çocuk Hakları Evrensel Beyannamesi’ yayınlanmış ve beyanname 78 ülke tarafından kabul edilmiştir. 1962 yılında Kempe ve arkadaşları ilk kez akademik anlamda ‘hırpalanmış çocuk’ tanımı ile çocuğa yönelik ihmal ve istismardan söz etmişlerdir (Kara ve ark, 2004; 141; Çakmak, 2016; 16; Müjdecioğlu Demir, 2017; 20; Bedirhanbeyoğlu, 2018; 2). Çocuğun istismardan korunmasını içeren ‘Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi’ 1924’te Atatürk tarafından imzalanmıştır. 1990 yılında ülkemizde imzalanan, 1995’ten itibaren uygulamaya

geçilen ‘Çocuk Hakları Sözleşmesi’ ise hala geçerliliğini sürdürmektedir. Fakat tüm bunlara rağmen günümüzde çocuk ihmal ve istismarı bir sorun olarak karşımıza çıkmaya devam etmektedir.

2.3.2. Çocukluk Çağı Travmalarının Etiyolojisi

Çocukluk çağı travmalarına sebep olan birçok faktörün varlığı bilinmektedir. Bunlar 4 ana başlıkta sınıflandırılabilir; çocuğun kendisi ile ilgili etmenler, anne baba ile ilgili faktörler, ailenin sosyal yapısı ile ilgili faktörler, toplumla ilgili faktörlerdir (Çakmak, 2016; 17; Müjdecioğlu Demir, 2017; 23).

Çocuk ile ilgili faktörler: Çocukta fiziksel sakatlık bulunması, kronik bir hastalığının olması, dikkat eksikliği, hiperaktivite ve/veya dürtüsellik bulunması, davranış bozukluğunun olması, zekâ geriliğinin olması, kolik bebek olması, ikiz üçüz çocuklardan biri veya önceki ya da sonraki çocuk olmak, düşük doğum ağırlığı olması, prematüre doğmak, bazı toplumlarda istenmeyen cinsiyette olmak, beklenmeyen/istenmeyen çocuk olmak gibi durumlar bu faktör içerisinde ele alınabilir (Yalçın, 2011 ;8).

Anne-baba ile ilgili faktörler: Bakım verenlerin bakım verme konusunda ne kadar yeterli olduklarıyla ilgili özelliklerdir örneğin; ebeveynlik hakkında tecrübesiz ve bilgisiz olmaları ve çocuk yetiştirmeyi başaramayacak kadar küçük yaşta olmaları, eğitim seviyelerinin düşük olması, üvey baba/anne olması, çocukluklarında ihmal veya istismara uğramış olmaları, fiziksel ya da ruhsal rahatsızlıklarının bulunması, alkol ve/veya madde kullanımının olması, sık aralıklarla çocuk sahibi olunması, anne baba arasında iletişim problemi bulunması, herhangi bir nedenle çocuğun bakımını tek ebeveynin üstlenmesi gibi unsurlar bu faktör içerisinde ele alınabilir (Kara ve ark, 2004; 141).

Ailenin sosyal yapısı ile ilgili faktörler: Çocuğun yaşadığı ailenin içerisinde bulunduğu koşulların getirmiş olduğu özelliklerdir. Ebeveynlerin işsiz olması, iş ortamının stresli olması ya da iş yaşamında başarısızlık, evsizlik, düşük eğitim

düzeyi, evlilik dışı çocuk olması, sosyal destek ağlarının zayıf olması, sağlık, bakım ve sosyal hizmet olanaklarına ulaşımın zor olması bu faktör içerisinde ele alınabilir (Zeytinoğlu'dan akt. Çakmak, 2016; 23).

Toplumla ilgili faktörler: İçinde yaşanılan toplumun getirmiş olduğu özelliklerdir. Toplumsal olarak çocuğa yeterince değer verilmemesi, sosyal eşitsizlikler, şiddetin meşru kabul edilebilirliğinin bulunması bunun disiplin olarak değerlendirilmesi, iç dış savaşın varlığı, zayıf sosyal yardım sistemleri, koruyucu hizmetlerin yetersiz olması tüm bunlarla beraber deprem, yangın, sel, göç, savaş, salgınlar gibi doğal afetlerin yaşanmasından doğan kargaşa, çocukların kaçırılması farklı dil, din, ırktan olan toplumda yaşama bu faktör içinde sayılabilir (Yalçın, 2011; 12).

Çocuğa şiddet kabul edilebilir bir davranış olmamakla beraber nedenleri var diyerek normalleştirebileceğimiz bir olgu değildir. Fakat bireysel özelliklerden, aileden, toplumdan ve sosyal yapıdan kaynaklanan bu risk faktörlerini belirleyebilmek ve şiddetle mücadele edebilmek için nedenlerini araştırmak önemlidir.

2.3.4. Çocukluk Çağı Travmalarının Epidemiyolojisi

Ülkemizde ihmal ve istismar olgularında tutulan kayıtların yetersizliği ve akademik anlamda çalışmaların azlığı sebebiyle bu alanda sağlıklı istatistiksel verilere ulaşılamamaktadır. Ulaşılabilen istismar vakalarının gerçeğin neredeyse yarısı kadar olduğu düşünülmektedir (Bahar ve ark., 2009; 59). 1996-1998 yıllarında yapılan bir çalışmada 50 çocuğun istismar ve ihmale maruz kaldığı bildirilmiştir (Tıraşçı ve Gören, 2007; 70). Bu rakam gerçeğin çok altında görünmektedir. Dünya Sağlık Örgütü yetişkinlerle çocukluk dönemine dair yaptığı çalışmada erişkinlerin ortalama %25'inin çocukluğunda fiziksel şiddete uğradığını bildirmektedir. Cinsel şiddete bakıldığında ise bu oranın kadınlarda %20, erkeklerde ise %8 olduğu bilgisine ulaşılmaktadır. Türkiye'de 2010 yılında UNICEF tarafından yapılan aile içi şiddet ve çocuk istismarı konulu araştırmada 7-18 yaş grubu çocuklarda, duygusal

istismarın %51 oranında olduğu, fiziksel istismarın %43 oranında bildirildiği, cinsel istismarın %3 oranında görüldüğü tespit edilmiştir (akt. Bakır ve Kapucu, 2017; 14). İstismar türleri açısından incelendiğinde duygusal istismarın yüzde 78 gibi bir oranla ilk sırada olduğu, onu yüzde 24'le fiziksel istismarın takip ettiği ve son olarak cinsel istismarın yüzde 9 olduğu bildirilmiştir. 1980- 1982 senelerinde araştırılan 8 ili kapsayan bir çalışmada fiziksel istismarın türünü belirten bir araştırmada fiziksel şiddete uğrama ihtimali yüzde 33, yüz bölgesine yönelik şiddet uygulama oranı yüzde 25, sert bir cisimle dayak atma oranı yüzde 14 olarak saptanmıştır. Eğitim düzeyleri bakımından incelendiğinde eğitilmiş ailenin çocuğunu istismar etme oranı yüzde 17 iken eğitimsiz ailede bu oranın yüzde 40'a çıktığı görülmektedir (Bahar ve ark., 2009; 59). 2001 yılında yapılan bir çalışmada ise istismara göre ihmalin (%16,5) daha sık bildirildiğini bunu duygusal istismarın (%15,9) takip ettiğini ardından bedensel istismarın (%13,5) bildirilmesi ve son olarak cinsel istismarın (%10,7) bildirilmesinin olduğunu belirtmişlerdir (Zoroğlu ve ark., 2001; 72).

Çalışmalara bakıldığında ihmalin istismardan daha çok bildirildiği görülmektedir. Çocukluk çağı istismar ve ihmal türlerinden duygusal istismar ve ihmal ise en çok bildirilen şiddet türlerinden biri olmuştur. Bunu genelde fiziksel şiddet oranının takip ettiği görülmektedir. En az karşılaşılan ya da en az bildirildiği düşünülen tür ise cinsel şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır. Ebeveynlerin eğitim faktörünün de şiddetle ilişkili olduğu görülmektedir. Eğitim durumu yükseldikçe bireylerin şiddete başvurma oranlarında düşüş görülmektedir.

2.3.5. Çocukluk Çağı Travmalarının (Çocuk İstismarı ve İhmali) Türleri

Çocukluk çağı travması türleri incelemek için Ruhsal Bozukluklar Tanı Ölçütleri (DSM-5) kitabına başvurulmuştur. Kitapta istismar ve ihmali klinik ilgi odağı olabilecek diğer durumlar başlığı altına tanımlanmış ve belli başlıklar altında şu şekilde paylaşılmıştır;

Çocuğa Kötü Davranma ve Çocuğu Boşlama Sorunları

1. Çocuğa Bedensel Sömürü (Fiziksel İstismar)

2. Çocuğa Cinsel Sömürü (Cinsel İstismar)
3. Çocuğa Ruhsal Sömürü (Duygusal İstismar)
4. Çocuğu Boşlama (İhmal) şeklinde tanımlanmıştır.

Çocuk İstismarı

Çocuk istismarı çocuğun anne babası, diğere yetişkinler, ilgili kurumlar veya devlet tarafından kasıtlı olarak veya kasıtlı olmayarak çocuğun fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan gelişimini sekteye uğratabacak biçimde eylemde bulunması olarak tanımlanır (MEB, 2011; 5). Fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar olarak 3 boyutta ele alınmaktadır.

Fiziksel İstismar (Çocuğa Bedensel Sömürü)

Çocuğun ebeveyni, bakım vereni ya da diğere yetişkinler tarafından bedenine yönelik gerçekleştirilen, kaza niteliği taşımayan tüm eylemleri kapsamaktadır. Şar (1998; 825) ise çocuğun kendisinden minimum beş yaş büyük bir yabancı ya da minimum iki yaş büyük bir aile bireyi tarafından sağlığını ya da huzurunu bozan ya da çocuğu tehlikeye atan saldırıya uğraması olarak da tanımlanabilir. Çocuğa karşı fiziksel güç kullanımı bir tokat atmaktan çeşitli aletlerin kullanımına kadar çeşitli vurma, sıkma, sarsma, ısırma, saçını ya da etini çekme, sıcak su dökme, yakma, zehirleme, kapalı bir yere hapsetme ya da zincirleme gibi eylemlerle kendisini göstermektedir. APA (2014) ise çocukta ebeveyn ya da başka bir yetişkin tarafından kasıtlı olsun ya da olmasın hafif zedelenmelerden ağır yaralanmalara ve son aşamada ölüme kadar gidebilen bir aralıkta, tekme atma, yumruk atma, sürüklenme, ısırma, sarsma, kesici aletle yaralama, boğazını sıkma ve nefes almasını engelleme, herhangi bir cisimle vurma, yakma ya da başka bir şekilde çocuğun fiziksel yaralanmasına neden olma olarak tanımlanmıştır. Fiziksel olarak bir kanıt bulunduğu için tespit edilmesi nispeten daha kolay istismardır.

Cinsel İstismar (Çocuğa Cinsel Sömürü)

DSÖ (2003) çocuğa yönelik cinsel şiddeti, “Cinselliği anlamlandıramayan, yaşı gereği bilgilendirilerek izin alınması uygun olmayan, toplumun sosyal

kurallarını ve yasalarını hiçe sayan ve çocuğun gelişimine uygun olmayan tüm cinsel içerikli eylemler” şeklinde tanımlamaktadır (akt. Şimşek 2019; 16). Cinsel istismar, erişkin bir bireyin cinsel büyümesini sağlamamış bir çocuğu veya ergeni, kendi cinsel tatminini gidermek amacıyla zor kullanarak, şantaj yaparak, gözdağı vererek veya kandırarak cinsel yönden araç olarak kullanmasıdır (Aktepe, 2009; 95). Cinsel istismar yaşı küçük olan gelişimi tamamlanmamış çocuğun bir erişkin tarafından kendi cinsel gereksinimlerini, şevk ve arzularını dindirmek adına zor kullanarak, tehdit ederek, şantaj yaparak veya kandırma aracılığıyla cinsel doyum aracı olarak kullanılmasına denir (Şar, 1998; 825). Aile içinde görülen cinsel istismar enest olarak tanımlanmaktadır. Enest sadece kan bağıını değil üvey aile bireylerini de kapsamaktadır. Cinsel istismar fiziksel istismarın aksine tespit edilmesi en güç olan istismar türüdür. İstismara uğrayanın çeşitli sebeplerle bildirmediği bu tür genellikle yıllar boyu devam edebilmektedir. Cinsel istismar araştırmacılar tarafından farklı şekillerde sınıflandırılabilir. Bunlar (Avcı ve Tahiroğlu’ndan akt. Aktepe, 2009; 98):

a. Temas içermeyen cinsel istismarlar: Erişkinin çocukla içeriği cinselliğe dayanan konuşmalarda bulunması, bedenini teşhir etmesi ve çocuğun cinsel bölgelerini gizlice gözetlemesi şeklindeki istismardır.

b. Cinsel dokunma: Erişkinin cinsel tatmini için istismar ettiği çocuğa dokunması ya da çocuğun kendisine dokunmasını talep ettiği veya dokunmaya zorladığı istismar biçimidir

c. İnterfemoral ilişki (Irza tasatti): İstismarcı ile kurban arasında sürtünme davranışının olduğu fakat birleşmenin gerçekleşmediği istismar şeklidir.

d. Cinsel penetrasyon (Irza geçme): Cinsel organ yoluyla, nesne yardımı ile ya da parmaklarla genital organa girişin olduğu, anal ilişkinin yaşandığı istismar şeklidir.

e. Cinsel sömürü: Çocuk pornografisi ile çocuk fuhuşunu kapsamaktadır.

İstismarda şiddet unsuru aranmamakta ve çocuğun rızası durumun istismar olmasını engellemektedir. İstismar çocuklar arasında da görülebilmektedir, bu durumlarda aradaki yaş farkına bakılmaktadır.

Duygusal İstismar (Çocuğa Ruhsal Sömürü)

1983 senesinde yapılan Uluslararası Duygusal İstismar Toplantısında duygusal istismar kavramı şu şekilde tanımlanmıştır; “18 yaşından küçük olan bireylerin ruhsal anlamda olumsuz etkilenmesine sebep olacak yapılması uygun olmayan ama yapılan ya da yapılması uygun olup yapılmayan, literatür tarafından birey üzerindeki olumsuz etkileri kanıtlanmış ruhsal açıdan zarar veren tüm davranışlardır” (akt. Şahin Demirkapı, 2013;18). Yetişkinlerin yol açtığı, çocuğun kişiliğini olumsuz yönde etkileyen ve psikososyal açıdan ilerlemesini önleyen eylemler olarak tanımlanan duygusal istismar, en sık karşılaşılan istismar türü olmakla birlikte çok sıklıkla çalışılan bir konu olarak karşımıza çıkmamaktadır. (Taner ve Gökler 2004; 85) Bunun sebebi olarak duygusal istismarın fark edilmesinin, anlaşılmasının, tanımlanmasının ve yasal olarak kanıtlanmasının güç olması gösterilmektedir (Glaser'den akt. Altıparmak, 2007; 10).

Çocuğun ruh halini olumsuz yönde etkileyen her eylem örneğin; çocuğa bağırarak, küfretmek, lakap takmak, alaylı konuşmak ve küçük düşürmek, hakaret etmek, tehdit etmek, aşağılamak, olumsuz özellikleri atfederek kendini yetersiz hissetmesine sebep olmak, kendi tercihi dışındaki eylemlere zorlamak, yaş seviyesine uygun olmayan sorumluluklar yüklemek duygusal istismar olarak değerlendirilir (Şar, 1998; 827; Yalçın, 2011; 40; Tatlı, 2012; 24). Literatürde diğer şiddet türlerinden daha az çalışılarak karşımıza çıkan duygusal şiddet maruz kalınırken de kanıtlanırken de anlaşılması en güç şiddet türüdür. Fakat en sık maruz kalınan şiddet türü olduğu diğer şiddet türlerine de eşlik ettiğini söylemek mümkündür.

Çocuk İhmali (Çocuğu Boşlama)

Çocuğun anne babası, diğer yetişkinler, toplum ya da devlet tarafından fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişiminin sağlıklı olması amacıyla gerekli olan ihtiyaçlarının

karşılanmaması, sorumlulukların yerine getirilmemesidir (MEB, 2011; 5; Şar, 1998; 824). Fiziksel ihmal ve duygusal ihmal olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fiziksel İhmal

Fiziksel ihmal; Erişkinliğe geçmemiş olan bireye bakım vermekle mesul kişi ya da kişilerin çocuğun sağlığı, beslenmesi, güvenliği, giyinmesi, barınması, hijyeni, eğitimi, kişisel bakımı gibi temel ihtiyaçlarına özen göstermemesi ya da hiç yerine getirmemesi uyuşturucu ve uyarıcı maddelere karşı korumaması şeklinde tanımlanabilir (Zoroğlu ve ark, 2001;72; Taner ve Gökler, 2004; 82; Yalçın, 2011; 45).

Duygusal İhmal

Duygusal ihmal; çocuğa bakım verenlerin çocuğun ihtiyacı olan ilgi, sevgi, destek konularında yetersiz olması, bağlanma bakım gibi ihtiyaçların yeterince karşılanmaması olarak tanımlanabilir (Zoroğlu ve ark, 2001; 72). Duygusal ihmal çocuğun sevgiden, ilgiden yoksun bırakılması, başına gelen kötü olaylara karşı kayıtsız kalınması, başarısının ödüllendirilmemesi, kardeşleri arasında ayırım yapılması, çocuğun dışlanması ve isteklerinin sorulmaması, isteklerine kayıtsız kalınması, yetenekleri konusunda desteklememesi, denetimden yoksun bırakılması çocuğun yok sayılması anlamında kullanılmaktadır (Çakmak, 2016; 14).Özetle istismar istenmeyen, onaylanmayan, kabul edilmeyen tutum ve davranışların çocuğa uygulanması; ihmal ise yapılması istenen, kabul edici, çocuğun gelişimini destekleyici davranışların yapılmamasıdır. Fiziksel, cinsel, duygusal şeklinde türleri vardır. Duygusal istismar ile ihmali birbirinden ayırt etmenin oldukça güç olduğu bildirilmektedir çünkü her zaman bir arada gerçekleşmektedir. Çocuğa yönelik ihmal ve istismar davranışlarının çocuğun kendisini duyduğu saygıyı etkilediği bilinmektedir.

2.3. Benlik Saygısı

Çalışmamızın bu bölümünde değişkenlerimizden bir diğeri olan benlik saygısı kavramı ele alınacaktır.

2.3.1. Benlik

İnsan düşünebilen bir varlıktır. Düşünme eylemi etrafta gerçekleşen birçok olayla ilgili olabildiği gibi kişinin kendisiyle de ilgili olabilmektedir. Kişinin kendisiyle ilgili olan düşünceleri kendini nasıl gördüğüyle ilgili bir görüş oluşturmaktadır. Benlik; “bireyin kendisini diğer tüm bireylerden farklı, benzersiz bir biçimde kabul etmesi ve bu özelliğin farkında olması” biçiminde tanımlanmaktadır (Budak, 2017; 123). Yani bireyin kendi hakkındaki düşüncelerini duygularını tanıma ve bunları değerlendirmesi sonucu ortaya çıkan kavramdır. İnsanın kendini ne olarak gördüğü, nasıl konumlandığı ve ne tür anlamlar yüklediğidir benlik. Benlik duygularımızda, düşüncelerimizde, davranışlarımızda, yaptığımız işten seçtiğimiz eşe kadar hayatımızda büyük bir yere sahiptir. Başarılarımız ya da başarısızlıklarımız üzerinde de büyük etkisi vardır. Bireyin kendisini gözlemesini, değerlendirmesini, yargılamasını hayatını düzene koymasını sağlayan bir güç olarak karşımıza çıkmaktadır. Benlik özümüzde bizim duygularımızı, düşüncelerimizi, davranışlarımızı izleyen, değerlendiren ve kendimizi düzenlememize olanak tanıyan bir kuvvettir. Başlıca önemli görevleri şu şekilde sıralanmıştır (Köknel, 2005: 80):

- Dürtüler ile içgüdülerin sebep olduğu bilinçli ve bilinçsiz tüm davranışların sebebi olan güdülerini önlemek ve organize etmek,
- Etraftaki canlı ve cansız varlıklarla ilişki kurmak,
- Hakikati sorgulamak, kabul etmek ve kavramak,
- Hakikatle birliktelik içinde olmak,
- Etraftan gelen sinyalleri sıralamak, zamanlamak ve sınırlamak,
- İdrak etmek, gizlemek, anımsamak, düşünmek, kıyaslamak, çıkarımda bulunmak ve hükme varmak,
- Kavramları bir araya getirmek ve bütünlük sağlamak,
- Bireyin karşısına çıkan zorlukları yenebilecek kuvveti sağlamak,
- Geleceğe dair beklenti ve hedefler belirlemek,
- Bireyi anksiyeteden koruyan savunma mekanizmalarını hayata uygulamaktır.

Benlik uzun yıllardır araştırmacıların ilgisini çeken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da yıllar içerisinde birçok tanımın ortaya çıkmasına yol açmıştır. Örneğin; Pangrazi (1982) benlik kavramını bireyin i dünyasını oluşturan düşünceler, tutumlar ve değerler sistemi olarak tanımlarken, Shavelson (1976) benliği bireyin deneyimleri doğrultusunda, çevresi ve kendi davranışları ile etkileşimi ile kendini algılaması olarak tanımlamıştır (Marsh et al., 1983'dan akt. Aşçı ve ark., 1993: 35). Burn (1982) ise benlik kavramını bireyin kendi hakkında sahip olduğu bütün inançlar ve değerlendirmeler olarak tanımlamıştır (akt. Aşçı ve ark., 1993: 35). Daha da geçmişe gittiğimizde benlik kavramının insan davranışlarına odaklanan bilinçten bahseden Aristo'ya, "Düşünüyorum o halde varım" diyen Descartes'e kadar dayandığını söyleyebilmemiz mümkündür (Cevher ve Buluş, 2007). Fakat benlikten bilimsel anlamda bahseden ilk kişi 1950'de yazdığı "The Principles of Psychology" kitabıyla William James olmuştur. James saf ego olarak adlandırdığı benliği 4 boyut 2 tür altında incelemiştir. Boyutlar maddesel benlik, sosyal benlik, manevi (ruhsal) benlik ve saf benlik; türler ise bilen ben ve bilinen ben olarak karşımıza çıkmaktadır. James benliğin  parçadan oluştuğunu söylemiştir bunlar: bileşenler, uyandırdığı duygular ve hisler, sorguladıkları eylemlerdir (Sner, 2019: 25).

Maddesel Benlik: James fiziksel varlığımızın ve bedenimizin dışında olan ama benim olarak tanımladığımız şeylerin de benliğimizi oluşturduğunu belirtmiştir. Yakınlarımız, yaşadığımız ev, bindiğimiz araba, giydiğimiz kıyafetler bize ait olan her şeyin 'benim' dediğimiz her şeyin buna dahil olduğunu söylemektedir. Bireylerin aile kurmak, unvan sahibi olmak, mülk sahibi olmak isteğinin benliğini güçlendirme ve koruma amaçlı olduğunu ifade etmiştir (Aslan Yılmaz, 2016: 80, Sner, 2019: 26).

Sosyal Benlik: Bireyin diğer bireyler tarafından algılanış biçimiyle ilgilidir. Gruba dahil olma, ünlü olma, statü sahibi olma, onurlu gururlu olmayı arzulamak bu benlik türünü beslemektedir. İçinde bulunduğumuz duruma ve koşula göre farklı roller stlenmemiz sosyal ben ile ilişkilendirilmektedir (Aslan Yılmaz, 2016: 81).

Ruhsal Benlik: Arzular, tutumlar, bireysel farklılıklar gibi kişinin zihinsel ve psikolojik durumunu karşılayan benliktir (Aslan Yılmaz, 2016: 81).

Saf Ego: Bireyin süreklilik duygusunu hissetmesini sağlayan, benliğin ampirik olarak incelenemeyen kısmıdır. Benliğin kendi kendini düşünen kısmı da denen bu benlik bireyi diğerlerinden farklı kılmaktadır (Aslan Yılmaz, 2016: 81; Söner, 2019; 26).

Kısaca maddesel benlik, bedenimizin dışında olan aitlik hissettiğimiz şeylerin toplamı olarak görülürken, sosyal benlik yüklendiğimiz roller ve sosyal alamdaki varlığımızla ilgili karşımıza çıkar, ruhsal benlik zihinsel ve psikolojik süreçleri içinde barındırarak bireysel farklılıklara dayanırken, saf ego ise benliğin ölçülemeyen kısmı diyebileceğimiz süreklilik duygusunu sağlayan benliğin daha çok kendini düşünen kısmıdır. Maddesel benlik, sosyal benlik ve ruhsal benlik benliğin 'bilen ben' kısmını oluştururken; saf ego benliğin 'bilinen ben' kısmı olarak karşımıza çıkmaktadır

Rogers (1961)'a göre ise benlik diğer bireylerin de içerisinde bulunduğu çevre ile şekillenmektedir. Benlik kavramı, kişinin kendisine yönelik öznel algıları, kendisinin diğer bireylerle olan bağlantılarına dair algıları ve tüm bu algılara atfedilen değerleri kapsamaktadır (Özen ve Gülaçtı, 2010; 23). Rogers (1959) benlik kavramının üç boyutu olduğunu söylemiştir. Bunlar: benlik imajı, ideal benlik ve benlik saygısıdır.

- Benlik imajı: Kişinin ve çevresinin birey hakkındaki yorumlarını içeren ve bu yorumlarla şekillenen benlik bölümüdür.
- İdeal benlik: Kişinin gelecekte sahip olmayı hedeflediği benlik olarak nitelendirilmiştir.
- Benlik saygısı: Kişinin kendi benliğine duyduğu saygıya karşılık gelmektedir (Erzin, 2019: 14).

Günümüzde de önemli bir kavram olan benliğin farklı araştırmacılar tarafından farklı yönlerine odaklanıldığı ve buna bağlı olarak farklı kuramlar geliştirdiklerini gözlemlemekteyiz. Kuramlar farklı olsa da kuramcılar benliğin belirli alanlarda değerlendirilmesini ifade ettiğinde benlik kavramı, benliğe ilişkin genel bir değerlendirmeyi içerdiğinde ise benlik saygısı olarak tanımlamışlardır (Santrock,

2012: 315). William James'in de 1890 yılında kişinin kendisine verdiği değer olarak tanımladığı benlik saygısı bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

2.4.1. Benlik Saygısı

En kapsamlı şekliyle benlik, bireyin kendisine atfettiği değer ve bu değerle ilgili sahip olduğu yargılamayı içermektedir. Çocukluk çağında oluşmaya başlayan erinlik döneminde gelişimini devam ettiren benlik kişinin etraftan aldığı dönütlere bağlı olarak sosyal etkileşme ile gelişimini devam ettirmektedir. Kapsamlı bir benlik algısına sahip olan birey olgunlaşmış olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyin ilerleyen yaşlarda sahip olduğu iş ve meslek durumu, eş ve çocukları içine alan aile yaşantısı, kültürel ve sosyal çevresi gibi bir çok değişkenin benlik üzerinde belirleyici olduğu bilinmektedir (Tukuş, 2010; 11).

Benlik saygısı, benlik kavramını oluşturan unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Benlik saygısı kişinin kendisine atfettiği değeri nitelemektedir, bireyin kendisine atfettiği değeri beğenmesi ve onaylaması sonucu ortaya çıkmaktadır (Tukuş, 2010; 15). Rosenberg benlik saygısını, kişinin kendisiyle alakalı olumlu ya da olumsuz duygu ve düşüncelerinin toplamı olarak ifade edilmektedir. Yörükoğlu (1988: 22) bireyin kendisini olduğundan yukarıda ya da aşağıda görmeksizin bulunduğu halini onaylamasını benlik saygısı olarak tanımlamaktadır. Benlik saygısı literatürde benlik imgesi ya da benlik değeri olarak da karşımıza çıkmaktadır (Santrock, 2012: 315). Kendini olduğu gibi kabul eden özüne güvenmeyi sağlayan, değerli, beğenilmeye ve sevmeye değer olumlu bir ruh hali benlik saygısına karşılık gelmektedir. Benliğin duygusal tarafı olan benlik saygısı bireyin benliğini kabul etme onaylama derecesidir (Kulaksızoğlu, 2007: 115). Maslow' a göre bireyin kendini gerçekleştirmesinin temel koşullarından birisi de benlik saygısıdır. Bireyin kendisiyle ilgili yaptığı değerlendirme olan benlik saygısı bu değerlendirmeyi sadece sahip olduklarımızla değil durumuzu nasıl değerlendirdiğimizle ve bunu nasıl kabul ettiğimizle de ilgili olmaktadır. Literatürde benlik saygısı ile ilgili çeşitli tanımlamalar mevcuttur. Bu çalışmada ise benlik saygısı kavramı bireyin kendisini

olduğundan farklı görmeksizin onaylaması, değerli ve sevilmeye layık bulması şeklinde ele alınacaktır. Tutar (2014: 71) benlik saygısının üç faktöre bağlı olarak geliştiğini belirtmiştir. Bunlar:

- Başkalarının saygısı,
- Yeterlilik duygusu,
- Kişinin başkalarının kendisine olan saygısı ve yeterlilik duygusunu içsel olarak ölçmesi ya da kendiliğine yönelik inancı.

Benlik saygısı bireyin kendisine duyduğu güven ve saygıdır ve bireyin gelişiminin devamlılığı nedeni ile de bir ömür boyu etkili olmaktadır. Ergenlik dönemi gibi temel gelişim dönemlerinde oldukça önem taşır hale gelir çünkü bu bireyin kişiliğinin oluşuma doğrudan etki etme özelliğine sahiptir. Bireyin kendine yönelik olumlu tutumları benlik saygısının yüksek; olumsuz tutumları da düşük olmasına neden olur (Çuhadaroğlu, 1986: 43). Benlik saygısı yüksek olan bireylerin kendini kıymetli, pozitif, sevilmeye ve beğenilmeye değer bulduğu bilinmektedir.

Benlik saygısının bilişsel, toplumsal, duygusal ve fiziksel öğeleri vardır. Benlik saygısının oluşmasında bireyin kendisini özel, biricik, kıymetli bulması, kabiliyetini, bildiklerini ve maharetlerini sergileyebilmesi, başarılarıyla iftihar edebilmesi, toplumda istenen, hoşlanılan, yokluğu fark edilen, takdir edilen biri olması ve kendi fiziksel özelliklerini kabullenme ve özümsemesi etkili olmaktadır (Tutar, 2014: 71). Bireylerin kendilerine verdikleri değeri, benlik saygıları göstermektedir. Benlik saygısı, kişilerin içlerinde kendilerine dair yeterli-yetersiz, başarılı-başarısız, değerli-değersiz vb. olduklarını düşünmeleri ve olumlu olumsuz tüm bu yönlerini kabul edip onaylamalarıdır. Benlik saygısının bireylerin özellikleri üzerinde de etkili olduğu bilinmektedir. Kendini olduğu gibi kabul eden, yeterli, başarılı ve değerli gören kişilerin benlik saygıları yükseldikçe olumlu özellikleri artmakta, kendisini olduğu gibi kabul etmeyen önemli, değerli, yeterli ve sevilen biri olduğunu düşünmeyen kişilerin benlik saygısı düşmekte ve olumsuz özelliklerle karşımıza çıkmaktadır.

2.4.1.1. Benlik Saygısı Yüksek Olan Bireylerin Özellikleri

Yüksek benlik saygısına sahip olan insanlar, kişisel özelliklerinin neler olduğunu farkındadır, performanslarını gerçekçi bir biçimde değerlendirirler. Kendilerine dair düşünceleri olumludur. Kendilerine uygun hedefler belirler ve kendilerini kontrol edebilirler. Benliği zenginleştirebilecek nitelikte geri bildirim verirler ve zor durumlarla sağlıklı bir şekilde başa çıkabilirler. Sosyal destek ağları güçlüdürler. (Tutar, 2014: 71; Ümmühan Çakmak 2019: 14). Ayrıca benlik saygısı yüksek olan çocukların da yaratıcılıklarının daha yüksek olduğu, sosyal gruplarda daha aktif rol üstlendiği, kendilerine ilişkin şüphe korku ve karşıt değerlilik yüklerinin az olduğu, kişisel amaçlarına karşı daha doğrudan ve gerçekçi şekilde hareket ettiği, fiziksel görünüm ve farklılıklar konusunda daha az endişelidirler (Geldard ve Geldard; 2008; 284).

2.4.1.2. Benlik Saygısı Düşük Olan Bireylerin Özellikleri

Düşük benlik saygısına sahip olan bireylerin, kapalı ve net olmayan bir kimlik kavramları bulunmaktadır, kendileriyle ilgili olumsuz düşüncelere sahiptirler. Sosyal destek sistemleri zayıftır. Kendilerine sıklıkla gerçeklikten uzak amaçlar belirler ya da kendileri için amaç koymaktan tamamen kaçınırlar ve çoğunlukla kendilerini kontrol etmekte zorlanırlar. Hayata kötümser bakma eğilimindedirler, hayatlarından memnun değildirler ve eleştiriye karşı daha olumsuz, duygusal ve davranışsal tepkiler ya da başka şekillerde olumsuz geri dönüt verirler, başkaları üzerindeki toplumsal etkileriyle daha yoğun ilgilenirler ve stres ya da engellerle karşılaşmaları durumunda depresyona daha meyillilerdir (Tutar, 2014: 72; Ümmühan Çakmak 2019: 14).

Özetle benlik saygısının olumlu ve yüksek olması daha tatmin edici bir yaşam sağlarken, düşük benlik saygısı bireyin yaşam kalitesini düşürmektedir.

2.4.2. Benlik Saygısı ile İlgili Araştırmalar

Kişilerin kendilerinin değeri ile ilgili yargılarının tümü olarak karşımıza çıkan benlik saygısı araştırmacıların uzun yıllardır dikkatini çeken bir konudur. William James' in 1890 yılında yayınlanan *The Principles of Psychology* kitabı alanda öncü niteliği taşımaktadır (Aslan Yılmaz, 2016; 78). James (1968) benlik saygısını tanımlarken etkilenen ben ile nesne ben ve etkileyen ben ile özne benden bahsetmektedir. Yani benlik saygısı hem bireyle ilgili olan özellikleri, bireyin tutum ve davranışlarını hem de diğerlerinin özelliklerini bireye karşı tutum ve davranışlarını içermektedir (Arıcak, 2005; 21). Buradan yola çıkıldığında benlik saygısının birçok değişkenle ilişkili olduğu söylenebilmektedir. Alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde Rosenberg' in 1965 yılındaki yayınına göre kişinin kendisine yönelik tavrının benlik saygısını etkilediği bildirilmiştir. Kişinin kendisine yönelik tutumu pozitif ise benlik saygısı yüksek, kişinin kendine yönelik tavrı negatif ise benlik saygısının düşük olduğu belirtilmektedir (akt. Hamarta ve ark, 2009; 28). Benlik saygısının bir çok değişkenle yapılan çalışmaları literatüre kazandırılmıştır. Cinsiyet, yaş, eğitim durumu, aylık gelir bunlardan bazılarıdır.

Cinsiyet benlik saygısı ile ilişkisi incelenen değişkenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. 1986 yılında Rosenberg' in benlik saygısını cinsiyet açısından incelediği çalışmasında cinsiyet konusunda birbirinden farklı sonuçlara rastlamıştır (akt. Arıcak, 2005; 20). 2007 yılında Çankaya'nın (2007, 49-50) 500 öğrenci ile gerçekleştirdiği çalışmada katılımcıların benlik saygısı puanlarının cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermediği bildirilmiştir, benzer sonuçlara ulaşan Özdayı' nın çalışmasında da cinsiyet açısından anlamlı ilişki bulunmamıştır (239; 2019). Akyıldırım' ın benlik saygısının cinsiyetle ilişkisini incelendiği başka bir çalışmada da Çankaya ve Özdayı' nın bulgularına benzer bulgular elde edilmiştir (2017, 55). Erpalabıyık' ın (2018, 62) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmasında ise diğer çalışmalardan farklı olarak cinsiyete göre farklılıklar tespit edilmiştir. Özkan'ın 1994'te (6), Korkmaz'ın 1996'da (86), Erbaş'ın ise 2019' da (46) yaptığı benlik saygısı ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda anlamlı farklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Altunsu Sönmez

ve Çakır'ın 2019 (358) yılında kardeş ilişkilerinin benlik saygısıyla ilişkisini inceledikleri çalışmada çocukluk dönemindeki olumlu kardeş ilişkisinin kadınlarda daha yüksek benlik saygısına sebep olduğu sonucuna ulaşılmışlardır. Benlik saygısı ve yaş ilişkisini araştıran çalışmalar incelendiğinde literatürde fikir birliğine sağlanamadığı görülmektedir.

Benlik saygısı ile ilişkisi incelenen diğer bir değişken yaş olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatürde benlik saygısı ve yaş arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara bakıldığında farklılaşan sonuçlara rastlanmıştır. Sarıkaya'nın 2015'te yapmış olduğu araştırmada yaş değişkeni incelenmiştir. Araştırmaya katılanların benlik saygısı ile yaş arasındaki ilişkiye negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaş arttıkça benlik saygısı puanı düşmekte, azaldıkça da benlik saygısı puanı yükselmektedir (Sarıkaya, 2015; 65). Özkan'ın (1994; 6) 1986-1987 yıllarında Selçuk Üniversitesi'nde öğrenim gören 550 öğrenciyle yaptığı çalışma incelendiğinde ise yaş değişkeni ile benlik saygısı değişkeni arasındaki ilişki irdelenmiş, aralarında anlamlı bir korelasyon bulunamadığı bildirilmiştir. Onat ve arkadaşlarının yaptığı çocukluk döneminde yaşanan ihmal veya istismarın benlik saygısına etkisinin incelendiği çalışmada ise yaş değişkeni incelenmiş benlik saygısıyla ilişkisi olmadığı bilgisi edinilmiştir (Onat ve ark., 2016; 12). Erpalabıyık'ın üniversite öğrencilerinin genç yaşlarda barındırdıkları liderlik özelliklerinin bireyin kendisine olan saygısı ve kendine olan güven algıları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada üniversitede eğitimi süren öğrencilerin yaşları ile benlik saygısı puanlarının irdelendiği çalışmanın analizlerine bakıldığında aralarında anlamlı bir farklılaşma gözlemlenmediği bildirilmiştir (2019; 236). Cinsiyet değişkeni gibi yaş değişkeninde de benlik saygısıyla ilişkisi konusunda kesin sonuçlara ulaşılamamıştır.

Benlik saygısı ile ilişkisi incelenen diğer değişken anne baba eğitim durumudur. Diğer değişkenler gibi anne baba eğitim düzeyi değişkeni ile ilgili de farklı sonuçlar bulunmaktadır. Sarıkaya'nın (2015; 60) 14-18 yaşındaki ergenlerle yaptığı çalışmada benlik saygısı ile anne babanın eğitim düzeyi arasında ilişki bulunamamıştır. Özkan'ın (1994; 7) 17-21 yaş arası katılımcılarla yaptığı çalışmada ise ebeveynlerin eğitim düzeyi ve benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Yaşanılan yer değişkeninin benlik saygısı ile ilişkisinin incelendiği araştırmada köy ve kasaba gibi küçük yerleşim yerlerinde yaşayan gençlerin benlik saygısının büyük şehirde yaşayan gençlerden daha düşük olduğu bildirilmiş fakat bu farklılığın anlamlı olmadığı bildirilmiştir (Baybek ve Yavuz, 2005; 85). Yılmaz'ın (2000:30) hemşirelik yüksekokulu öğrencileriyle yaptığı çalışmada ise yaşanılan yere göre benlik saygısının anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Baybek ve Yavuz'un çalışmasıyla aynı fakat anlamlı sonuç bulan Yılmaz'ın araştırmasına göre köy ve kasabada yaşayan gençlerin benlik saygısının diğer yerleşim yerlerinde yaşayan bireylerden daha düşük olduğu anlamlı bir şekilde bildirilmektedir.

Aylık gelir değişkeni ile benlik saygısı araştırmalarına bakıldığında iki değişkenin ilişkili olduğu çalışmalara rastlanmıştır. Muğla Üniversitesi'nde öğrenim gören 820 kişiyle yapılan araştırmaya göre benlik saygısındaki yükselişin gelir düzeyindeki yükselişle ilişkilendirilebileceği tespit edilmiştir. Düşük gelir düzeyinin benlik saygısını da düşürdüğü bilgisi edinilmiştir (Baybek ve Yavuz, 2005; 85). Sarıkaya'nın araştırma sonuçları bize benlik saygısı ile gelir seviyesi arasında kuvvetli bir bağ olduğunu göstermektedir (2019; 64). Özkan da benlik saygısı ile gelir düzeyi arasında ilişki olduğunu bildiren bir diğer çalışmacıdır. 1994'te yaptığı çalışmada benlik saygısının ailenin gelir düzeyine bağlı olduğunu tespit etmiştir (1994; 6). 385 üniversite öğrencisinin katılımıyla yapılan bir diğer çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bireyin gelir düzeyi yükseldikçe benlik saygısının da yükseldiği sonucu bildirilmiştir (Erbaş, 2019; 36). Burada maddesel benliğin ön plana çıktığını ve kuramsal kısmın desteklendiğini görüyoruz.

Benlik saygısı birçok değişkenle ilişkisi bulunan bir kavramdır. Bunlardan cinsiyet, yaş, yaşanılan yer, gelir düzeyi, anne baba eğitim durumu ile ilgili yapılan bazı çalışmalardan yukarıda bahsedilmiştir. Araştırmamızın da konusunu oluşturan flört şiddeti ve çocukluk çağı travmaları benlik saygısı ile ilişkisinin incelendiği diğer değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Benlik saygısı ile çocukluk çağı ihmal ve istismarının araştırıldığı çalışmalara bakıldığında Onat ve arkadaşlarının ebelik ve hemşirelik bölümlerinde okuyan kız

öğrencilerle yapmış olduğu çalışmada katılımcılar ortalama olarak değerlendirildiğinde benlik saygısı puanlarının orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte benlik saygısı puanı düşük seviyeye kayan kişilerin özelliklerine bakıldığında fiziksel ve duygusal açıdan ihmal edilmiş olan öğrencilerin olduğu ve bu düşmenin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bildirilmiştir (2016; 9). Güneri Yöyen'in 2017'de çocukluk çağı travması ve benlik saygısı ile ilişkisini incelediği araştırmaya göre çocukluk çağı travmasına maruz kalmanın benlik saygısını düşürdüğü tespit edilmiştir, çalışmada çocukluk çağında maruz kalınan şiddet değişkeni ile benlik saygısı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı zayıf bir ilişki bulunmuştur (2017; 275). Bakır'ın 458 katılımcı ile gerçekleştirdiği çalışmada ise evli olan ve evliliklerinde şiddet gören kadınların benlik saygıları anlamlı derecede düşük olarak tespit edilmiştir. (Bakır, 2019; 67).

Flört şiddeti ve benlik saygısının ilişkisine bakıldığında flört şiddetinin bireylerin benlik saygısının azalmasına neden olduğu tespit edilmiştir (Van Ouytsel, Ponnet ve Walrave 2017 akt. Yıldırım ve Terzioğlu 2018; 286). Benlik saygıyla ilgili bir diğer çalışmada ise katılımcıların şiddeti kabul düzeyi incelenmiştir. Benlik saygısı düzeyi orta seviye olan öğrenciler ile benlik saygısı düzeyi yüksek seviye olan öğrenciler arasında anlamlı fark elde edilmiştir. Benlik saygısı puan seviyesi orta olan üniversite öğrencilerinin, benlik saygısı puanı yüksek seviyede olan üniversite öğrencilerine göre şiddeti daha çok kullanılabilir ve uygulanabilir bulduğu söylenebilir (Sezer ve Sumbaş, 2018; 645). Yolcu'nun (2019; 46) üniversite öğrencilerinde flört şiddeti ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada ise flört şiddetine yönelik tutumlar ile benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur Şiddet ile benlik saygısının incelendiği çalışmalara bakıldığında kesin bir sonuca ulaşılamamış olup, düşük benlik düzeyinin şiddetle ilişkili olduğunu bildiren araştırmaların varlığı gibi bu iki değişken arasında ilişki saptanamadığını bildiren çalışmalar da bulunmaktadır (Bakır, 2019; 64).

Yapılan çalışmalar genel olarak değerlendirildiğinde benlik saygısının yaş, cinsiyet, anne baba eğitim durumu ile ilişkisi hakkında literatürde çok farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Fakat benlik saygısının yaşanılan yer ve gelir düzeyiyle ilişkili olduğu

bir çok çalışmayla desteklenmiştir. Araştırmamızın diğer değişkeni olan çocukluk çağı travmasının ve flört şiddetinin benlik saygısıyla ilişkisi incelendiğinde anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Çocukluk çağında şiddete maruz kalan bireylerde benlik saygısı düşük olmakta, benlik saygısı düşük olan bireyler ise flört ilişkilerinde şiddete başvurmaktadır diyebiliriz. Bu çalışmada bu üç değişken arasındaki ilişki incelenmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Kavramsal Modeli ve Metodolojisi

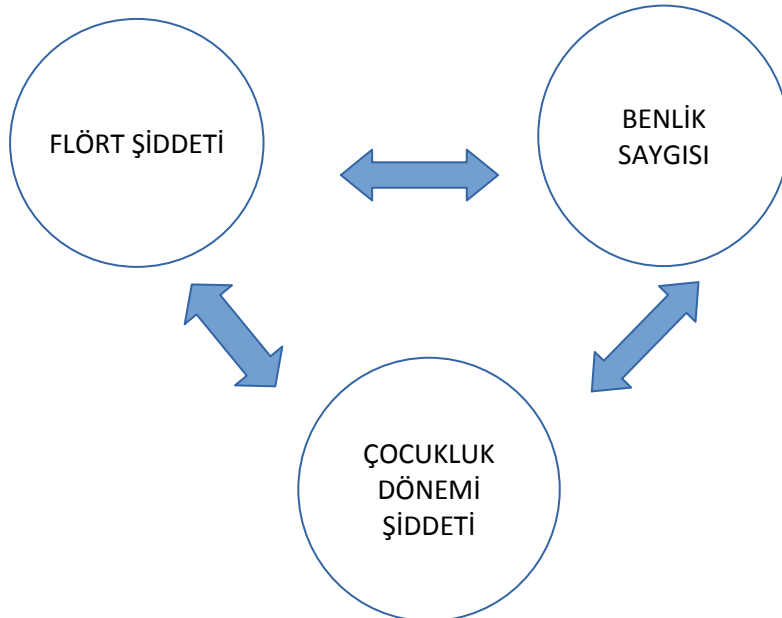
Günümüz insanların birçoğunun psikolojik sorunlarının, şiddet ve unsurlarından kaynaklandığı bilinmektedir. İnsanların, çocukluk çağında yaşadığı olaylardan dolayı gelecekteki hayatları ve benlik saygıları olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu olumsuzluk yaşam boyu etkilerini sürdürebilmektedir. Çalışmanın bu bölümünde kavramsal model ele alınacak, alt amaçlar verilip, hipotezler sunulacak verilerin toplanması, test edilmesi ve analizine yer verilecektir.

3.1.1. Araştırmanın Kavramsal Modeli

Son yıllarda teknoloji ve gelişmeler sayesinde insanların hayatları kolaylaşmıştır. Araştırmacılar insanların eskiden yaşadıkları şiddet boyutlarının ne denli olduğunu ve bunların yaşamlarına nasıl etki ettiği üstünde çalışmalar yapmışlardır.

Bu çalışmada ise anket yöntemi sayesinde insanların çocukluk dönemi maruz kaldıkları şiddet ve flört şiddetleri incelenmiş ve bunların benlik saygısıyla ilişkisi araştırılmıştır. Kavramsal model şekil 3.1’de verilmiştir.

Şekil 3.1. Kavramsal Model Gösterimi

3.1.2. Araştırmanın Alt Amaçları ve Hipotezleri

Araştırmada Selçuk Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin çocukluğunda yaşadıkları şiddet ile benlik saygısı arasındaki ilişki ve benlik saygısının flört şiddetine yönelik tutuma etkisi ve bunların diğer değişkenler ile ilişkisi hakkında bilgi elde etmek amaçlanmıştır.

- Çocukluk çağı travması cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Çocukluk çağı travması yaş ile ilişkisi var mıdır?
- Çocukluk çağı travması anne-baba eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
- Çocukluk çağı travması yaşanılan yere göre farklılaşmakta mıdır?
- Çocukluk çağı travması aylık gelir ile ilişkisi var mıdır?
- Çocukluk çağı travması mevcut romantik ilişki süresi ile ilişkisi var mıdır?
- Flört şiddetine yönelik tutum cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Flört şiddetine yönelik tutum ile yaş arasında bir ilişki var mıdır?
- Flört şiddetine yönelik tutum anne-baba eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
- Flört şiddetine yönelik tutum yaşanılan yere göre farklılaşmakta mıdır?
- Flört şiddetine yönelik tutum ile aylık gelir arasında ilişki var mıdır?
- Flört şiddetine yönelik tutumun mevcut romantik ilişki süresi arasında ilişki var mıdır?
- Benlik saygısı cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Benlik saygısı ve yaş arasında ilişki var mıdır?
- Benlik saygısı anne-baba eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
- Benlik saygısı yaşanılan yere göre farklılaşmakta mıdır?
- Benlik saygısı aylık gelire göre farklılaşmakta mıdır?
- Benlik saygısı ile mevcut romantik ilişki süresi arasında ilişki var mıdır?

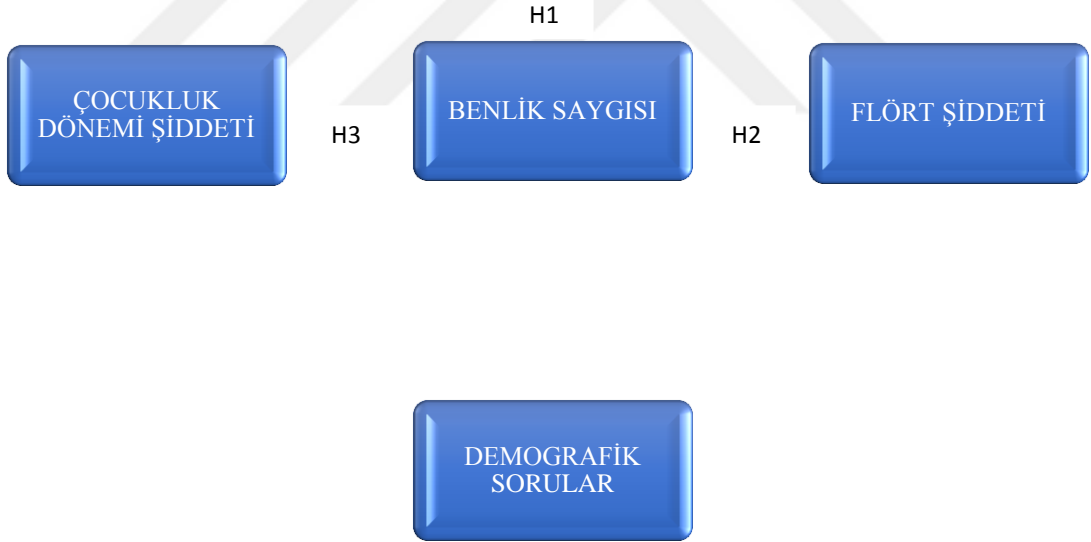
Araştırmanın temel amacı doğrultusunda yukarıda belirtilen alt amaçlar ve kavramsal model dikkate alınarak araştırmaya ilişkin geliştirilen hipotezler aşağıda sıralanmıştır.

Hipotez 1: Çocukluk çağı travması ile flört şiddeti arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 2: Flört şiddeti ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 3: Çocukluk çağında şiddete maruz kalmış olmakla benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

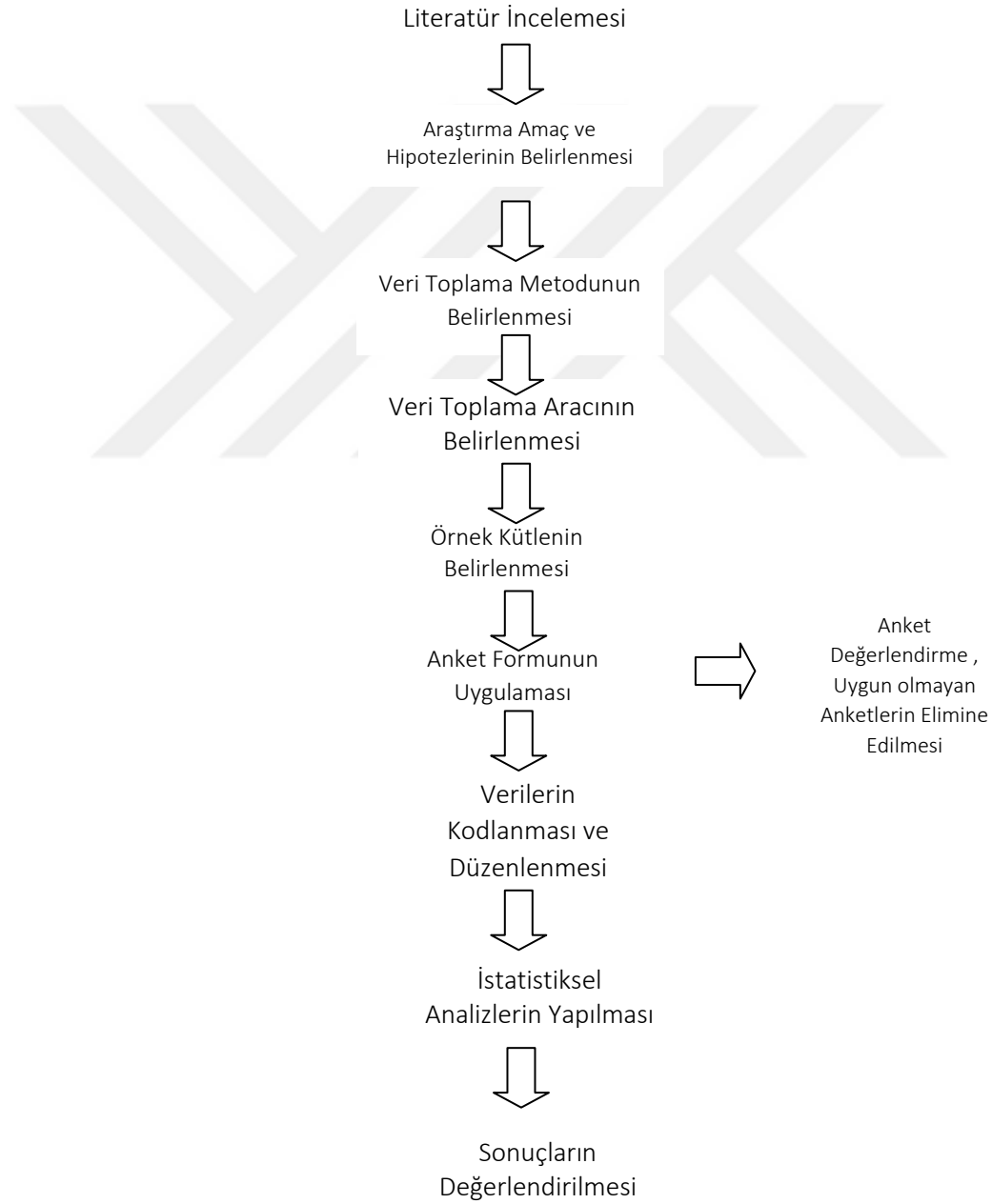
Şekil 3.2: Kavramsal Modele İlişkin Hipotezler

3.1.3.Araştırmanın Metodolojisi

Yapılan çalışmalarda etkili ve güvenilir bir sonuca ulaşmak için sistematik hareket edilmesi önemlidir. Bu çalışmada konunun belirlenmesi ve literatür taramasından sonra amaçlanan hipotezleri test etmeye ve yorumlanmaya yönelik sıralı adımlar incelenmiştir. Bunlar aşağıdaki şekil 3.3’de şekillendirilmiştir.

Şekil 3.3: Araştırmada İzlenen Metodoloji

3.1.3.1. Araştırmanın Örnekleme

Bu çalışma Konya ilinde bulunan Selçuk Üniversitesi çeşitli fakültelerinde eğitim ve öğretimine devam eden 462 birey üzerinde yapılmıştır. Araştırma 332 kadın 130 erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Örneklem grubunun seçiminde, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklem grubunun tamamı öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların %80'inin yaş ortalaması 21-29 olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.1.3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Sayıtlar

Araştırmanın örnekleme Konya ilinde bulunan Selçuk Üniversitesinde eğitimine devam eden 462 katılımcıdan oluşmaktadır. Yalnızca bir şehir ve bir üniversite olması araştırmamızın bir sınırlılığıdır. Bu araştırma sonuçları yalnızca araştırmanın örnekleminde yer alan üniversite öğrencileriyle benzer niteliklere sahip üniversite öğrencilerine genellenebilir. Diğer yandan katılımcıların büyük bir kısmını kadın katılımcılar oluşturmaktadır. Eşit dağılımın sağlanamaması araştırmamız için bir diğer sınırlılıktır. Örneklem seçiminde kolayda örnekleme yöntemi kullanılması güvenilirliği diğer örnekleme yöntemlerine göre düşürmüştür. Bu sebeple örnekleme yönteminin bir sınırlılığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmamızın değişkenlerini ölçmek, kullanılan ölçüm araçlarının geçerliği ve güvenilirliğine bağlıdır. Ölçek açısından değerlendirildiğinde ise ölçek maddelerine verilen yanıtlar katılımcılar açısından özel olan bilgileri içermektedir. Bu nedenle sorulara içtenlikle yanıt verememiş olabilecekleri göz önünde tutulmalıdır. Ayrıca anket maddelerinin uzunluğu nedeniyle katılımcılarda yorgunluk olması bir an önce bitirmek için aceleciliğe yol açmıştır ve sorulara yanlış cevaplar vermeleri riskini arttırmıştır. Sosyal bilimler alanının bir sınırlılığı olan deneyselliği tam olarak karşılayamaması sınırlılığı araştırmamız için de geçerlidir.

Çalışmamızda değişkenlerimizi bizim seçtiğimiz değişkenler dışında etkileyen değişkenler de bulunabilir. Fakat üzerinde çalıştığımız değişkenlerin problemi açıkladığını varsaymaktayız. Ayrıca araştırmada kullanılan Demografik

Bilgi Formu, Çocukluk Travmaları Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği maddelerine katılımcıların içten ve doğru yanıtlar verdiğini varsaymaktayız.

3.1.3.3. Veri Toplama Araçları

Yapılan bu çalışmada insanların çocukluk döneminde maruz kaldıkları şiddet ve flört şiddetine yönelik tutumun benlik saygısı ile ilişkisi incelenmektedir. Bunun içinde literatürdeki çalışmalar taranmış sonuçlar analiz edilmiş ve bu çalışma için bir veri toplama aracı seçilmiştir. Araştırmada kişisel verilerin toplanması için araştırmacı tarafından Demografik Bilgi Formu hazırlanmıştır. Çocukluk çağında maruz kalınan şiddeti ölçmek için Çocukluk Travmaları Ölçeği, benlik saygısını ölçmek için Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve flört şiddetini ölçmek için Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

3.1.3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmanın demografik bilgi formu kısmında katılımcıların özelliklerini belirlemek için bazı sorular sorulmuştur. 11 sorudan oluşan demografik bilgi formunda yaş, cinsiyet, anne baba eğitim durumu, aile tipi, yaşanan yer ve gelir düzeyi katılımcıların özelliklerini belirlemek için yöneltilmiştir. Araştırma konumuzla ilişkili olan katılımcıların ilişki durumunu ve süresini soran sorularda bu bölümde yer almaktadır. Formda ilişki süresi gibi konumuzla alakalı olan şiddet durumunu belirlemek için de sorular yer almaktadır.

3.1.3.3.2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Bernstein ve arkadaşları tarafından 1994 yılında geliştirilen öz bildirime dayalı bir ölçektir. Ölçeğin orijinal ismi Childhood Trauma Questionnaire (CTQ)' dir. Türkçe' ye çevirisi 2012 yılında Vedat Şar ve arkadaşları tarafından yapılmıştır (Şar, Öztürk ve İkikardeş, 2012). İlk hali 53 maddeden oluşan ölçek sonradan Bernstein tarafından kısaltılarak 28 maddeye indirilmiştir. Şar ikinci versiyonunu da Türkçe' ye çeviren kişi olarak karşımıza çıkmaktadır. 5'li likert

tipinde olan ölçek çocukluk dönemi olarak kabul edilen 20 yaş ve öncesinde oluşan çocuğa kötü muamele tecrübelerinin geriye dönük değerlendirilmesini içermektedir (Bernstein ve ark., 1994). Ölçeğin 5 alt boyutu vardır. Bunlar: fiziksel istismar, duygusal (emosyonel) istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmaldir. Araştırmamızda alt boyutlara bakılmamış toplam puan üzerinden çalışılmıştır.

Çocukluk çağı travması ölçeğinde maddeler olumsuz ifadeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Maddelere yüksek puanlar verildikçe ölçek puanı artmaktadır. Ölçek puanı arttıkça çocukluk travmalarının da arttığı bilinmektedir. Bu sebeple olumlu olan 2, 5, 7, 13, 19, 26, 28 numaralı maddeler tersine çevrilerek analiz edilmiştir. Araştırmacılar ölçeğin iç tutarlılığını gösteren güvenilirliğini .93 olarak tespit etmişlerdir. İki hafta aralıkla yapılan test tekrar testinde korelasyon katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada elde edilen Cronbach alfa katsayısı ise .80 olarak elde edilmiştir.

Tablo 3.1. Çocukluk Çağı Travması Ölçeği Güvenirlik Analizi

ÇÇTÖ

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha N Based on Standardized Items	
------------------	---	--

,802	,865	28
------	------	----

3.1.3.3.3. Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri

Benlik saygısı ölçeği 1965 yılında Rosenberg tarafından geliştirilmiştir. Türkçe'ye uyarlaması 1986 yılında Çuhadaroğlu tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek 63 maddeden ve 12 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlardan ilki olan birinci alt ölçek 10 maddeden oluşmakta ve benlik saygısını ölçmektedir. 4' lü likert tipinde olan ölçek çok yanlış, yanlış, doğru, çok doğru şeklinde değerlendirilmektedir. Çok doğru yanıtı:3, doğru yanıtı:2, yanlış yanıtı:1, çok yanlış yanıtı 0 puana karşılık gelmektedir. Ölçek puanları 0-30 arasındadır. 0 en

düşük benlik saygısı puanı 30 en yüksek benlik saygısı puanı olarak değerlendirmeye alınmaktadır. Ölçekten alınan puan toplamı arttıkça benlik saygısının yükseldiği söylenebilir. 3, 5, 8, 9, 10 numaralı maddeler ters kodlanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik geçerlik çalışması Çuhadaroğlu tarafından yapılmıştır. Test tekrar test güvenilirlik katsayısı .75, geçerlik katsayısı ise .71 olarak bildirilmiştir. Bu çalışmada elde edilen Cronbach alfa katsayısı .84 olarak elde edilmiştir.

Tablo 3.2. Benlik Saygısı Envanteri Güvenirlik Analizi
BSE

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha N Based on Standardized Items	Alpha N
,837	,843	10

3.1.3.3.4. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği

Katılımcıların flört şiddetine yönelik tutumlarını tespit etmek için kullandığımız Flört Şiddeti Tutum Ölçeği 2015 yılında Terzioğlu ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. 28 maddeden oluşan ölçek 5' li likert tipindedir. Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum şeklinde değerlendirilmektedir. Ölçeğin 5 alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar 1-5 maddeler genel şiddet alt boyutu, 6-10 maddeler fiziksel şiddet alt boyutu, 11-16 maddeler duygusal şiddet alt boyutu, 17-21 maddeler ekonomik şiddet alt boyutu, 22-28 maddeler cinsel şiddet alt boyutudur. Ölçekte ters kodlanmış maddeler bulunmaktadır. Bunlar 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 28. maddelerdir. Maddeler tersine çevrildikten sonra maddeler puanlanmıştır. Ölçeğin puanlamasına göre ölçekte her bir maddeden alınabilecek en yüksek puan 5 en düşük puan 1'dir. Ölçek puan ortalamasının 5'e yaklaşması yani toplam puanın artması katılımcıların flört şiddetine yönelik sahip olduğu tutumların flört şiddetini desteklemediğini, flört şiddetine yönelik olumsuz tutum

sergilediklerini göstermektedir. Ölçeğin cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .91 olarak rapor edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen Cronbach alfa katsayısı ise .84 olarak bulunmuştur.

Tablo 3.3. Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği Güvenirlik Analizi

FŞTÖ		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardi- zed Items	N
,840	,891	28

3.1.2.3. Test İstatistiklerinin Belirlenmesi ve Verilerin Düzenlenmesi

Araştırmamızın verileri analiz edilirken ortalama, standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiksel metodlar kullanılmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek üzere frekans dağılımlarına bakılmıştır. Frekans dağılım tabloları ve grafikler kullanılarak bağımsız gruplar daha iyi fark edilebilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliğini tespit etmek için güvenilirlik analizi yapılmıştır. Güvenirlik 0 ile 1 arasında değer almaktadır. Puanın 1'e yaklaşması ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Güvenirlik puanının negatif olması güvenilirliğin bozulduğunu ifade etmektedir.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Benlik Saygısı Envanteri ve Flört Şiddeti Ölçeği arasındaki ilişkiyi belirlemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Hangi korelasyon yönteminin kullanılacağını belirlemek için ölçeklere normallik testi yapılmıştır. normallik testi sonrasında P ($p < .05$) değerlerine bakıldığında ölçeklerinin normal dağılmadığı görülmüştür. Çıkan sonuçlardan sonra hipotezler için analizler Spearman korelasyon analizi ile yapılmıştır. İki'den fazla olan grup değişkenleri ile yapılan analizlerde normallik testi uygulanmıştır. Çalışmamızdaki değişkenlerin normal dağılmadığı görülmüş bu sebeple iki grubun ortalamasının analizi için Mann

Whitney U analiz yöntemi, ikiden fazla grup içinse Kruskal Wallis analiz yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmamız için anketler katılımcılara dağıtılmış ve toplanan anket maddeleri analiz edilmek üzere sosyal bilimler araştırmaları için kullanılmakta olan kapsamlı analiz olanağı sağlayan SPSS (Statistical Packages for the Social Sciences/Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi) programında kodlanmış ve analiz edilmiştir. Bu çalışmada SPSS 21.0 programı kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Araştırma Verilerinin Analiz ve Bulguları

Bu araştırma günümüzde insanların yaşadıkları flört şiddetini ve flört şiddetine yönelik tutumu saptamak bunun çocukluk çağında maruz kalınan şiddet ile ilişkisini değerlendirmek ve ikisinin etkileşiminin benlik saygısına olan etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Anketi oluşturan ölçeklerin güvenilirliklerine bakıldığında aşağıdaki tablo 3.1'deki veriler elde edilmiştir.

Tablo 4.1. Geçerlik Analizi Sonuçları

	KMO	Sig.
Çocukluk Dönemi Şiddeti	.913	.000
Flört Şiddeti	.863	.000
Benlik Saygısı	.846	.000

Yukarıdaki güvenilirlik sonuçlarına bakıldığında ölçeklerimizin literatür tarafından kabul edilen sınırı ($p > 0,70$) geçtiği görülmektedir (ÇÇTÖ .80, BSE .84, FŞTÖ .84). Çıkan veriler doğrultusunda ankette kullanılan ölçeklerin güvenilirliği kabul edilmiştir. Ölçeklerin tüm maddelerinin güvenilirlik puanları .30 üzerinde çıkmıştır bu sebeple yapılacak olan istatistiklere bir sorun teşkil etmeyeceği görülmüştür ve tüm

maddeler analize dahil edilmiştir. Yapılan faktör analizinde KMO değerleri Çocukluk Dönemi Şiddeti için .913, Flört Şiddeti için .863, Benlik Saygısı için ise .846 bulunmuştur. Sonuçlar literatür tarafından kabul edilen sınırlar içerisinde yer almaktadır ve yapılacak olan istatistiklere sorun teşkil etmemektedir.

Anketi dolduran katılımcıların vermiş oldukları demografik soruların verileri aşağıdaki tablo 3.2. 'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Demografik Özellikler

	Sayı	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	332	71,9
Erkek	130	28,1
Yaş		
18-20 yaş	77	16,7
21-29 yaş	370	80,1
30-39 yaş	12	2,6
40-49 yaş	3	,6
Anne Eğitim Düzeyi		
İlkokul ve Altı	289	62,7
Ortaokul ve Lise	146	31,7
Üniversite ve Üzeri	26	5,6
Baba Eğitim Düzeyi		

İlkokul ve Altı	183	39,6
Ortaokul ve Lise	208	45,0
Üniversite ve Üzeri	71	15,4

Aile Tipi

Çekirdek aile	357	77,3
Geniş aile	102	22,1
Diğer	3	,6

Yaşanılan Yer

Köy	55	11,9
Kasaba	48	10,4
Şehir	177	38,3
Büyükşehir	182	39,4

Gelir Düzeyi

0-1000 tl	31	6,7
1001-2000 tl	71	15,4
2001-3000 tl	147	31,8
3001-4000 tl	100	21,6
4001-5000 tl	59	12,8
5001-6000 tl	22	4,8
6001 tl ve üzeri	32	6,9
Toplam	462	100

Verilen cevaplar analiz edildiğinde katılımcıların %72'sinin kadın %28'inin erkek olduğu görülmektedir. Kadınların sayısı 332 iken erkeklerin sayısı ise 130 olarak hesaplanmıştır. Genel yaş gruplarına bakıldığında 21-29 yıl yaş aralığının %80

olarak en büyük orana sahip olduğu belirlenmiştir. En düşük oran ise 40-49 yaş olarak tespit edilmiştir.

Annelerin eğitim durumuna bakıldığında en büyük oran %62,7'lik dilimle ilkokul ve altı olarak tespit edilmiştir. İkinci sırada ise %31,7 ile ortaokul ve lise gözlemlenmiştir. Bu durum babalarda %32'lik dilimle ilkokul, %23,6'lık dilimle lise şeklinde gözlemlenmiştir. Katılımcıların ailelerinin genel yapısına bakıldığında ise %77,3 ile çekirdek aile oldukları belirlenmiştir.

Ailelerin %39,4'ü büyükşehirlerde yaşarken, %38,3'ü şehirlerde, %10,4'ü kasabalarda ve geri kalan %11,9'u ise köylerde yaşadıklarını bildirmişlerdir. Ailelerin aylık gelirlerinin sıralamasında %32'lik kesimle 2001-3000 tl seçeneğinin birinci sırada olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 4.3. İlişki ile İlgili Değişkenler

Mevcut İlişki		
Mevcut ilişkim yok	284	61,5
Mevcut ilişkim var	178	38,5
Toplam	462	100
Önceden İlişkim Yoktu		
0-10 ay	51	11,0
11-20 ay	45	9,7
21-30 ay	23	5,0
31-40 ay	27	5,8
41 ay ve üstü	32	6,9
Toplam	178	100
Önceden ilişkim yoktu	247	53,5

Önceden ilişkim vardı	215	46,5
Toplam	462	100
0-11 ay	47	10,2
1-2 yıl	63	13,6
2-3 yıl	57	12,3
3-4 yıl	22	4,8
4-5 yıl	22	4,8
5 yıl ve üstü	4	,9
Toplam	215	46,5

Katılımcıların %61,5'lik kesimi mevcut ilişkilerinin olmadığını söylemişlerdir. Geriye kalan %38,5 kısım ise ilişkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu kişilerin ilişki sürelerine bakıldığında %11,0 kişi 0-10 aylık bir süredir ilişki yaşadığını belirtmiştir. %5,8 kişi ise ilişkisinin 31-40 aydır sürdüğünü belirtmiştir.

Toplam katılımcılara önceden yaşanılan bir ilişki olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. %53,5'i önceden bir ilişki yaşamadıklarını belirtmiş, %46,5 kişide önceden bir ilişkisi olduğunu söylemiştir. Önceki ilişki süreleri ise en çok 1-2 yıl olarak katılımcıların%13,6'sı tarafından bildirilmiştir.

Tablo 4.4. Çocukluk Şiddeti ile İlgili Değişkenler

Çocukluk Çağı Şiddeti	n	Yüzde
Çocukluk şiddeti yoktu	332	71,9
Çocukluk şiddeti vardı	130	28,1
Toplam	462	100
Fiziksel Şiddet	90	45,2
Psikolojik Şiddet	76	38,2

Ekonomik Şiddet	18	9,0
Cinsel Şiddet	15	7,5
Toplam	199	100

Katılımcılara çocukluk döneminde şiddet gördünüz mü diye yöneltilen soruya verilen cevaplara bakıldığında, katılımcıların %72'si şiddet görmediği belirlenmiştir. Şiddete maruz kaldığını bildiren bireyler katılımcıların %28'ini oluşturmaktadır. Çalışmamızda şiddet türü çoklu seçim yapılabilen bir madde olarak kodlanmıştır. Bir katılımcı şiddet türlerinden birden fazla seçeneği işaretleyebilmesine imkan sağlayan bu yöntemle toplanan verileri analiz etmek için Multiple Response analiz yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonucunda ulaşılan bilgiler doğrultusunda şiddet gördüğünü bildiren katılımcıların %45,2'si fiziksel, %38,2'si psikolojik, %9'u ekonomik ve %7,5'u cinsel şiddet türüne maruz kaldığını bildirmiştir.

Tablo 4.5. İlişki Şiddeti ile İlgili Değişkenler

İlişki Şiddeti	n	Yüzde
İlişki şiddeti yoktu	429	92,9
İlişki şiddeti vardı	33	7,1
Toplam	462	100
Fiziksel Şiddet	9	20,9
Psikolojik Şiddet	26	60,5
Ekonomik Şiddet	4	9,3
Cinsel Şiddet	4	9,3
Toplam	43	100,0

Çalışmada katılımcılara yöneltilen bir diğer soru flört ilişkinizde şiddete maruz kaldınız mı sorusudur. %92,9'luk oran ilişkilerinde şiddete uğramadığını bildirirken

%7,1'i ise ilişkilerinde şiddet gördüklerini bildirmiştir. İlişkide maruz kalınan şiddetin türleri incelendiğinde şiddete maruz kaldığını bildiren kişilerin %20,9'u fiziksel, %60,5'i psikolojik, %9,3'ü ekonomik ve diğer %9,3'lük kısmı da cinsel şiddete uğradığını bildirmiştir. Değişkenler çocukluk çağı şiddeti türlerinde olduğu gibi Multiple Response yöntemi ile analiz edilmiştir. Bir katılımcı sadece bir seçeneği işaretlemek zorunda kalmamış tüm şiddet türlerini aynı anda işaretleyebilmiştir.

Bu analizler doğrultusunda hipotezleri test etmeye yönelik olumsuz bir yargıya rastlanmamıştır. Bundan dolayı aşağıdaki hipotezler için korelasyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Korelasyon analizlerin öncesinde çalışmanın ölçekleri olan Çocukluk dönemi şiddeti (ÇÇTÖ), Flört şiddeti tutumu (FŞÖ) ve Benlik saygısı (BSE) ölçeklerinin normal dağılıp dağılmadıklarını saptamak için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Kolmogorov-Smirnov testin sonucu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.6. One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

	ÇÇTÖ	FŞÖ	BSE
N	462	462	462
Ortalama	48,78	123,56	21,13
Standart Sapma	13,34	13,82	5,15
Kesin	,211	,142	,080
Pozitif	,211	,115	,042
Negatif	-,164	-,142	-0,80
Z	4,181	2,797	1,431
P	,000	,000	,000

Yapılan normallik testi sonrasında P ($p < .05$) değerlerine bakıldığında ölçeklerinin normal dağılmadığı görülmüştür. Çıkan sonuçlardan sonra aşağıdaki hipotezler için analizler Spearman korelasyon analizi yapılması gerektiği görülmüştür.

Hipotez 1: Çocukluk çağı travması ile flört şiddeti arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 2: Flört şiddeti ile benlik saygısı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 3: Çocukluk çağında şiddete maruz kalmış olmakla benlik saygısı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Alt Amaç: Çocukluk çağı travması cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi ve en uzun süre yaşanılan yere göre farklılaşmaktadır.

Alt Amaç: Flört şiddetine yönelik tutum cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, en uzun süre yaşanılan yere göre farklılaşmaktadır.

Alt Amaç: Benlik saygısı cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, mevcut romantik ilişki süresine göre farklılaşmaktadır.

Alt Amaç: Çocukluk çağı travması ile yaş, aylık gelir, mevcut romantik ilişki süresi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Alt Amaç: Flört şiddetine yönelik tutum ile yaş, aylık gelir, mevcut romantik ilişki süresi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Alt Amaç: Benlik saygısı ile yaş, aylık gelir, mevcut romantik ilişki süresi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 4.7. H1 İçin Spearman Korelasyon Analizi

Spearman		TÖ	FŞÖ
TÖ	Korelasyon Katsayı	1	-,251
	P		,000
	N	462	462
FŞTÖ	Korelasyon Katsayı	-,251	1
	P	,000	
	N	462	462

p<.05

Araştırmanın birinci hipotezi olan çocukluk ağı travması ile flört şiddeti tutum ölçeği arasındaki ilişkiyi inceleyen korelasyon analizi sonucuna göre P değerinin .05' ten kk olduğu bulunmuştur (p<.05). Bu sonuca göre çocukluk ağı travması ile flört şiddetine yönelik tutum arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki vardır (r=-.251). Yani ocukluk ağı travması arttıkça flört şiddetine yönelik olumlu tutumların da arttđđı, flört şiddetine yönelik tutum olumlu oldukça ise çocukluk ağı şiddetinin arttđđı söylenebilir. Çocukluk ağında şiddete maruz kalmak, flört şiddetini destekleyen, kabul eden bir tutum sergilemeye yol açmaktadır. Bizim hipotezimizde çocukluk ağı şiddeti ile flört şiddetine yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki olduğu öne srldđđi için H1 hipotezimiz desteklenmiştir.

Tablo 4.8. H2 İçin Spearman Korelasyon Analizi

Spearman		FŞÖ	BSE
FŞTÖ	Korelasyon Katsayı	1	,106
	P		,021
	N	462	462
BSE	Korelasyon Katsayı	,106	1
	P	,021	
	N	462	462

p<.05

Araştırmamızın ikinci hipotezi olan flört şiddetine yönelik tutum ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezini incelemek için yapılan korelasyon

analizinde P değerinin .05'ten ($p < .05$) değerinden dūşük çıktığı görülmektedir. Bu da iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Yapılan analize göre flört şiddetine yönelik tutum ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü çok zayıf bir ilişki tespit edilmiştir ($r = -.106$). Bu sonuca göre flört şiddetine yönelik olumsuz tutuma sahip olunduğunda yani kabul edilebilir olmadığı belirtildiğinde benlik saygısı artmaktadır. Yani benlik saygısı yüksek olan kişiler flört ilişkilerinde şiddete karşı durmaktadır. Bu sonuç hipotezimizle uyumlu olduğu için H2 hipotezimiz kabul edilmiştir.

Tablo 4.9. H3 İçin Spearman Korelasyon Analizi

Spearman		T	BSE
T	Korelasyon Katsayı	1	-,288
	P		,000
	N	462	462
BSE	Korelasyon Katsayı	-,288	1
	P	,000	
	N	462	462

$p < .05$

Araştırmanın nc hipotezi çocukluk çağında şiddete maruz kalmış olmakla benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezidir. Bu hipotez için yapılan analiz çalışmasında P değerinin .05'ten dūşük çıktığı görülmektedir. Bu da bize çocukluk çağında şiddete maruz kalmış olmakla benlik saygısı arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Korelasyon katsayılarına bakıldığında iki ölçek arası değerin -,288 olduğu görülmüştür yani çocukluk çağında maruz kalınan şiddetle bireyin benlik saygısı arasında zayıf yönde negatif bir ilişki saptanmıştır. Yapılan analize göre çocukluk çağında şiddete maruz kalındığında benlik saygısı düşmektedir. Bu sonuç bizim hipotezimizle uyumlu olduğundan H3 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4.10. Cinsiyet Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi Mann Whitney U- Testi

Cinsiyet	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Çocukluk Dönemi Şiddeti	Kadın	332	178,11	49515	-4,915	,000
	Erkek	130	240	27120		
	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Flört Şiddeti	Kadın	332	222,19	12032	-8,326	,000
	Erkek	130	115,70	62658		
	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Benlik Saygısı	Kadın	332	213,40	67648,5	-1,649	,099
	Erkek	130	235,48	28,492		

*: $p < 0,05$

Cinsiyet değişkeninin diğer değişkenlerle ilişkisini incelemek için yapılan Mann Whitney U- Testinde çocukluk dönemi şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki tespit edilirken ($p < .05$), benlik saygısı değişkeni ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır ($p > .05$). Cinsiyet değişkeninin ölçeklerle ilişkisine tek tek bakıldığında çocukluk döneminde şiddete maruz kalan erkeklerin puan ortalamasının kadınlardan yüksek olduğu görülmektedir. Bu da çocukluk döneminde erkeklerin kadınlardan daha çok şiddete maruz kaldığını ifade etmektedir. Flört şiddeti ortalama puanları incelendiğinde ise kadınların daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Buradan hareketle kadınların flört şiddetine erkeklerden daha fazla maruz kaldığı söylenebilir. Benlik saygısı ve cinsiyet ilişkisi arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmasa da erkeklerin puan ortalamasının yükseldiği dikkat çekmektedir. Bu sebeple şiddetin erkeklerin benlik saygısı üzerinde daha etkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 4.11. Yaş Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi

Spearman		FŞÖ	BSE	ÇÇTÖ
	Korelasyon Katsayı	,-013	,041	-,049
Yaş	P	,403	,196	,167
	N	462	462	462

p<.05

Araştırmamızda yaş değişkeninin diğer değişkenlerle olan ilişkisini incelemek için Spearman testi uygulanmıştır. Yaş ortalama puanı 22 bulunmuştur. P değerleri incelendiğinde değerlerin .05'ten yüksek çıktığı görülmektedir bu sebeple ölçeklerin hiçbirinde bir anlamlılık gözlemlenememiştir ($p>0,05$). Çocukluk dönemi şiddeti, flört şiddetine yönelik tutum ve benlik saygısı değişkeni puanı üzerinde bireyin yaşının bir önemi olmadığı söylenebilir. Anlamlı olmayan analizimiz bize ilişki yönü hakkında bilgi sağlamaktadır. Yaş değişkeninin flört şiddeti ve çocukluk çağı travması ile negatif bir ilişkisi olduğu düşünülebilir.

Tablo 4.12. Anne Eğitimi Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi Kruskal Wallis Testi

Annenin Eğitim Düzeyi	Grup	N	Sıra Ort.	Ki-Kare	Df	P
Çocukluk Dönemi Şiddeti	İlkokul ve Altı	243	197,02	,130	2	,937
	Ortaokul ve Lise	126	193,24			
	Üniversite ve Üzeri	22	200,50			
Flört Şiddeti	İlkokul ve Altı	242	199,27	5,989	2	,050

	Ortaokul ve Lise	124	191,50			
	Üniversite ve Üzeri	20	200,50			
Benlik Saygısı	İlkokul ve Altı	274	220,37	1,788	2	,409
	Ortaokul ve Lise	138	211,22			
	Üniversite ve Üzeri	25	246,96			

*: $p < 0,05$

Annenin eğitim düzeyinin çocukluk çağı şiddeti, flört şiddeti ve benlik saygısı değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek için Kruskal Wallis analiz yöntemi kullanılmıştır. Normallik dağılımını karşılamayan gruplarımızın analiz sonuçlarında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Puan ortalamalarını incelediğimizde en yüksek çocukluk çağı travması, flört şiddeti ve benlik saygısı puan ortalamasının üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahip annelerde olduğu görülmektedir. Fakat bu bulgular anlamlı değildir.

Tablo 4.13. Baba Eğitimi Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi Kruskal Wallis Testi

Babanın Eğitim Düzeyi	Grup	N	Sıra Ort.	Ki-Kare	Df	P
Çocukluk dönemi şiddeti	İlkokul ve Altı	154	194,90	4,725	2	,094
	Ortaokul ve Lise	180	205,66			
	Üniversite ve Üzeri	57	168,46			
Flört şiddeti	İlkokul ve Altı	149	203,13	4,017	2	,134
	Ortaokul ve Lise	180	193,49			

	Üniversite Ve Üzeri	57	168,33			
Benlik saygısı	İlkokul ve Altı	174	226,34	2,528	2	,283
	Ortaokul ve Lise	196	209,05			
	Üniversite ve Üzeri	68	232,10			

*: $p < 0,05$

Babanın eğitim düzeyinin değişkenler ile ilişkisinin incelemek için normal dağılımın olmadığı birden çok grup olduğunda kullanılan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Babanın eğitim düzeyi ile çocukluk çağı şiddeti, flört şiddeti ve benlik saygısı ile anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p > .05$). Ortalama puanları incelendiğinde en yüksek çocukluk dönemi şiddeti puanının ortaokul ve lise mezunu babalarda olduğu, flört şiddetine yönelik tutum puanları incelendiğinde en yüksek ortalama puanın ilkokul ve altı eğitim durumuna sahip babalarda, en yüksek benlik saygısı puanının ise üniversite ve üzeri eğitim durumuna sahip babalarda olduğu görülmüştür. Fakat sig değerimiz .05'ten büyük olduğu için bulgular anlamlı değildir.

Tablo 4.14. Yaşanılan Yer Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi Kruskal Wallis Testi

Yaşanılan yer	Grup	N	Sıra Ort.	Ki-Kare	Df	P
Çocukluk dönemi şiddeti	Köy	55	181,13	7,704	3	,053
	Kasaba	48	177,20			
	Şehir	177	184,94			
	Büyükşehir	182	210,59			
	Grup	N	Sıra Ort.	Ki-Kare	Df	P
Flört şiddeti	Köy	55	213,87	5,815	3	,121

	Kasaba	48	230,98			
	Şehir	177	196,37			
	Büyükşehir	182	181,10			
	Grup	N	Sıra Ort.	Ki-Kare	Df	P
Benlik Saygısı	Köy	55	220,88	,716	3	,870
	Kasaba	48	217,84			
	Şehir	177	213,61			
	Büyükşehir	182	225,06			

*: p<0,05

Yaşanılan yerin değişkenler ile ilişkisi incelenmesi için Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. P değerlerine bakıldığında istenilen değer (p<0,05) elde edilememiştir. Çocukluk çağında maruz kalınan şiddet, flört şiddetine yönelik tutum ve benlik saygısının bireyin yaşadığı yer ile arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Sıra ortalamalarına baktığımızda en yüksek çocukluk çağı şiddet puanının büyükşehirde yaşayan katılımcılarda, en yüksek flört şiddeti puanının kasabada yaşayan katılımcılarda, en yüksek benlik saygısı puanının ise büyükşehirde yaşayan katılımcılarda olduğu görülmektedir. Yani sonuçlar anlamlı çıkmış olsaydı; büyükşehirde yaşayan çocuklukların şiddete daha çok maruz kaldıklarını fakat diğer yerleşim yerlerinde yaşayanlara göre daha yüksek benlik saygısına sahip olabileceklerini, kasabada yaşayan katılımcıların ise daha çok flört şiddeti yaşadığını söyleyebilecektik.

Tablo 4.15. Aylık Gelir Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi

Spearman		FŞÖ	BSE	ÇÇTÖ
Aylık Gelir	Korelasyon Katsayı	,086	,191	-,187
	P	,059	,000	,000
	N	462	462	462

p<.05

Tablo 4.15.'te hipotezlerden biri olan çocukluk çağı şiddeti, flört şiddetine yönelik tutum ve benlik saygısının aylık gelirle olan ilişkisi incelenmiştir. Katılımcıların ortalama aylık geliri 3529,90 olarak tespit edilmiştir. P değerlerine bakıldığında aylık gelirin çocukluk dönemi şiddeti ve benlik saygısıyla anlamlı bir ilişkisi olduğu saptanmıştır ($p < ,05$). Fakat flört şiddetine yönelik tutum ile aylık gelir arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($p > ,05$). Aylık gelirin çocukluk çağı travması ve benlik saygısı ile olan korelasyon katsayılarına baktığımızda sırasıyla $r = -.187$ ve $r = ,191$ çıkmıştır. Buna göre aylık gelir çocukluk çağı travması ile negatif yönlü, benlik saygısı ile pozitif yönlü zayıf bir ilişki göstermektedir. Yani aylık gelir arttıkça çocukluk çağı travması puanı düşmekte benlik saygısı puanı ise yükselmektedir.

Tablo 4.16. Mevcut İlişki Sorusunun Değişkenler ile İlişkisi Mann Whitney U- Testi

Mevcut İlişki	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Çocukluk Dönemi Şiddeti	Yok	284	188,74	46052,00	-1,639	,101
	Var	178	208,05	30584,00		
	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Flört Şiddeti	Yok	284	202,38	48570,00	-2,005	,045
	Var	178	178,91	26121,00		
	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Benlik Saygısı	Yok	284	218,37	57649,00	-,180	,857
	Var	178	216,15	36746,00		

$p < ,05$

Çocukluk döneminde şiddete maruz kalma ölçeğinin, flört şiddetine karşı tutum ölçeğinin ve benlik saygısı envanterinin bireyin mevcut ilişkisine göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla Mann Whitney U- Testi uygulanmıştır. Mann Whitney U testi normal dağılım göstermeyen iki grubun analizinin yapıldığı durumlarda kullanılan bir yöntemdir. Analiz sonucuna göre çocukluk çağı travmaları

ölçeği ve benlik saygısı ölçeğinde anlamlılık için istenilen değer elde edilemezken ($p>.05$), flört şiddeti ölçeğiyle anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir ($p<.05$). Puan ortalamalarını değerlendirdiğimizde mevcut ilişkisi olduğunu bildiren bireyler mevcut ilişkisi olmadığını bildiren bireylerden daha az flört şiddetine karşı bir tutum sergilemektedir. Yani ilişkisi olan bireyler ilişkisi olmayan bireylerden daha fazla şiddeti kabullenici ve destekleyici tutum sergilemektedir.

Tablo 4.17. Mevcut İlişki Süresinin Değişkenler ile İlişkisi

Spearman		FŞÖ	BSE	ÇÇTÖ
Mevcut İlişki Süresi	Korelasyon Katsayı	-,015	,063	-,084
	P	,430	,207	,156
	N	462	462	462

$p<.05$

İlişki süresinin çocukluk dönemi travması yaşayan kişilerle, flört şiddetine yönelik tutumla ve benlik saygısı ile ilişkisini incelemek üzere yapılan analiz sonucu tabloda gösterilmektedir. Katılımcıların mevcut ilişki süresi ortalaması 1,5 ay olarak tespit edilmiştir. Sonuçlara bakıldığında değişkenlerin mevcut ilişki süresi ile olan ilişki süresinde P değerlerinin .05'in üzerinde olduğu tespit edilmiştir ($p>.05$). Bu sebeple ölçeklerin hiçbirinde anlamlı ilişki gözlemlenmemiştir diyebiliriz.

Tablo 4.18. Fiziksel Flört Şiddetinin Değişkenler ile İlişkisi

Flört İlişkisi Fiziksel Şiddet	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Çocukluk Dönemi Şiddeti	Yok	383	193,60	74147,50	-2,913	,004
	Var	8	311,06	2488,50		
	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Benlik Saygısı	Yok	8	220,27	94495,50	-,880	,379
	Var	391	182,83	1645,50		

$p<.05$

Flört ilişkisinde maruz kalınan fiziksel şiddetin katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve Benlik Saygısı Envanterinden almış oldukları puanlara göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre fiziksel flört şiddetine maruz kalan bireylerin çocukluk çağı şiddeti puanı ile anlamlı bir farklılaşma sağladığı görülürken ($p < .05$), benlik saygısı puanı anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir ($p > .05$). Buna göre fiziksel flört şiddetine maruz kalan kişilerin puanında çocukluk dönemi şiddetinin varlığı lehine bir yükselme görülmektedir. Yani çocukluk çağında şiddete uğrayan kişilerin flört ilişkilerinde fiziksel şiddetin var olma ihtimali anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Tablo 4.19. Psikolojik Flört Şiddetinin Değişkenler ile İlişkisi

Flört Dönemi Psikolojik Şiddet	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Çocukluk Dönemi Şiddeti	Yok	368	189,70	69810,50	-4,413	,000
	Var	23	296,76	6825,50		
	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Benlik Saygısı	Yok	413	217,26	89729,50	-1,506	,132
	Var	25	256,46	6411,50		

$p < .05$

Psikolojik flört şiddetine maruz kaldığını bildiren kişilerin ölçek değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Mann Whitney U testi normal dağılımın olmadığı grupların ortalamasını karşılaştırırken kullanılmaktadır. Bu sonuçlara göre psikolojik flört şiddetine uğrayan kişiler çocukluk döneminde şiddet uğramak ve uğramamak açısından farklılaşmaktadır. Çocukluk döneminde şiddetin varlığı psikolojik flört şiddetine uğrama açısında anlamlıdır ($p < .05$). Benlik saygısı değişkeninin ise flört ilişkisinde şiddete maruz kalmayla anlamlı bir ilişkisi bulunmamaktadır ($p > .05$).

Tablo 4.20. Ekonomik Flört Şiddetinin Değişkenlerle İlişkisi

Flört İlişkisi	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Çocukluk Dönemi	Yok	388	194,97	75649,00	-2,049	,040
	Var	3	329,00	987,00		
Şiddeti	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
	Yok	434	218,42	94796,00	-1,857	,63
Var	4	336,25	1345,00			

p<.05

Flört ilişkisinde maruz kalınan ekonomik şiddetin katılımcıların Çocukluk Çağı Şiddeti Ölçeği ve Benlik Saygısı Envanterinden almış oldukları puanlara göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek için yapılan analiz sonuçlarına göre benlik saygısı puanı ekonomik flört şiddeti arasında anlamlı bir farklılaşma görülemezken (p>.05) çocukluk dönemi şiddeti ve ekonomik flört şiddeti ne maruz kalma ve kalmama açısından anlamlı bir farklılaşma vardır (p<.05). Çocukluk döneminde şiddetin var olduğunu bildiren kişilerin sayısı az olmasına rağmen ekonomik flört şiddeti puanları şiddete uğramadığını bildirenlerden farklılaşmaktadır.

Tablo 4.21. Cinsel Flört Şiddetinin Değişkenler İle İlişkisi

Flört İlişkisi	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Çocukluk Dönemi	Yok	388	194,80	75582,50	-2,390	,017
	Var	3	351,17	1053,50		
Şiddeti	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
	Yok	435	218,21	94920,00	-2,579	,010
Var	3	407,00	1221,00			

p<.05

Flört ilişkisinde maruz kalınan cinsel şiddetin katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve Benlik Saygısı Envanterinden almış oldukları puanlara göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre cinsel flört şiddetine maruz kalan bireylerin çocukluk çağı şiddeti ve benlik saygısı puanı anlamlı bir farklılaşma göstermektedir ($p<.05$). Buna göre cinsel flört şiddetine maruz kalan kişilerin puanında çocukluk dönemi şiddetinin varlığı lehine bir yükselme görülmektedir. Yani çocukluk çağında şiddete uğrayan kişilerin flört ilişkilerinde cinsel şiddetin var olma ihtimali anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Benlik saygısı puanı sonuçları da çocukluk dönemi şiddeti ile cinsel flört şiddeti arasındaki ilişkiye benzer şekilde bulunmuştur. Buna göre cinsel flört şiddetine uğrayan kişilerin benlik saygısının farklılaştığı söylenebilir.

Tablo 4.22. Fiziksel Çocukluk Çağı Şiddetinin Değişkenler İle İlişkisi

Çocukluk Çağı Fiziksel Şiddet	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Flört Şiddeti	Yok	323	192,60	62210,50	-,358	,720
	Var	63	198,10	12480,50		
	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Benlik Saygısı	Yok	368	223,78	82352,50	-1,627	,104
	Var	70	196,98	13788,50		

$p<.05$

Katılımcıların Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Benlik Saygısı Envanterinden almış oldukları puanların çocukluk döneminde fiziksel şiddete maruz kalıp kalmasına göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre flört şiddetine yönelik tutum ve benlik saygısı puanı çocukluk çağında maruz kalınan psikolojik şiddete göre farklılaşmamaktadır ($p>.05$).

Tablo 4.23. Psikolojik Çocukluk Çağı Şiddetinin Değişkenler İle İlişkisi

Çocukluk Çağı Psikolojik Şiddet	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Flört Şiddeti	Yok	308	190,80	58767,00	-,945	,345
	Var	78	204,15	15924,00		
	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Benlik Saygısı	Yok	354	217,97	77163,00	-,519	,604
	Var	84	225,93	18978,00		

p<.05

Katılımcıların Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Benlik Saygısı Envanterinden almış oldukları puanların çocukluk döneminde psikolojik şiddete maruz kalıp kalmamasına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için yapılan analiz sonucunda p değerinin .05'ten büyük çıktığı görülmektedir. Buna göre flört şiddetine yönelik tutum ve benlik saygısı puanı çocukluk çağında maruz kalınan psikolojik şiddet arasında anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır (p>.05).

Tablo 4.24. Ekonomik Çocukluk Çağı Şiddetinin Değişkenler ile İlişkisi

Çocukluk Çağı Ekonomik Şiddet	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Flört Şiddeti	Yok	373	193,42	72146,00	-,075	,940
	Var	13	195,77	2545,00		
	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Benlik Saygısı	Yok	422	218,66	92276,00	-,712	,447
	Var	16	241,56	3865,00		

p<.05

Çocukluk çağında maruz kalınan ekonomik şiddetin katılımcıların Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Benlik Saygısı Envanterinden almış oldukları puanlara göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için Mann Whitney U testi uygulanmış-

tır. Analiz sonuçlarına göre flört şiddetine yönelik tutum ve benlik saygısı puanı çocukluk çağından maruz kalınan şiddete göre anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir ($p>.05$).

Tablo 4.25. Cinsel Çocukluk Çağı Şiddetinin Değişkenler ile İlişkisi

Çocukluk Çağı Cinsel Şiddet	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Flört Şiddeti	Yok	376	193,53	72767,00	-,032	,975
	Var	10	192,40	1924,00		
	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Benlik Saygısı	Yok	426	219,00	93292,00	-,498	,618
	Var	12	237,42	2849,00		

$p<.05$

Katılımcıların Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği ve Benlik Saygısı Envanterinden almış oldukları puanların çocukluk döneminde cinsel şiddete maruz kalıp kal-mamasına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre flört şiddetine yönelik tutum ve benlik saygısı puanı çocukluk çağından maruz kalınan cinsel şiddete göre anlamlı bir sonuç elde edilememiştir ($p>.05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu kısımda çalışmamızın sonuçları ve bu alanda yapılan diğer çalışmalarla olan benzerlik ve farklılıkları üzerinde durulmuştur. Bu alanda yapılacak araştırmalar için öneriler ve uygulamaya dair bilgilere de yer verilmiştir.

4.1. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma çocukluk çağında maruz kalınan şiddet ve flört şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişki ve benlik saygısıyla olan ilişkisini araştırmak üzere yapılmıştır. Çalışmaya %72'si kadın %28'i erkek olmak üzere 462 kişi katılmıştır. Bu katılımcılar Konya ilinde bulunan Selçuk Üniversitesi'nde eğitim öğrenimine devam eden üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Katılımcılarımızın yaş ortalaması 22'dir. Anne eğitim düzeyleri incelendiğinde en yüksek yüzdeliğin 62,7 ile ilköğretim ve altı eğitim durumuna sahip anneler olduğunu görmekteyiz. Baba eğitim durumunda ise anne eğitim durumundan farklı olarak eğitim durumu yüzdeliğinin 45,0 ile ortaokul ve lise mezunu babalarda olduğunu söyleyebilmekteyiz. Katılımcılarımızın %75 gibi büyük bir kısmının çekirdek ailede yaşadığı tespit edilmiştir. Yaşanılan yer türü incelendiğinde ise şehir ve büyükşehirde yaşayanların çok yakın olduğu, şehirde yaşayanların yüzdeliği 38,3 iken büyükşehirde yaşayanların yüzdeliği 39,4 olarak bulunmuştur. Katılımcılarımızın ortalama gelir düzeyinin ise 3529 lira olduğu tespit edilmiştir. Çalışmamızda katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek üzere bu sorulara ek olarak ilişki durumu ve şiddet türleri ile ilgili de sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların mevcut ilişki durumunu belirlemeye yönelik yöneltilen mevcut bir ilişkiniz var mı sorusuna katılımcıların yüzde 61,5'i hayır cevabı verirken yüzde 38,5'i evet cevabı vermiştir. Mevcut ilişkisi olduğunu bildirenlerin ilişki sürelerine baktığımızda ise en yüksek oranla yüzde 11 ile 0-10 ay arasında ilişki süresi olduğunu bildirenler görülmektedir. Şiddet sorusunu ele aldığımızda ise mevcut ilişkisi olduğunu bildiren katılımcıların ilişkilerinde şiddet olup olmadığını tespit etmek için yöneltilen soruya yüzde 92,9'u mevcut ilişkilerinde şiddet olmadığını bildirirken yüzde 9,1'i ilişkilerinde şiddete maruz

kaldığını bildirmiştir. İlişkilerinde şiddete maruz kaldığını bildiren katılımcıların hangi türde şiddete maruz kaldıklarını incelediğimizde yüzde 60,5 ile en yüksek oranla psikolojik şiddet karşımıza çıkmakta, onu yüzde 20,9 ile fiziksel şiddet takip etmekte, 9,3 ile ekonomik şiddet ve cinsel şiddet eşit oranda karşımıza çıkmaktadır. Oranların düşük olduğu katılımcıların ilişkilerini devam ettirmeyi kabul edilebilir bulmak için ilişkilerinde şiddet olduğunu gizledikleri düşünülmektedir. Katılımcılara çocukluk çağında şiddet yaşayıp yaşamadıkları sorusu yöneltildiğinde ise yüzde 71,9'u çocukluğunda şiddete maruz kalmadığını bildirirken yüzde 28,1'i çocukluk döneminde şiddete maruz kaldığını bildirmiştir. Maruz kalınan şiddetin türünü belirlemeye yönelik sorulan sorunun yüzdelerine bakıldığında ise yüzde 45,2'si fiziksel şiddet, yüzde 38,2'si psikolojik/duygusal şiddet, yüzde 9'u ekonomik şiddet ve yüzde 7,5'i cinsel şiddete maruz kaldığını bildirmiştir. Toplum olarak “kol kırılır yen içinde kalır” diyerek yetiştirildiğimiz için katılımcıların bu sorularda toplumsal açıdan uygun gördükleri cevaplara yöneldikleri düşünülmektedir. Bu sebeple şiddet oranlarının gerçeğin küçük bir kısmını yansıttığı tahmin edilmektedir.

Yapılan analiz sonuçlarına göre üç hipotezimiz de desteklenmiştir. Birinci hipotezimizin analiz sonucu çocukluk çağı travması ile flört şiddetine yönelik tutum arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki olduğunu göstermektedir ($r=-,251$, $p<.05$). Çocukluk çağında şiddete maruz kalmak, flört şiddetini destekleyen, kabul eden bir tutum sergilemeye yol açmaktadır. Problem çözme ve stresle baş etme becerisi küçük yaşlardan itibaren edinilmeye başlanmaktadır. Eğer çocuklar bakım verenleri ya da çevresi tarafından sorunla baş etmede şiddete baş vurmaya öğrenirse ilerleyen zamanlarda karşılaştıkları sorunlarla baş etme şiddete başvurma riskinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Çocukluklarında şiddete maruz kalmış kişilerin sorunla karşılaştıklarında o güne kadar öğrendikleri bu yol kolay gelmektedir. İkinci hipotezimizin analiz sonucuna bakıldığında flört şiddetine yönelik tutum ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü çok zayıf bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,106$, $p<.05$). Bu sonuca göre flört şiddetine yönelik olumsuz tutuma sahip olduğunda yani kabul edilebilir olmadığı desteklenmediği belirtildiğinde benlik saygısı artmaktadır. Flört ilişkisi de diğer ilişkiler gibi iki kişi arasında gerçekleşmekte ve mutlaka

anlaşmazlıklar, problemler, sorunlar karşımıza çıkmaktadır. Şiddet problem çözme becerisinin yetersiz olması durumunda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Problem çözme becerisi olmayan sorunla baş edemeyen bireyler kendilerini yetersiz görmekte ve kendilerini doğru değerlendirme yetisinin gelişmediği tahmin edilmektedir. Buradan yola çıkarak benlik saygısının gelişmediği söylenebilir. Benlik saygısı gelişmemiş bireyin şiddete başvurduğu bilinmektedir. Tüm bunlar hangisinin sebep hangisinin sonuç olduğu bilinmeksizin bir döngü şeklinde karşımıza çıkabilir. Üçüncü hipotezimiz de diğer iki hipotezimiz gibi desteklenmiştir. Çocukluk çağında şiddete maruz kalmış olmakla benlik saygısı arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (-,288, $p<.05$). Buna göre çocukluk çağında şiddete maruz kalındığında benlik saygısı düşmektedir. Bireyin en hızlı büyüdüğü ve geliştiği dönem olarak karşımıza çıkan çocukluk dönemi baş etme becerimizin gelişimini sürdürdüğü bir dönemdir. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi çocuğun ebeveyn, bakım veren veya çevresinde bulunan kişilerin isteklerinin olmadığı durumlarda, reddedildiklerinde, zorlayıcı bir yaşam olayıyla karşılaştıklarında baş etme mekanizması olarak şiddeti kullanmaları çocuğun da bu davranışı öğrenmesine ve problemlerini çözerken kullanmasına sebep olmaktadır. Benlik gelişiminin de önemli olduğu bu dönemde çocuğun şiddete maruziyeti kendisini değerli, yeterli ve sevebilir bulmamasıyla birlikte benlik saygısının düştüğü düşünülmektedir.

Değişkenlerimizin demografik bilgilere göre yapılan analiz sonuçlarını incelediğimizde farklı bilgilere ulaşıldığı görülmektedir. İlk olarak değişkenlerimizin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelenmiştir. Buna göre çocukluk çağı travmaları ölçeği ile flört şiddetine yönelik tutum ölçeği puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($p<.05$). Bu farklılaşma çocukluk döneminde maruz kalınan şiddete bakıldığında erkekler lehine iken, flört şiddetine yönelik tutum ölçeğinde kadının lehine olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani erkeklerin çocukluk çağında şiddete maruz kalma olasılığının kadınlardan daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bunun sebebinin kız çocuklara çocukken daha kırılgan ve güçsüz oldukları düşüncesi ile daha az şiddet uygulanması veyahut kadınların şiddeti artık olağan bir durum gibi kabul edip ses çıkarmamaları olarak görülebilir. Flört

şiddetinde ise durum tam tersi olup yükselmenin kadınlarda olduğu görülmektedir. Yani kadınlar flört ilişkilerinde daha fazla şiddete uğradığını bildirmiştir. Bununda yine güçsüz olan taraf ve şiddeti kabul edilebilirlikle ilişkili olduğu düşünülmüştür. Benlik saygısı ölçeğinin cinsiyetle anlamlı bir ilişkisi bulunamamıştır. Anne baba eğitim düzeyi, yaşanılan yer, mevcut ilişki süresi ile anlamlı bir ilişki saptanamazken aylık gelir ile çocukluk çağı travmaları ölçeği arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=-,187$, $p<.05$). Buna göre aylık gelir arttıkça çocukluk çağı şiddeti azalmakta, aylık gelir azaldıkça ise çocukluk çağı şiddeti artmaktadır. Bu da çalışmamızda beklenen bir sonuçtur. Aylık gelirin azalması geçim sıkıntısını da beraberinde getirmekte bu zorlu yaşam olayıyla baş edemeyen kişi şiddete maruz kalmaktadır olarak düşünülmüştür. Mevcut ilişki durumunda ise beklenmeyen bir sonuçla karşılaşmıştır. Bu sonuca göre flört şiddetine yönelik tutum ile mevcut ilişki arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<.05$). Mevcut ilişkisi olan bireyler olmayan bireylere göre flört şiddetine yönelik daha olumlu bir tutum sergilemişlerdir. Bunun sebebi olarak ise ilişkiyi devam ettirebilme motivasyonu olarak düşünülmüştür. Kişi birlikteliğinde şiddete uğradığını kabul ederse bu kendisine yapılan kötü muameleye karşı bir girişimde bulunmak zorunda kalacaktır. Bunun yerine şiddeti olağan bir durum olarak kabul edip maruz kalınan şiddet için mantıklı sebepler arayıp örneğin “sevdiği için kıskanıyor, beni koruduğu için böyle davranıyor, başıma bir şey gelir diye endişeleniyor o yüzden izin vermiyor vs.” gibi kişiyi tatmin edici savunmalar üretmesi bu sonucun sebebi olarak tahmin edilmiştir. Demografik bilgi formunda yer alan ilişki şiddeti türü soruları değerlendirildiğinde ise flört şiddetinde istenen sonuçlar elde edilmiştir. Çocukluk çağında yaşanan şiddeti türlerinin ölçeklerle ilişkisi tespit edilemezken çocukluk çağında maruz kalınan şiddetin flört şiddeti türleriyle ilişkisi saptanmıştır ($p<.05$). Sonucumuza göre çocukluk çağında şiddete maruz kaldığını gözlemlediğimiz kişilerin flört ilişkilerinde fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddet türlerinden biri ya da birkaçına maruz kaldığı tespit edilmiştir. Buradan yola çıkıldığında ise şiddetin ilerideki ilişkilerde taşınmaması için çocukluk çağı şiddetinin halledilmesi gereken bir sorun olduğu görülmektedir.

4.2. Sonucun Diğer Çalışmalarla Benzerlikleri ve Farklılıkları

Bu bölümde çalışmamızın sonuçlarının diğer çalışmalarla olan benzerlik ve farklılıklarına bakılacaktır. Çalışmamızın değişkenleri olan çocukluk çağı şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonucunda çocukluk çağı şiddeti ile flört şiddetine yönelik tutum arasında negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Burada yola çıkarak çocukluk çağında maruz kalınan şiddet puanı arttıkça flört şiddetine karşı olumlu bir tutum sergiledikleri yani şiddeti kabullenici bir tutum sergiledikleri söylenebilmektedir. Çocukluk çağı travması ve flört şiddeti arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara bakıldığında Türk ve Tekin'in 2018 (88) yılında üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada flört şiddeti alt ölçeklerinden biri olan erkeğin kadına uyguladığı psikolojik flört şiddete yönelik tutum puanı arttıkça çocukluk çağı travmasının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada yaşa göre de farklılaşma görülmektedir. Erkeklerin flört şiddetine yönelik tutum puan ortalamasının kadınlardan daha yüksek olduğunu yani erkeklerin flört şiddetini kadınlardan daha fazla destekledikleri bildirilmiştir. Nehir Aydın'ın 2018'de yayınlanan doktora tezinde ise flört şiddeti ile çocukluk çağı travması arasında ilişki tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre kadınlarda ve erkeklerde çocukluk çağı travmaları düzeyi arttıkça flört şiddetine maruz kalma düzeyi de artmaktadır. Sarıhan ve Yılmaz'ın 2018 yılında gerçekleştirdikleri bir çalışmada çocukluk döneminde fiziksel şiddete maruz kalmanın flört şiddetini yordadığını bildirmişlerdir. Çocukluk döneminde fiziksel şiddete maruz kalan katılımcıların bu dönemde fiziksel şiddete uğramayan katılımcılara göre flört şiddetine yönelik tutum puanlarında anlamlı bir yükselme olduğu aktarılmıştır. 2014'te Yount ve arkadaşlarının çalışmasında erkek katılımcıların çocukluklarında şiddete maruz kalmayışı flört şiddeti uygulamaya yönelik sebeplerini ortadan kaldırırken çocukluk döneminde şiddete maruz kalmaları şiddet uygulamaya yönelik sebep bulmalarına yol açmakta olduğu tespit edilmiştir. Karatay ve arkadaşlarının (2018; 67) kredili yurtlar kurumunda kalan 500 öğrenciyle gerçekleştirdiği üniversite öğrencilerinde flört şiddeti tutum ve davranışlarının

incelendiği bir çalışmada da çocukluk döneminde şiddet deneyimi yaşayanların, maruz kalan ya da aile içerisinde şahit olan, flört ilişkilerinde şiddete başvurma olasılıklarının bu deneyimi bulunmayan bireylere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bizim araştırmamızda literatürle benzer sonuçlar elde edilerek çocukluk çağında travmatik durum yaşayanların flört şiddetini destekleyici bir tutum sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Buradan yola çıkıldığında çocukluk döneminin yetişkin ilişkilerinde ne kadar etkili olduğunu görmekteyiz. Çocukluk ağında şiddete maruz kalan bireylerin flört ilişkilerinde de şiddeti kabul edilebilir bulmalarına yol açmaktadır. Çocukluk dönemi özellikleri ailelere aktarılarak şiddete başvurmayan ebeveynler olabilmek yetişkinlikte başvurulan şiddet oranının da azalmasına yardımcı olacaktır.

Çocukluk ağı travmasının benlik saygısı ile olan ilişkisi incelendiğinde aralarında negatif yönlü zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. Yani ocukluk çağında maruz kalınan şiddet arttıa kişinin kendisini doğru değerlendirmesi ve olduğu gibi kabul edip saygı göstermesi zorlaşmaktadır. Literatüre bakıldığında risk alma davranışlarının çocukluk ağı travması ve benlik saygısı ile ilişkisini incelen bir çalışmada çocukluk ağı travması alt boyutları ile benlik saygısı arasındaki ilişki incelenmiştir; çocukluk döneminde maruz kalınan ihmal ve istismar davranışları arttıa benlik saygısının azaldığı bildirilmiştir. (Eker ve Yılmaz, 2016; 30). Diğer bir çalışmada Türkiye’deki evli kadınların aile içi şiddet öykülerine bakılmış bunun çocukluk ağı travması, evlilik türü ve benlik saygısı ile ilişkisi incelenmiştir. Sonuçta aile içi şiddete maruz kalan kadınların benlik saygılarının düşük olduğu katılımcı eğer çocukluk çağında da şiddete uğradıysa sonucun istatistiksel olarak anlamlı hale geldiği bildirilmiştir (şahin ve ark., 2010; 661). 2017 yılında çocukluk ağı travması ve benlik saygısının araştırıldığı kapsamlı bir çalışmada çocukluk ağı travmasının benlik saygısı üzerinde etkili olduğu bildirilmiştir (Güneri Yyn, 2017; 275). Benzer bulgular zmert (2006; 272), Tıraşçı ve Gören (2007; 72), Yıldıırım (2016; 74) tarafından da aktarılmıştır, araştırma bulguları çalışmamızın sonucuna benzer olarak benlik saygısının çocukluk ağı travmasından etkilendiğini göstermektedir. Çocuklukta yaşanan zorlayıcı duyguların bireyin ileriki yaşamını

etkilediğini dair bir çok araştırma bulunmaktadır. Dünyayla yeni tanışan çocuk şiddet altında değerlendirilen fiziksel davranıştan sözel hakarete geniş bir yelpazeyi barındıran bir durumla karşılaştığında kendisine olan güvenini saygısını yitirir ve benlik saygısı düşer. Düşen benlik saygısı bireyin bir çok alanda geri çekilmesine psikolojik problemler yaşamasına sebep olur. Benlik saygısının etkilediği alanlardan birisi de flört ilişkisidir.

Benlik saygısının flört şiddeti ile olan ilişkisini incelediğimizde çalışmamızda anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bulgulara göre flört şiddetini kabul edip flört şiddetine yönelik olumlu tutum sergileyenlerin benlik saygılarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatürdeki çalışmalara baktığımızda araştırmamızla benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar olduğu gibi benlik saygısı ile flört şiddetine yönelik tutum arasında herhangi bir ilişki tespit edilemeyen çalışmalar olduğu da dikkat çekmiştir. Kılınçer' in romantik ilişkilerde algılanan şiddeti ölçmek için üniversite öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada benlik saygısı ile ilişki şiddeti arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Buna göre üniversitede öğrenimine devam eden öğrencilerden benlik saygısı düşük olanların istismar algısının benlik saygısı yüksek olanlardan daha fazla olduğu bildirilmiştir (2012; 71) Flört şiddeti türlerinden biri olan siber flört şiddetinin araştırıldığı bir çalışmada partnerini kontrol eden, mesajlarını gizlice inceleyen, sosyal medya hesaplarını irdeleyen bireylerin benlik saygısının düşük olduğunu göstermekte ve benlik saygısı düşük olan bireyin ise siber flört şiddetine başvurduğunu göstermektedir (Bakır, 2019; 31-32). Hemşirelik bölümü öğrencileriyle yapılan bir diğer çalışmada şiddet ve şiddete karşı tutumun benlik saygısıyla ilişkisi incelenmiştir. Benlik saygısı düşük olan bireylerin şiddete yönelik çağdışı bir tutum sergilediği belirlenmiştir (Sabancıoğulları ve ark. 2016; 42). Üniversite öğrencilerinin şiddeti kabul etme düzeylerini çeşitli açılardan inceleyen bir araştırmada ise benlik saygıları orta düzeyde olan öğrencilerle yüksek düzeyde olan öğrenciler arasında farklılığa rastlanmıştır. Benlik saygısı düşük olan bireyler şiddeti yüksek olan bireylere nazaran daha fazla uygulanabilir bulunduğunu belirtmiştir. (Sezer ve Sumbaş, 2018; 645). Yıldız' ın 2016'da Marmara Bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinde yaptığı çalışmada ise ilişkide yaşanan şiddet

davranışı ile benlik saygısı arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Tüm bu sonuçlar ışığında flört ilişkisi yaşayan bireylerin benlik saygılarının düşük olması kendine güvenmeyen, iletişimde eksiklikleri olan, geri çekilen, pasif bireyler olması ilişkide istedikleri gibi davranmalarını engelleyerek partnere boyun eğme eğilimine sebep olmakta bu da flört şiddeti açısından risk oluşturmaktadır. Maruz kalınan şiddetin de benlik saygısını düşürdüğü ve bir şiddet döngüsüne sebep olduğu düşünülmüştür.

Değişkenler arası ilişkiye baktığımızda cinsiyet değişkeninin flört şiddeti ve çocukluk çağı şiddeti arasında ilişki tespit edilirken benlik saygısı ile arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Bu sonuca göre erkeklerin çocukluk çağı travmasına kadınlardan daha fazla maruz kaldığını ve kadınların flört şiddetine karşı erkeklerden daha fazla olumsuz tutum sergilediği bulunmuştur. Literatürde araştırmamızla paralel sonuçları olan araştırmalar bulunurken tersi sonuçlar elde eden çalışmalar da mevcuttur. Güneri Yöyen' in çalışması erkeklerin çocukluğu çağı travmasına kadınlardan daha fazla maruz kaldığını bildirdiklerini beyan etmiştir bu bulgu araştırmamızla paraleldir (2017; 274). Çocukluk çağı travmalarının gözden geçirildiği başka bir çalışmada 3 yaşından küçük çocukların şiddete maruz kalma oranlarının benzer olduğu ergenlikte cinsel istismar oranının erkeklerin 3 katına kadar fazlaştığı bildirilmiştir (Helvacı Çelik ve Hocoğlu, 2018; 698-699). Yıldız'ın romantik ilişkileri incelediği çalışmasında araştırmamızı destekler nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmada kızların flört ilişkilerinde erkeklerden daha yoğun şiddete maruz kaldığı görülmüştür (2016;121). Yolcu'nun Mersin Üniversitesinde öğrenim gören 1070 öğrenci ile gerçekleştirdiği flört şiddetine yönelik tutumun değişkenlerle ilişkisini incelediği çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Kadın ve erkek öğrencilerin flört şiddetine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve farklılığın erkeklerin şiddeti destekleyen tutumlarındaki artış olduğunu bildirmiştir (2019; 49). Flört şiddetinin alt boyutu olan siber flört şiddetiyle yapılan bir araştırmada ise bu sonuçlar desteklenmiştir (Bakır, 2019; 92). Şiddet kabul düzeylerine bakılan bir çalışmada ise istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma saptanmış, kadınlara göre erkeklerin eşler arasındaki şiddeti daha kabul edilebilir

bulduğu bildirilmiştir (Özcan ve Sumbaş, 2018; 644). Değişkenler cinsiyet faktörüne göre değişkenlik gösterse de literatürde bu konuda bir birliktelik sağlanamamıştır. Araştırma bulgularımıza tekrar bakarsak erkeklerin çocukluk çağı travmalarında önde olduğunu görürken kadınların flört şiddetine yönelik olumsuz tutum sergileme konusunda ön planda olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak erkeklerin çocuklukta travmatik duruma maruz kaldıkları bunun onlar için normalleştiği ve çocukluklarından beri şiddeti bir baş etme mekanizması olarak kullanmaları flört şiddetini kadınlardan daha fazla destekleyen tutum sergilemelerini açıklayabilir. Diğer bir değişkenimiz olan yaş değişkeni incelendiğinde benlik saygısı ile pozitif, çocukluk çağı travması ve flört şiddetiyle negatif yönlü bir ilişki saptanmıştır fakat ilişki anlamlı bulunamamıştır. Literatürde yaş değişkeniyle ilgili de farklı sonuçlara ulaşılmaktadır. Yıldız'ın 2015-2016 yılında 607 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirdiği romantik ilişkiler çalışmasında şiddet puanları arasında anlamlı bir farklılaşma görülmediği bildirilmiştir (2016; 122). Kılınçer'in çalışmasında ise yaşın romantik ilişkiler için anlamlı bir yordayıcı olduğu, yaşı ileri olan üniversite öğrencilerinin yaşça kendilerinden geride olan üniversite öğrencilerinden daha fazla romantik ilişki istismarı algıladıkları bildirilmiştir (2012; 71). Benlik saygısı ve yaş arasındaki ilişkiye baktığımızda bizim çalışmamızda anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Ayeş, Aslan ve Çelik'in 2019 yılında üniversite öğrencilerinin benlik saygısını sosyodemografik özelliklerle ilişkisinin incelendiği çalışmada da benzer bir bulguya rastlanmış benlik saygısı ile yaş, anne baba eğitim düzeyi ve aylık gelire göre anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir (786). Yıldız'ın çalışmasında ise ebeveyn eğitim durumlarının flört şiddeti ile ilişkisi incelenmiş anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi ile flört şiddeti arasında anlamlı bir fark görülmemektedir. Puan ortalamalarını incelediğimizde en yüksek çocukluk çağı travması, flört şiddeti ve benlik saygısı puan ortalamasının üniversite ve üzeri eğitim düzeyine sahip annelerde olduğu görülmektedir. Fakat sig değerimiz .05'ten büyük olduğu için bu veriler anlamlı değildir. Araştırma daha geniş örnekleme yapılırsa ve ebeveynlerin eğitim düzeylerinin sayıları eşitlenebilirse yani tüm eğitim düzeylerinden eşit sayıda katılımcıya ulaşılabilirse anlamlı sonuçlar elde edilebilir. Bir başka değişkenimiz

olan aylık gelirin analizlerini incelediğimizde çocukluk çağı travması ile negatif yönlü anlamlı, benlik saygısı ile pozitif yönlü anlamlı zayıf bir ilişki göstermektedir. Yani aylık gelir arttıkça çocukluk çağı travması puanı düşmekte benlik saygısı puanı ise yükselmektedir. Literatürdeki çalışmalarda sonuçlarımızı desteklemektedir. Lise öğrencileriyle yapılmış bir şiddet çalışmasında ailelerin gelir durumları giderlerinden az, denk ve fazla olarak kategorileştirilerek öğrencilerin benlik saygılarına bakılmıştır. En yüksek benlik saygısı puanının geliri giderinden fazla olan ailelerde yetişin çocuklar olduğu görülmüştür. Burada James'in maddesel benlik kuramının geçerli olduğunu söyleyebiliriz. James fiziksel varlığımızın ve bedenimizin dışında olan ama benim olarak tanımladığımız şeylerin de benliğimizi oluşturduğunu belirtmektedir. Yakınlarımız, yaşadığımız ev, bindiğimiz araba, giydiğimiz kıyafetler bize ait olan her şeyin 'benim' dediğimiz her şeyin buna dahil olduğunu söylemektedir. Bunlardan biri olan gelir de maddesel benliğin bir parçası olarak yükseldiğinde benlik saygısının yükseldiği söylenebilir. Literatürde aylık gelir ile şiddet ve benlik saygısı arasında anlamlı ilişkinin olmadığı çalışmalar da bulunmaktadır (Ayhan, 2020; 35). Katılımcıların en uzun süre yaşadıkları yere göre flört şiddetine yönelik tutumları, çocukluk çağı travmaları ve benlik saygısının farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır. Fakat anlamlı bir sonuca rastlanmamıştır. P değerlerine bakıldığında istenilen değer ($p < 0,05$) elde edilememiştir. Çocukluk çağında maruz kalınan şiddet, flört şiddetine yönelik tutum ve benlik saygısının bireyin yaşadığı yer ile arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Anlamlı bir sonuç elde edebilmiş olsaydık sıra ortalamalarına baktığımızda en yüksek çocukluk çağı şiddet puanının büyükşehirde yaşayan katılımcılarda, en yüksek flört şiddeti puanının kasabada yaşayan katılımcılarda, en yüksek benlik saygısı puanının ise büyükşehirde yaşayan katılımcılarda olduğu söyleyebilirdik. Değişkenlerden en uzun süre yaşanan yerin flört şiddeti çocukluk çağı travması ve benlik saygısıyla ilişkisi incelenmiştir. Sig değeri .05'ten büyük olduğu için anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Sıra ortalamalarına baktığımızda en yüksek çocukluk çağı şiddet puanının büyükşehirde yaşayan katılımcılarda, en yüksek flört şiddeti puanının kasabada yaşayan katılımcılarda, en yüksek benlik saygısı puanının ise büyükşehirde

yaşayan katılımcılarda olduğu görülmektedir fakat veriler anlamsızdır. Flört şiddetiyle yaptığı çalışmada Ayhan (2020; 34) ve İftar (2016; 75) da anlamlı ilişki tespit edememiştir. Kırsalda yaşayan ve şehirde yaşayan katılımcıların flört şiddetini araştırdıkları bir çalışmada kırsalda yaşayanlar arasında flört şiddeti oranlarının yüksek olduğu bulunmuştur ve yazarlar bu durumu geleneksel toplumsal cinsiyet rolleriyle açıklamışlardır (Marquart, Nannini, Edwards& Stanley, 2007'den akt. Yumuşak, 2013; 29). İlişki süresi değişkeni incelendiğinde ise çocukluk çağı travmaları ölçeği ve benlik saygısı ölçeğinde anlamlılık için istenilen değer elde edilemezken, flört şiddeti ölçeğiyle anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir. Buradan yola çıkarak puan ortalamalarını değerlendirdiğimizde mevcut ilişkisi olduğunu bildiren bireyler mevcut ilişkisi olmadığını bildiren bireylerden daha az flört şiddetine karşı bir tutum sergilemektedir. Yani ilişkisi olan bireyler ilişkisi olmayan bireylerden daha fazla şiddeti kabullenici ve destekleyici tutum sergilemektedir. Ayhan' ın 2020'de (36) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada çalışmamıza benzer sonuçlar vermiş, mevcut ilişki durumu ile flört şiddeti arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Katılımcıların mevcut ilişki süreleri değerlendirildiğinde flört şiddetine yönelik tutum ile çocukluk çağı travması arasında negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Mevcut ilişki süresi arttıkça flört şiddetine yönelik destekleyici olumlu tutum azalmaktadır ve çocukluk çağı travması azaldıkça mevcut ilişki süresi artmaktadır. Ama bu sonuçlar istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır. Buna rağmen değerlendirdiğimizde çocukluğunda travma yaşayan kişilerin ilişki kurmak istememeleri anlaşılır bir sonuç olacaktır. Ve öte yandan flört ilişkileri sağlıklı olan şiddete maruz kalmayan ve şiddete maruz bırakmayan kişiler ilişkilerinden doyum olarak daha uzun süreli ilişkiler yaşayabilirler.

4.2. Öneriler

Çalışmamız sonucunda ulaşılan bilgiler ışığında yeni yapılacak çalışmalara ve pratikte yapılacak uygulamalara yönelik öneriler aşağıda yer almaktadır.

4.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Çocukluk çağı travması bireyin benlik saygısını düşüren bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusunda eğitilmesi milli eğitim tarafından sağlanabilir.
2. Şiddet bireyi birçok alanda olumsuz etkileyen bir etmendir, şiddetle mücadele konusunda müfredata dahil edilecek dersler toplumun bilinçlenmesini de sağlayacaktır.
3. Sosyal medya aracılığıyla flört şiddeti hakkında farkındalık çalışmaları yapılabilir.

4.2.2. Çalışmalara Yönelik Öneriler

1. Çalışma daha geniş bir örneklem grubu ve homojen katılımcı sayısı ile uygulanabilir.
2. Araştırma kesitsel bir araştırmadır. Bu alanda boylamsal bir araştırma yapılması daha ayrıntılı veriler ortaya koyacaktır.
3. Üniversite öğrencileriyle yapılan bu çalışma farklı yaş ve meslek gruplarıyla tekrarlanabilir.
4. Araştırma flört ilişkisindeki çiftlerden biri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya çiftlerin ikisinin de dahil edilmesi objektifliği artırarak yanlı cevapları azaltacaktır.
5. Araştırmada kullanılan çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismar, fiziksel istismar, duygusal ihmal, fiziksel ihmal ve cinsel istismar olmak üzere beş alt boyutu; flört şiddetine yönelik tutum ölçeğinin ise cinsel şiddet, duygusal şiddet, genel şiddet, ekonomik şiddet ve fiziksel şiddet olmak üzere beş alt boyutu bulunmaktadır. Yapılacak çalışmalarda bu alt boyutların değişkenlerle ilişkisi incelenebilir.
6. Bu konu ile ilgili gelecek çalışmalarda nitel yapılması, değişkenlerle ilgili derinlemesine bilgi sağlayabilir.

7. Çalışmada kullanılan ölçeklerin maddelerinin fazla olmasının araştırmaya katılımı negatif etkilediği düşünülmektedir, gelecekteki çalışmalarda ölçekler seçilirken bu durum göz önüne alınabilir.
8. Çalışma farklı değişkenler de dahil edilerek tekrarlanabilir.

KAYNAKÇA

- Aba, Y. A. (2008). Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeğinin “ The Revised Conflict Tactics Scales (cts2)” Üniversite Öğrencilerinde Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya
- Akış, N., Korkmaz, N.H., Taneri, P.E., Özkaya,G., Güney, E. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddeti Sıklığı ve Etkileyen Etmenler. ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi. 4(3): 294-300.
- Aktepe, E. (2009). Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 1: 95-119.
- Akyıldırım, P. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı Algılanan Sosyal Destek ve Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Arel Üniversitesi (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul
- Altıparmak, S. (2007). Çocuk istismarı ve ihmalinin Çocuk Bedeni Üzerine Etkileri. Çocuk Dergisi 8(1):9-13
- Altunsu Sönmez, Ö. (2019). Aile İçi Kadına Yönelik Şiddetve Kadına Düşündürdükleri. Altunsu Sönmez, Ö. ve Aksan, G. (Ed.), Aile Kurumuna Farklı Bakışlar. (s. 129-16).Ankara: Çizgi.
- Altunsu Sönmez, Ö. ve Çakır, G. (2019). Kardeş İlişkilerinin Benlik Saygısı ile Diğer Değişkenler Açısından İncelenmesi. İnsan ve Medeniyet Araştırmaları Dergisi, 353-362.
- APA (2014). Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı (E. Koroğlu, Çev) Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Arcak, O. T. (2005). Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı. Psikoloji Çalışmaları/Studies in Psychology 25, 19-30.

- Aslan D, Vefikuluçay D, Zeyneloğlu S, Erdost T, Temel F. (2008) Ankara'da İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci ve Dördüncü Sınıflarından Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi. Ankara.
- Aslan Yılmaz, H. (2016). Bir Derleme: Benlik Kavramına İlişkin Bazı Yaklaşımlar ve Tanımlamalar. Sosyal Bilimler Dergisi, 48, 79- 89.
- Aşçı, F., Gökmen, H., Tiryaki, G., Öner, U. (1993). Liseli Erkek Sporcuların ve Sporcu Olmayanların Benlik Kavramları. Spor Bilimleri Dergisi. (4) 13, 34-43.
- Ayan, S. (2006). Şiddet ve Fanatizm. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 7 (2), 191-208.
- Ayeş Aslan, E. ve Çelik, İ. (2019). Çocuk Gelişimi Bölümü Lisans-Önlisans Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. (4) 2. 779-791.
- Ayhan, Y. (2020). Flört Şiddeti ve Flört Şiddetine Yönelik Tutumun Güvenli Bağlanma ve anne Babaya Benzerlik İlişkisinin İncelenmesi. Üsküdar Üniversitesi, Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü. Yüksek lisans tezi. İstanbul.
- Bahar G, Savaş H.A, Bahar A. (2009). Çocuk istismarı ve ihmali: Bir gözden geçirme. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi 2009; 4(12):51-65.
- Bakır, A. (2019). Romantik İlişkilerde Siber Flört İstismarının Beden İmgesi ve Benlik Saygısıyla İlişkisi. On dokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Samsun.

- Bakır, E., Kapucu, S. (2017) Çocuk İhmali ve İstismarının Türkiye’de Yapılan Araştırmalara Yansımaları: Bir Literatür İncelemesi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 4(2), 13-24
- Balcı Devrim, S. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısının Flört Şiddeti Tutumuna Etkisi. Yüksek Lisans Tezi.
- Baybek, H., ve Yavuz, S. (2005). Muğla Üniversitesi Öğrencilerinin Benlik Saygılarının İncelenmesi. SBE Dergisi. 14, 73-95.
- Baykal, T. (2008). Ailede Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet, Bu Şiddete İlişkin Tutumlar ve Kişinin Şiddet Yaşantısı. Ege Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Doktora tezi. İzmir.
- Bedirhanbeyoğlu, H. (2018). Çocukluk Çağı Travmaları, Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejileri ve Riskli Davranışlar Arasındaki İlişkiler. Maltepe üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Bilican Gökkaya, V. ve Ayan, S. (2017). Sosyal Öğrenme Kuramı ve Aile İçi Şiddet. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. C10-S48. 389-394.
- Budak, S. (2017). *Psikoloji Sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları
- Cevher, F., N., ve Buluş, M., 2007, Benlik Kavramı ve Benlik Saygısı: Önemi ve Geliştirilmesi; Journal of Academic Design Journal, 2, 52-64.
- Cinal, B. (2018). Flört Şiddeti ve Flört Şiddetine Yönelik Tutumun Anksiyete ve Depresyon Düzeyleriyle İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çakmak, B. (2016). Çocukluk Çağı Travmaları ile Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Arasındaki İlişki. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi. İstanbul.

- Çakmak, Ü. (2019). Benlik Saygısının, Kişilik Özellikleri ve Ego Kimlik Süreci Açısından İncelenmesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi. Konya.
- Çankaya, B. (2007). Lise I. ve II. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Benlik Saygısının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Gazi Üniversitesi.
- Çetiner, Ş.G. (2006), Aile İçi Şiddet Yaşayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Çuhadaroğlu, F. (1986). Adolesanlarda benlik saygısı (Uzmanlık tezi). Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ankara.
- Dağlı S. (2009). Düzce Üniversitesi Düzce Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinde Şiddet Sıklığının ve Kısa Semptom Envanteri' nin Değerlendirilmesi. Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Tıpta Uzmanlık Tezi, Düzce.
- Eker, İ. ve Yılmaz, B. (2016). Risk Alma Davranışı: Çocukluk Çağı Travmaları ve Benlik Saygısı Temelinde Bir Değerlendirme. Klinik Psikiyatri; 19:27-36.
- Erbaş, S. Ş. (2019). Benlik Saygısı ve Ego Gücünün Problem Çözme Becerisi ile İlişkisinin İncelenmesi. Beykent Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Erpalabıyık, B (2018). Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile benlik saygısı ve özgüven algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Siirt.
- Erzin, N. D. (2019). Benlik Saygısı ile Turizm Yönelimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerinde Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Ankara.

- Fidan, F. ve Yeşil, Y. (2018). Nedenleri ve Sonuçları İtibariyle Flört Şiddeti. Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi: 04 (01). 16-24.
- Geldard, K. ve Geldard, D. (2008). Çocuk Psikoterapisi; Giriş Niteliğinde Uygulamalı Bir Rehber. (Ed. Erden, G ve Kudiaki, 2013). Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara.
- Gök, M. (2016). Kadına Yönelik Şiddetin Kuramsal Temelleri ve Çözüm Önerileri. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic. 11/2 Winter, p. 451-472
- Güneri Yöyen, E. (2017). Çocukluk çağı travması ve benlik saygısı. International Journal of Social Sciences and Education Research, 3(1), 267-282.
- <https://magdur.adalet.gov.tr/siddet-01392> erişim tarihi 29.11.2019
- http://www.evicesiddet.adalet.gov.tr/SIDDET_NEDIR.html 29/11/2019
- Hamarta, E., Arslan, C., Saygın, Y., Özyeşil, Z., (2009). Benlik Saygısı ve Akılcı Olmayan İnançlar Bakımından Üniversite Öğrencilerinin Stresle Başa Çıkma Yaklaşımlarının Analizi. Değerler Eğitimi Dergisi: 7 (18), 25-42.
- Helvacı Çelik, F.G. ve Hocaoğlu, Ç. (2018). Çocukluk Çağı Travmaları: Bir Gözden Geçirme. Sakarya Tıp Dergisi 2018, 8(4):695-711.
- İftar, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutum ve Davranışları. Yüksek Lisans tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla
- Kara, Z. İ. (2018). Bir Psikolojik Danışmanlık Merkezine Başvuran Kadınların Çocukluk Çağı Travmaları, Öfke İfade Biçimleri, Anksiyete ve Depresyon Düzeyleri Açısından İncelenmesi. Üsküdar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

- Karatay M, Karatay G, Gürarlan Baş N, Baş K. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine İlişkin Tutum ve Davranışları. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, Tunceli, 27(1):62-71.
- Karabacak, A. ve Kodan Çetinkaya, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Kabul Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi 2015, Cilt 1, Sayı 1, 13-21
- Kılınçer, A.S. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismar. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İnandı, Y., Yıldız, S. (2014). Lise Okul Yöneticilerinin Okullarda Şiddeti Önleme Yeterlikleri: Mersin İli Örneği. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4 (2): 137-147.
- Kara, B., Ü. Biçer ve A.S. Gökalp, Çocuk istismarı. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 2004. 47(2): p. 140-51.
- Kocacık, F. & Çağlayandereli, M. (2009). Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 6(2). 24-43
- Korkmaz, M. (1996). Yetişkin Örneklem İçin Bir Benlik Saygısı Ölçeğinin Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması. Ege Üniversitesi.
- Köknel, Ö. (2005). Kaygıdan Mutluluğa Kişilik. (17. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Kulaksızoğlu, A. (2007). Ergenlik Psikolojisi. İstanbul: Remzi.
- MEB. (2007). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi: Sosyal Gelişim. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2011). Aile ve Tüketici Hizmetleri: Çocuk İstismar ve İhmali. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı

- Mutlu, G. (2015). Çocukluk Çağı Travma Yaşantılarının Çalışan ve Çalışmayan Bayanların, Anksiyete ve Umutsuzluk Düzeyi Üzerindeki Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mihçioğur, S., Akın, A. (2015). Flört Şiddeti- “Şiddet’ li Sevgi”, Sağlık ve Toplum, 25 (2): 9-15.
- Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. Şiddet Döngüsü. <https://www.morcati.org.tr/tr/8-mor-cati-kadin-siginagi-vakfi/2-siddet-dongusu>
- Müjdecioglu Demir, G. (2017). Kendine Zarar Verme Davranışı ve/veya İntihar Girişimi Olan Ergenlerde Çocukluk Çağı Travmaları ve Bağlanma Stilllerinin Değerlendirilmesi. Akdeniz Üniversitesi. Tıp Fakültesi, Çocuk Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, uzmanlık tezi. Antalya.
- Nadir, U. (2016). Şiddetin Mağdurları ve Tanıkları Olarak Kadınların Aile İçi Şiddet Deneyimleri. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı. Doktora tezi, Ankara.
- Nehir Aydın, B. (2018). Flört Şiddetine Maruz Kalmanın Çocukluk Çağı Travmaları, Psikolojik Semptomlar, Kendilik Algısı ve Temas Biçimleri ile İlişkisi. İstanbul Üniversitesi. Cerrahpaşa Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi. Doktora tezi. İstanbul.
- Onat, G., Dinç, H., Günaydın, S. & Uğurlu, F. (2016). Çocukluk döneminde yaşanan ihmal veya istismarın benlik saygısına etkisinin incelenmesi. Sağlık Bilimleri Dergisi, 3(1), 9-15.
- Özcan, Ö. (2009). Partneri Tarafından Duygusal ve Fiziksel Şiddete Uğramış ve Uğramamış Kadınların Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek lisans tezi. İstanbul.
- Özkan, İ. (1994). Benlik Saygısını Etkileyen Etkenler. Düşünen Adam, 7, 4-9.

- Özcebe, H., Aslan, D., Karabiber, A.H., Küçüköztaş M.F., Oransay, K. ve Ölmez, İ. (2002). Bir Grup Üniversite öğrencisinin “Flört Şiddeti” Konusundaki Görüşleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 13(1), 20-28.
- Özcebe, H., Ulukol, B., Mollahaliloğlu, S., Yardım, N., Karaman, F. (2008). T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetlerinde Okul Sağlığı Kitabı, 91-95, Ankara. <http://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/okulsagligi.pdf>. Erişim tarihi 29.11.2019
- Özdayı, N. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısının Bazı Demografik Bilgilere Göre İncelenmesi, [Examination Of The Self-Esteem Of University Students According To Some Demographic Information], *Spor Eğitim Dergisi*, 3 (1), 69-80
- Özen, Y., Gülaçtı, F. (2010). Benlik Kavramı ve Benliğin Gelişimi Bilen Benliğe Gereksinim Var Mı? *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt-Sayı: 12-2*.
- Özgür, G., Yörükoğlu, G., & Baysan Arabacı, L. (2011). Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 53-60
- Özmert, E.N. (2006). Erken çocukluk gelişiminin desteklenmesi-iii: aile. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, (49). 256-273.
- Polat, O. (2017). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22 (1), 15-34. Retrieved from. <http://dergipark.org.tr/maruhad/issue/27591/290653>.
- Sabancıoğulları, S., Taşkın Yılmaz, F., Ar, E., Çakmaktepe, G., (2016). Hemşirelik Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddete ve Şiddette Mesleki Role İlişkin Tutumları, Benlik Saygıları ve Etkileyen Faktörler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 13 (1): 35-43
- Santrock, J. W. (2012). Yaşam Boyu Gelişim. Yüksel, G. (ed.), *Gelişim Psikolojisi* (s 315-316). Ankara: Nobel.

- Sallan, G., S (2013). Türkiye’de Sığınma Evleri Erkek Şiddetinden Uzak Yaşama Açılan Kapılar mı?, İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Sarıhan, B. ve Yılmaz, O. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyetçilik Özellikleri ve Çocukluk Çağı Travma Yaşantılarının Flört Şiddetine Yönelik Tutuma Etkisi. 20. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi.
- Sezer, Ö. ve Sumbaş, E. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Çiftler Arası Şiddeti Kabullerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 11 (56), 638-649.
- Solmuş, T. (2011). Çift, Evlilik ve Aile Terapisi. Doruk yayıncılık: İstanbul.
- Solmuş, T. (2010). Romantik Terörizm ve Romantik Tecavüz. Sistem Yayıncılık; İstanbul.
- Söner, Osman. Ergenlerde Benlik Tasarımı ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Sosyal Medya Beğenilmeme Korkuları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019
- Sünetçi, B., Say, A., Gümüştepe, B., Enginkaya, B., Yıldızdoğan, Ç., Yalçın, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddeti Algıları Üzerine Bir Araştırma. Ufkun Ötesi Bilim Dergisi, 16 (1), 56-83.
- Şahin Demirkapı, E. (2013). Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme ve Kimlik Gelişimine Etkisi ve Bunların Psikopatolojiler ile İlişkisi. Yüksek Lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Şahin, N. H., Timur, S., Ergin, A. B., Taşpınar, A., Balkaya, N. A. ve Çubukçu, S. (2010). Childhood trauma, type of marriage and self-esteem as correlates of domestic violence in married women in Turkey. Journal of family violence, 25(7), 661-668.
- Şar, V. (1998). Kötüye Kullanım ve İhmalle İlişkili Sorunlar. E. Köroğlu, C. Güleç (Ed.). Psikiyatri Temel Kitabı içinde. Ankara: Hekimler Yayın Birliği. 823-834

- Şimşek, C. (2019). Yüz İfadelerinin Duygu Tanıma ve Çocukluk Çağı Travmaları ile İlişkisinin İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi. Ankara.
- Taner Y, Gökler B. Çocuk istismarı ve ihmâli: psikiyatrik yönleri. Hacettepe Tıp Dergisi 2004;35(1): 82-6
- Tatlı, M. (2012) Obsesif Kompulsif Bozukluk Tanısı Almış Kişilerde Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılarının Bu Bozukluğun Gelişimi ve Belirti Şiddetiyle İlgisi, Sağlık Bakanlığı Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Kliniği, Tıpta Uzmanlık Tezi, İstanbul
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. Aile ve Tüketici Hizmetleri (2011). Çocuk İstismar ve İhmali. Ankara.
- TC. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2007). Stratejik Plan: Ankara.
- Terzioğlu, F., Gönenç, İ.M., Özdemir, F., Güvenç, G., Kök, G., Yılmaz Sezer, N., Hiçyılmaz , Demirtaş, B., (2016). Flört Şiddeti Tutum Ölçeği Geçerlik Güvenirlik Çalışması. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi; 19:4, 225-232.
- Tıraşçı, Y. & Gören, S. (2007). Çocuk İstismarı ve İhmali. Dicle Tıp Dergisi, 34 (1), 70-74.
- Toplu, E. & Hatipoğlu-Sümer, Z., (2011, Ekim). Flört ilişkisinde şiddetin yaygınlığı ve türleri [Öz] XI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde sunulan bildiri, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Tutar, H. (2014). Sosyal Psikoloji. (2. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Tukuş, L. (2010). *Benlik Saygısı Değerlendirme Ölçeği- Kısa Formu Türkçe geçerlik ve güvenirlilik çalışması*. (Tıpta uzmanlık tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

- Türk Psikologlar Derneği. (2014). Travmatik Yaşantılar. Türk Psikologlar Derneği Afet ve Kriz Yönetim Birimi: Bozunoğulları, D.
- Türk, B ve Tekin, A. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmaları ile Flört Şiddeti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Turaz Akademi. 85-91.
- Uslu, G. (2019). Çocuk İhmal ve İstismarı Alanında Çalışan Profesyonellerin Sunulan Hizmetlere İlişkin Değerlendirmeleri. Başkent Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi. Ankara.
- Uysal Venema, T. (2018). Flört Şiddetinin Çocukluk Çağı Yaşantılarıyla İlişkisi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek lisans tezi. İstanbul.
- Yalçın, N., Türkiye’de çocuk istismarı ve çözüm önerileri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Projesi, İstanbul, 2011.
- Yıldırım, S (2016). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Flört Şiddetine Yönelik Tutumlarına Etkisi. Yüksek Lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım S, Terzioğlu F. (2018) Şiddetin Farklı Bir Yüzü: Flört Şiddeti, Etkileri ve Etkileyen Faktörler, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, Ankara, 21(4):285-292.
- Yıldız, M. (2016). Romantik İlişkilerde Şiddetin Ana-Baba Tutumları ve Benlik Saygısıyla İlişkisi.. Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi. Bursa.
- Yılmaz, S. (2000) Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeyi Arasındaki İlişki, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Yolcu, D. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddeti: Benlik Saygısı, Algılanan İlişki Öz yeterliliği ve Bağlanma Biçimlerinin Rolü, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi. Mersin.

- Yount, Kathryn M. ve diğeri (2014). "Violence In Childhood, Attitudes About Partner Violence, And Partner Violence Perpetration Among Men In Vietnam". *Annals of Epidemiology*, 24 (5): 333-339.
- Yörükoğlu A. (1988). *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı Eğitimi ve Ruhsal Sorunları*, İstanbul. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Sosyal ve Felsefi Eserler Dizisi.
- Yumuşak, A. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları, Toplumsal Cinsiyetçilik ve Narsistik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki*. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi. Tokat.
- Zeren, C., Yengil, E., Çelikel, A., Arık, A. & Arslan, M. (2012). *Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı İstismarı Sıklığı*. *Dicle Tıp Dergisi*, 39 (4), 536-541.
- Zoroğlu, S. S., Tüzün, Ü., Sar, V., Öztürk, M., Kora, M. E., & Alyanak, B. (2001). *Çocukluk dönemi istismar ve ihmalinin olası sonuçları*. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2(2), 69.

EKLER

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu araştırmanın amacı Çocukluk Döneminde Maruz Kalınan Şiddet ve Flört Şiddetine Karşı Tutumun Benlik Saygısı ile arasındaki ilişki hakkında bilgi edinmektir. Bu araştırma Dr. Öğretim Üyesi Özlem Altunsu Sönmez danışmanlığında Selçuk Üniversitesi Aile Danışmanlığı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gizem Çakır tarafından tez çalışması kapsamında yürütülmektedir.

Kimlik/kişisel bilgileriniz ve yanıtlarınız tamamen gizli tutulacak, toplanan veriler bu araştırmanın amaçları için kullanılacaktır. Bu araştırmadan çıkan sonuçlar bilimsel kongre ve dergilerde yayımlanabilir.

Bu araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırmanın herhangi bir noktasında hiçbir gerekçe belirtmeden anketi doldurmayı bırakabilirsiniz.

Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz ve içtenlikle cevaplamanızdır. Soruların tek bir doğru veya yanlış cevabı yoktur. Bu nedenle fikirlerinizi ve değerlendirmenizi dürüst ve samimi olarak belirtmeniz önemlidir.

Lütfen her bölüme başlamadan önce yönergeyi dikkatlice okuyunuz ve yönergeyi her bir maddeye uygulayınız. Ankette yer alan tüm soruları yanıtladığınızdan emin olunuz. Herhangi bir sorunuz olduğu takdirde psk.gizemcakir@gmail.com e-posta adresi aracılığıyla çekinmeden irtibat kurabilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman bırakabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin kimlik/kişisel bilgilerim saklı kalmak koşulu ile bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını **kabul ediyorum**.

Tarih:

İmza:

Sosyodemografik Özellikler ve Veri Formu

1. Yaşınız:.....
2. Cinsiyetiniz: () Erkek () Kadın
3. Annenizin eğitim düzeyi nedir?
Okuma-yazması yok () Okuma-yazması var () İlkokul () Ortaokul () Lise ()
Üniversite () Yüksek lisans () Doktora ()
4. Babanızın eğitim düzeyi nedir?
Okuma-yazması yok () Okuma-yazması var () İlkokul () Ortaokul () Lise ()
Üniversite () Yüksek lisans () Doktora ()
5. Aile Tipiniz Çekirdek Aile () Geniş Aile () Diğer (.....)
6. Şu an yaşadığınız yer: Köy () Kasaba () Şehir () Büyükşehir/Metropol ()
7. Aylık geliriniz ne kadar?
8. Şu anda mevcut bir romantik ilişkiniz var mı? Evet () Hayır ()
Evet ise belirtiniz. Kaç ay/yıldır berabersiniz? Belirtiniz.....(ay/yıl)
9. Daha önce hiç romantik ilişkiniz oldu mu? Evet () Hayır ()
Evet ise belirtiniz. En uzun romantik ilişkiniz ne kadar sürdü?(ay/yıl)
10. Çocukluğunuzda şiddete maruz kaldınız mı? Evet () Hayır ()
Evet ise belirtiniz. Fiziksel Şiddet () Psikolojik Şiddet () Ekonomik Şiddet ()
Cinsel Şiddet
11. İlişkinizde şiddete maruz kaldınız mı? Evet () Hayır ()
Evet ise belirtiniz. Fiziksel Şiddet () Psikolojik Şiddet () Ekonomik Şiddet ()
Cinsel Şiddet

FŞTÖ

Sevgili Öğrenciler,

Bu ölçekteki cümleler, sizin flört şiddetine ilişkin tutumlarınızı belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirisinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz, sonra cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz.

Aşağıdaki cümleler size;

Hiç uygun değilse “Kesinlikle Katılmıyorum”

Uygun değilse “Katılmıyorum”

Karar veremiyor iseniz “Kararsızım”

Uygunsa “Katılıyorum”

Tamamen uygunsa “Tamamen Katılıyorum”

Cümlelerin karşısındaki kutucuğa çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kız/erkek arkadaşlığında ilişkinin sürdürülmesi için, tehdit bir araç olarak kullanılabilir.					
2. Kız/erkek arkadaşlığında şiddet karşılıklı saygının olmadığı bir göstergesidir.					
3. Kız/erkek arkadaşlığında şiddet bazen uygulanabilir.					
4. Kız/erkek arkadaşlığında şiddet olması ilişkiyi düzene sokar.					
5. Kız/erkek arkadaşlığında şiddetin olması normal karşılanmalıdır.					
6. Gerektiğinde erkekler, kız arkadaşına vurabilir.					
7. Gerektiğinde kızlar, erkek arkadaşına vurabilir.					
8. Fiziksel şiddet (tokat, tekme, vurma vb.) uygulayan erkek daha çekicidir.					
9. Kız/erkek arkadaşlığında namus ve ahlak kurallarına uyulmaması fiziksel şiddet nedeni olabilir.					
10. Kız/erkek arkadaşların birbirlerine küçük çaplı vurmaları					

kabul edilebilir.					
11. Erkekler, kız arkadaşının hoşuna gitmesi için davranışlarını değiştirmelidir.					
12. Kızlar, erkek arkadaşının her istediğini yapmalıdır.					
13. Erkekler, kız arkadaşının her istediğini yapmalıdır.					
14. Topluluk içerisinde kızlar yerine erkek konuşmalıdır.					
15. Gerçek sevgi kız/erkek arkadaşının her istediğini yerine getirmeyi gerektirir.					
16. Kızlar ağlayarak erkek arkadaşına her istediğini yaptırabilir.					
17. Kız/erkek arkadaş birbirlerinin para harcamasına karışamaz.					
18. Erkekler, kız arkadaşının kazandığı parayı kontrol etmelidir.					
19. Kızlar, erkek arkadaşının kazandığı parayı kontrol etmelidir.					
20. Kız/erkek arkadaşlar birbirlerinin banka kartlarının şifrelerini bilmelidirler.					
21. Kızlar, erkek arkadaşının uygun gördüğü şekilde para harcamalıdır.					
22. Kızların daha önceden cinsel deneyimi varsa, erkek onu cinsel ilişkiye zorlayabilir.					
23. Erkekler, kız arkadaşlarına cinsel zorlamada bulunmamalıdır.					
24. Kızlar, erkek arkadaşlarına cinsel zorlamada bulunmamalıdır.					
25. Erkeğin, kız arkadaşını okşama öpme gibi cinsel davranışlarda bulunurken onun onayını almasına gerek yoktur.					
26. Erkekler kız arkadaşlarını cinsel yakınlaşmaya zorlayabilir.					
27. Kız/erkek arkadaşlığında cinsel zorlama olmamalıdır.					
28. Flört döneminde cinsel eylem yalnızca erkeklerin hakkı olabilir.					

RBSE

Lütfen her soruyu dikkatli bir şekilde okuyup, kendinize en uygun şıkkı çarpı (X) ile işaretleyiniz.	Çok Yanlış	Yanlış	Doğru	Çok Doğru
1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.				
2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.				
3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.				
4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.				
5. Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.				
6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.				
7. Genel olarak kendimden memnunum.				
8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.				
9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum.				
10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.				

ÇÇTÖ

Bu sorular çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (20 yaşından önce) başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uyan sıklığı işaretleyiniz. Sorulardan bazıları özel yaşamınızla ilgilidir; lütfen elinizden geldiğince gerçeğe uygun yanıt veriniz. Yanıtlarınız gizli tutulacaktır.

Çocukluğumda ya da ilk gençliğimde...

	Hiçbir Zaman	Nadiren	Kimi Zaman	Sık Olarak	Çok Sık
1. Evde yeterli yemek olmadığından aç kalırdım.					
2. Benim bakımımı ve güvenliğimi üstlenen birinin olduğunu biliyordum.					
3. Ailedekiler bana “salak”, “beceriksiz” ya da “tipsiz” gibi sıfatlarla seslenirlerdi.					
4. Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.					
5. Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan biri vardı.					
6. Yırtık, sökükle ya da kirli giysiler içerisinde dolaşmak zorunda kalırdım.					
7. Sevdiğimi hissediyordum.					
8. Anne ve babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.					
9. Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.					
10. Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.					
11. Ailedekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.					
12. Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.					
13. Ailedekiler birbirlerine ilgi gösterirlerdi.					
14. Ailedekiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.					
15. Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma (dövülme, itilip kakılma vb.) inanıyorum.					
16. Çocukluğum mükemmeldi.					

17. Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu farketdiği oluyordu.					
18. Ailemde birisi benden nefret ederdi.					
19. Ailemdekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederdilerdi.					
20. Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.					
21. Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.					
22. Benim ailem dünyanın en iyisiydi.					
23. Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.					
24. Birisi bana cinsel tacizde bulundu.					
25. Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma (hakaret, aşağılama vb.) inanıyorum.					
26. İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi vardı.					
27. Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.					
28. Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.					

TC.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitü Müdürlüğü
Özgeçmiş

Adı Soyadı Gizem ÇAKIR
Doğum Yeri KONAK
Doğum Tarihi 27.09.1994
Medeni Durumu Bekar

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu	-	Karabağlar-İzmir	2008
Lise	Karabağlar Nevvar Salih İşgören Anadolu Lisesi	-	İzmir	2012
Lisans	İzmir Üniversitesi	Psikoloji	İzmir	2016
Yüksek Lisans	Selçuk Üniversitesi	Aile Danışmanlığı ve Eğitimi	Konya	-
Becerileri	Terapi, psikoeğitim.			
Halen Yaptığı İş	Özel Danışma Merkezi/Psikolog			
İş Deneyimi	Üstün Dökmen Küçük Şeyler Anaokulu/Psikolog (2018-2019) Özel Danışma Merkezi/Psikolog (2017-halen)			
E-mail	psk.gizemcakir@gmail.com			

